

ဖေဖော်ဝါရီ

အိဗုကာဟ်ဗြဲအိဗုကာဟ်ဗြဲ

កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណី

ជំពូកទី ១

កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណី

ផ្នែកទី ១ ៖ កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីក្នុងនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តីលើកទី១ កថាភាគទី១៖ កិច្ចការពេលមានការដាក់ពាក្យបណ្តឹង

នីតិវិធីនៃបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅតុលាការ ត្រូវចាប់ផ្តើមនៅពេលដាក់ពាក្យបណ្តឹង ។ នៅក្នុងក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី នៅមាត្រា៧៥ កថាខ័ណ្ឌទី១ បណ្តឹង ត្រូវធ្វើឡើងដោយការដាក់ពាក្យបណ្តឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ទៅតុលាការ ឬអាចធ្វើដោយផ្ទាល់មាត់បាន ករណីនេះអាចធ្វើទៅបានចំពោះរឿងក្តី ដែលមានទឹកប្រាក់តិច ហើយក្រឡាបញ្ជី ត្រូវកត់ត្រានូវសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ដើមចោទនោះក្នុងកំណត់ហេតុតាមមាត្រា ២២៥នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ។

ដោយយោងតាម មាត្រា ៧៥ បានកំណត់នូវលក្ខខណ្ឌដែលត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យបណ្តឹង៖

១-ការផ្តើមត្រូវធ្វើពាក្យបណ្តឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅតុលាការ

ជាទូទៅរាល់ពាក្យបណ្តឹង ត្រូវសរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដាច់ខាត ហើយត្រូវយកទៅដាក់នៅតុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច “មាត្រា ៧៥កថាខ័ណ្ឌទី១” ។

សារៈប្រយោជន៍នៃការសរសេរពាក្យបណ្តឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ៖

- ធ្វើអោយតុលាការយល់ដឹងច្បាស់ពីខ្លឹមសារដែលដើមចោទសុំឱ្យតុលាការចេញសាលក្រម
- ធ្វើអោយតុលាការយល់ដឹងច្បាស់ពីអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ និង នត្តិភាពនៃសិទ្ធិក្នុងការទាមទាររបស់ដើមចោទ
- ជាឯកសារបញ្ជាក់អំពីចំណុចទាមទារឱ្យតុលាការចេញសាលក្រម
- ជាឯកសារត្រៀមក្នុងករណីដែលពាក្យបណ្តឹងមានសរសេរពីមធ្យបាយតទល់ ឬការពារខ្លួន

២-ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ភាគី និង អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់

នៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង ត្រូវបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីភាគី ដែលជាប្រធាននៃបណ្តឹងអ្នកតំណាង ដែលច្បាប់បានកំណត់ព្រមទាំងអាសយដ្ឋានឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ។ ហេតុដូច្នេះហើយដើម្បីបញ្ជាក់ភាគី ដែលត្រូវចូលរួមក្នុងនីតិវិធីដោះស្រាយរបស់តុលាការក្នុងពាក្យបណ្តឹងត្រូវសរសេរដូចខាងក្រោម:

-ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ដើមចោទ និង អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ៖

ជាធម្មតាការបញ្ជាក់បង្ហាញដើមចោទ ត្រូវធ្វើឡើងដោយការសរសេរឈ្មោះរបស់ដើមចោទ ហើយដើម្បីឱ្យកាន់តែច្បាស់លាស់ថែមទៀតនោះ ត្រូវសរសេរអាសយដ្ឋានផងដែរក្នុងពាក្យបណ្តឹង ។ ក្នុងករណីដែលដើមចោទជារូបវន្តបុគ្គលឈ្មោះ ត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យបណ្តឹង គឺជាឈ្មោះដែលសរសេរនៅក្នុងសំបុត្រកំណើតក្នុងករណី ដែលគ្មានសំបុត្រកំណើត ត្រូវសរសេរឈ្មោះដែលមានសរសេរក្នុងអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណ ហើយនៅតែគ្មានអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណទៀត ត្រូវសរសេរឈ្មោះ ដែលមាននៅក្នុងសៀវភៅគ្រួសារនិយាយជារួមមក គឺដើម្បីឱ្យមានភាពងាយស្រួលក្នុងការបញ្ជូនឯកសារភាគីគប្បីសរសេរឈ្មោះដែលយកជាផ្លូវការផង និង ឈ្មោះហៅក្រៅផង ។ ចំពោះដើមបណ្តឹងជានីតិបុគ្គលត្រូវសរសេរឈ្មោះ ឬឈ្មោះករណី និង អាសយដ្ឋាននីតិបុគ្គលឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និង ច្បាស់លាស់ក្នុងពាក្យបណ្តឹងពោលគឺ ត្រូវសរសេរឈ្មោះ ឬនាមករណីដែលបានចុះបញ្ជីតាមច្បាប់ ។ ចំណែកអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់វិញត្រូវសរសេរឈ្មោះផ្លូវការឱ្យ បានច្បាស់លាស់ព្រមទាំងអាសយដ្ឋានឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវអ្នកដែលមានសិទ្ធិបន្តនីតិវិធីក្នុងករណី ដែលដើមចោទជាបុគ្គលអសមត្ថភាពក្នុងពាក្យបណ្តឹង ឬករណីផ្សេងទៀត ដែលដើមចោទមិនចូលរួមក្នុងនីតិវិធីរបស់តុលាការដោយខ្លួនឯងបាន ។ ប្រសិនបើដើមចោទជា នីតិបុគ្គលដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណី គឺមានអ្នកតំណាងរបស់នីតិបុគ្គលនោះ ដូច្នោះឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់អ្នកតំណាងនោះ គប្បីត្រូវសរសេរនៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង ។

ផលប្រយោជន៍នៃការសរសេរឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ដើមចោទ និង អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់:

- ងាយស្រួល ឱ្យតុលាការកោះហៅឱ្យមកកែតម្រូវពាក្យបណ្តឹង

- ងាយស្រួល ឱ្យតុលាការធ្វើការកោះហៅឱ្យចូលរួមតាមដំណាក់កាលនៃនីតិវិធី
- ងាយស្រួល ឱ្យចុងចំលើយផ្សេងកសាមផ្សេងៗក្នុងដំណើរការរឿងក្តី

-ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ចុងចំលើយ

នៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង ពោលដើមចោទ ក៏ត្រូវសរសេរឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ចុងចំលើយឱ្យបានច្បាស់លាស់ និង ត្រឹមត្រូវក្នុងពាក្យបណ្តឹងរបស់ខ្លួនដូចអ្វីដែលខ្លួនបានសរសេរអំពីឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ខ្លួនដែរ ។ ការសរសេរឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ចុងចំលើយបានច្បាស់លាស់ជាចំណុច ដែលដើមចោទចាំបាច់ ត្រូវសរសេរដើម្បីឱ្យតុលាការងាយស្រួលកំណត់ថាអ្នកណាជាគូរិវាទនៃរឿងក្តី ។

ផលប្រយោជន៍នៃការសរសេរឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់ចុងចំលើយនៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង:

- ងាយស្រួល ឱ្យតុលាការកំណត់អំពីសមត្ថកិច្ចក្នុងការដោះស្រាយ
- ងាយស្រួល ឱ្យតុលាការផ្ញើពាក្យបណ្តឹងរបស់ដើមចោទទៅឱ្យចុងចំលើយ“ម-៧៩ កថាខ័ណ្ឌទី១នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី” ។
- ងាយស្រួលបញ្ជូនឯកសារ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តឹង
- ងាយស្រួល ឱ្យតុលាការធ្វើការកោះហៅឱ្យមកចូលរួមតាមដំណាក់កាលនៃនីតិវិធីមានចែងនៅមាត្រា ៨០ និង ១១៣នៃក.ន.រ ។

៣-ខ្លឹមសារនៃសាលក្រមដែលដើមចោទទាមទារឱ្យតុលាការចេញ និង អង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារ:

ខ្លឹមសារនៃសាលក្រម ត្រូវបញ្ជាក់អំពីកម្មវត្ថុ ដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទំហំ ឬកំរិតនៃការវិនិច្ឆ័យដោយតុលាការ ។ ដើមចោទចាំបាច់ ត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យបណ្តឹងអំពីខ្លឹមសាលក្រមដែលដើមចោទទាមទារឱ្យតុលាការ ចេញឱ្យបានច្បាស់លាស់ ។

ដូចនេះចំពោះអង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារវិញ ដើមចោទត្រូវសរសេរអំពីអង្គហេតុដែលបង្កើតសិទ្ធិទាមទារ ឬអង្គហេតុរំលាយសិទ្ធិទាមទារ ។

អង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់ការទាមទារ គឺជាអង្គហេតុដែលដើមចោទទាមទារឱ្យតុលាការ វិនិច្ឆ័យ និង ចេញសាលក្រមចំពោះបណ្តឹងរបស់ខ្លួន ដើម្បីកុំឱ្យការទាមទារនោះមានការភាន់ ច្រឡំជាមួយការទាមទារផ្សេងទៀត ។

៤-អង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ

អង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ មិនចាំបាច់ត្រូវសរសេរជាដាច់ខាតក្នុងពាក្យ បណ្តឹងទេ ប៉ុន្តែអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ គឺជាអង្គហេតុដែលជួយបញ្ជាក់អំពី អត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ ឬនីតិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារឱ្យកាន់តែច្បាស់លាស់ ។ ចំណុចនេះដើមចោទ ត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យបណ្តឹងរបស់ខ្លួននូវអង្គហេតុ ដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារនូវមូល ហេតុនីមួយៗ ដែលចាំបាច់ ត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ដោយភស្តុតាងនូវអង្គហេតុសំខាន់ៗនៃអត្ថិភាព នៃសិទ្ធិ ឬនីតិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារ ព្រមទាំងភស្តុតាងនីមួយៗផងដែរ ។ ការសរសេរដូចនេះ មានគោលបំណងធ្វើការពង្រឹងខ្លឹមសារ ដែលសរសេរក្នុងពាក្យបណ្តឹង ដើម្បីបង្ហាញឱ្យបាន ឆាប់រហ័សនូវរឿងរ៉ាវទំនាក់ទំនងចំពោះតុលាការផងចំពោះចុងចំលើយផង និង ដើម្បីងាយស្រួលដល់ គូរវិវាទប្រឆាំងតទល់គ្នា ព្រមទាំងធ្វើឱ្យតុលាការចាប់ផ្តើមធ្វើការវិនិច្ឆ័យបានស្រួល ។

៥-អង្គហេតុសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធ នឹង អង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ

ចំពោះអង្គហេតុសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារក៏ជាអង្គហេតុ ដែលជួយឱ្យអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារផងដែរ ។ ចំណុចនេះដើមចោទ ត្រូវសរសេរនូវអង្គហេតុ ដែលជាមូលហេតុនាំឱ្យកើតវិវាទ ដែលត្រូវដោះស្រាយដោយចេញសាលក្រម ។

សំគាល់:ការសរសេរពាក្យបណ្តឹង ដែលមិនគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌនៃមាត្រា ៧៥ នាំ ឱ្យមានផលវិបាកដូចតទៅ:

- ១- តុលាការ ឱ្យដើមចោទមកកែតម្រូវពាក្យបណ្តឹង“មាត្រា ៧៨កថាខណ្ឌទី ១”
- ២- ករណីដើមចោទមិនមកកែតម្រូវពាក្យបណ្តឹងទេនោះ តុលាការលើកពាក្យបណ្តឹងចោល ដោយដីកាសំរេច“មាត្រា ៧៨កថាខណ្ឌ ទី២” ។
- ៣- ធ្វើឱ្យដើមចោទខាតបង់ថវិកា និង ពេលវេលាច្រើន ។

កថាភាគទី២-កិច្ចការក្នុងការទទួលពាក្យបណ្តឹង:

នៅពេលពាក្យបណ្តឹង ត្រូវបានដាក់នៅតុលាការ ក្រឡាបញ្ជីជាអ្នកមានភារកិច្ចទទួលពាក្យបណ្តឹង ហើយត្រូវអនុវត្តតាមជំហានដូចខាងក្រោម:

- ១. ពិនិត្យលើពាក្យបណ្តឹង និង ទទួលយកពាក្យបណ្តឹង
- ២. វាយត្រា លើពាក្យបណ្តឹង ដែលបានទទួលនោះ
- ៣. ចុះ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ដែលបានទទួល
- ៤. ចុះលេខរៀង នៅក្នុងសៀវភៅបណ្តឹង និង លើពាក្យបណ្តឹង
- ៥. យកក្របសំណុំរឿងមកគៀបសំណុំរឿងនោះ
- ៦. បែងចែកសំណុំរឿងនៃបណ្តឹងនោះ ទៅឱ្យចៅក្រម ដែលត្រូវទទួលបន្ទុករឿងក្តី
- ៧. ប្រគល់សំណុំរឿង ឱ្យចៅក្រមទទួលវេនតាមលំដាប់នៃការបែងចែករឿងក្តី ដែលកំណត់ប្រចាំឆ្នាំជាមុន ដោយប្រធានតុលាការ ។
- ៨. ចំពោះពាក្យបណ្តឹងដែលមានការខ្វះខាត ច្បាប់អនុញ្ញាតិឱ្យក្រឡាបញ្ជីមានយោបល់ចំពោះពាក្យបណ្តឹងនោះបានដើម្បីពន្យល់ដល់អ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹងដូចជា ពាក្យបណ្តឹងមានការ ខ្វះខាតឈ្មោះ របស់ភាគី អាសយដ្ឋាន ដែលផ្ទុយនឹងកថាខ័ណ្ឌទី២នៃមាត្រា ៧៥ជាដើម ។
- ៩. ក្រឡាបញ្ជីអាចផ្តល់យោបល់ បាននៅមុនពេលទទួលពាក្យបណ្តឹងតែប៉ុណ្ណោះ
- ១០. ក្រឡាបញ្ជីគ្មានសិទ្ធិ ខាងផ្លូវច្បាប់ក្នុងការពិនិត្យពាក្យបណ្តឹងឡើយ ។

ការពិនិត្យពាក្យបណ្តឹងជាសិទ្ធិរបស់តុលាការដូចមានចែងនៅមាត្រា ៧៨ ។ ដូចនេះទោះបីជាពាក្យបណ្តឹងនោះមានភាពចន្លោះដាក់ស្តែងក៏ដោយ ក៏ក្រឡាបញ្ជីគ្មានសិទ្ធិមិនទទួលពាក្យបណ្តឹងឡើយ ។ បើកិច្ចដែលក្រឡាបញ្ជី អនុវត្តតាមជំហានខាងលើនេះមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវ និង ច្បាស់លាស់ ហើយនោះវា និង មានការទាក់ទងយ៉ាងជិតស្និទ្ធិ និងតម្លាភាពទៅនឹងនីតិវិធីនៃការបែងចែកសំណុំរឿង ទៅចៅក្រម ដើម្បីចាត់ការបន្តតាមនីតិវិធីដូចមានចែងនៅមាត្រា២៦នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីនេះផងដែរ ។

១-ការបង់ពន្ធលើការដាក់ពាក្យបណ្តឹង

១-១-ការបង់ពន្ធនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹង (មាត្រា ៦១)

នៅពេលដែលពាក្យបណ្តឹងត្រូវបានដាក់ ភាគីត្រូវបង់ពន្ធនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងនោះ ដោយគណនាទៅតាមតំលៃកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា៦១នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ។ តុលាការអាចមានលទ្ធភាព ប្រមូលប្រាក់ពន្ធនៃការដាក់ពាក្យ បណ្តឹងបន្ថែមទៀតក៏បាន ក៏ ចំណុចនេះអាចធ្វើបានដែរ ដូចមានចែងនៅមាត្រា៦១បានចែងថា“តំលៃនៃការបង់ពន្ធក្នុងការ ដាក់ពាក្យបណ្តឹង គឺជាវាយតំលៃដ៏សមរម្យមួយ ដែលគណនាទៅតាមកម្មវត្ថុនៃពាក្យបណ្តឹង ។

១-២-ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការ ក្រៅពីប្រាក់ពន្ធ (មាត្រា ៦២)

ក្រៅពីប្រាក់ដែលដើមបណ្តឹង ត្រូវបង់នៅពេលដែលដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការតាម បញ្ញត្តិ នៃមាត្រា៦១ ដើមបណ្តឹងត្រូវបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីក្រៅពីពន្ធមួយចំនួនជាមុន និង ជា ចាំបាច់ផងដែរសំរាប់តុលាការធ្វើការបញ្ជូនឯកសារបន្ទាប់ពីបណ្តឹងត្រូវបានដាក់ ដូចជា៖

- ១. ការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹង និង ឯកសារភ្ជាប់នឹងពាក្យបណ្តឹងទៅ ចុងចំលើយ^១
- ២. ការបញ្ជូនដីកាកោះហៅភាគី (មាត្រា ៨០ កថាខណ្ឌទី ១)
- ៣. ចំនួនទឹកប្រាក់ និង ការចំណាយក្នុងការផ្ញើសំបុត្រ តាមរយៈបុស្តី ប្រៃសណីយ៍ ឬអាជ្ញាសាលា ។
- ៤. ចំនួនទឹកប្រាក់ សំរាប់ការចាយវាយទៅតាមរយៈចំងាយពីតុលាការទៅតំបន់ គោលដៅ ដែលត្រូវផ្ញើសំបុត្រ ដោយមានបញ្ជីចំណាយច្បាស់លាស់ ។

ប្រសិនបើប្រាក់ប្រដាប់ក្តីដែលដើមចោទបង់ឱ្យតុលាការនោះប្រើប្រាស់មិនគ្រប់គ្រាន់ តុលា ការបង្គាប់ឱ្យដើមចោទបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីបន្ថែមទៀតបាន ។ ក្រៅពីនេះ ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីក្រៅពី ពន្ធផ្សេងពីការចាំបាច់ខាងលើ តុលាការអាចបង្គាប់អោយបង់ តាមករណីជាក់ស្តែង ដែលត្រូវ ចំណាយ និង តាមដំណាក់កាលនៃនីតិវិធីដូចមានបញ្ញត្តិនៅក្នុងមាត្រា៦២នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋ ប្បវេណី ។

ហេតុដូចនេះហើយនៅពេល ដែលពាក្យបណ្តឹងត្រូវបានដាក់ ដល់តុលាការភាគីត្រូវបង់ពន្ធ នៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងតាមមាត្រា៦១ និង បង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការក្រៅពីពន្ធមាត្រា ៦២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ។

^១ មាត្រា ៧៩ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី

២-ការបែងចែករឿងក្តី

ដោយផ្អែកតាមមាត្រា២៦នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី មានអត្ថន័យថា នៅតាមតុលាការនីមួយៗការបែងចែករឿងក្តី និង លំដាប់ជំនួសក្នុងករណីដែលចៅក្រមណាមួយមានធុរៈ ត្រូវបានកំណត់ជាមុននៅរៀងរាល់ឆ្នាំ ដោយដីកាសំរេចរបស់ប្រធានតុលាការនោះ ហើយការបែងចែករឿងក្តីនីមួយៗទៅឱ្យចៅក្រមម្នាក់ៗគឺ ត្រូវកំណត់ ដោយលំដាប់ជាស្វ័យប្រវត្តិដោយបានកំណត់ដោយវិធានមួយ ដែលកំណត់ជារៀងរាល់ឆ្នាំក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលនៃអំណាចតុលាការ ។ ក្នុងការបែងចែកភារកិច្ចនៃការដោះស្រាយ ក៏ត្រូវកំណត់ពីប្រភេទនៃរឿងក្តីណាមួយ ដែលត្រូវដោះស្រាយដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះផងដែរ ។ ប្រសិនបើតុលាការនីមួយៗមិនបានកំណត់អំពីវិធីបែងចែករឿងក្តីជាមុនទេ នោះនឹងធ្វើឱ្យមានគុណវិបត្តិ ដូចជាការដោះស្រាយរឿងក្តីមានការកកស្ទះ និង មានភាពលំអៀងជាមិនខាន ។ ដូចនេះការបែងចែករឿងក្តីឱ្យចៅក្រមទទួលបន្ទុកជាស្វ័យប្រវត្តិតាមរបៀប ដែលបានកំណត់ទុកជាមុន នាំឱ្យតុលាការអាចរក្សាបាននូវអព្យាក្រឹត្យភាព ។

ភាពខុសគ្នារវាងចៅក្រមជំនុំជំរះតែម្នាក់ឬ ចៅក្រមជំនុំជំរះមីនាក់ មានដូចតទៅ:

២-១- ចំពោះចៅក្រមជំនុំជំរះ៣នាក់

-រឿងក្តីដែលច្បាប់កំណត់ថា ត្រូវវិនិច្ឆ័យ និង ជម្រះក្តីដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះនៃចៅក្រម មាត្រា ២៣ កថាខណ្ឌទី ២ ចំណុច ខ ។

-គ្រប់រឿងក្តីដែលមានកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹង មានតម្លៃមិនតិចជាង ៥.០០០.០០០(ប្រាំលាន) រៀល ហើយតុលាការ ទទួលស្គាល់ថា គួរតែត្រូវបានវិនិច្ឆ័យ និង ជម្រះដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ ដោយគិតពិចារណាអំពីចំនួនគូភាគី និង បញ្ហាផ្សេងទៀត មាត្រា ២៣ កថាខណ្ឌទី ២ ចំណុច ក ។

២-២-ចំពោះចៅក្រមជំនុំជំរះម្នាក់

-គ្រប់រឿងក្តីទាំងអស់ លើកលែងតែរឿងក្តី ដែលច្បាប់បានកំណត់ថាត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យ និង កាត់សេចក្តីដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះ ត្រូវធ្វើការបែងចែកទៅចៅក្រមជំនុំជំរះម្នាក់នៅសាលាដំបូង ដែលត្រូវធ្វើទៅតាមលំដាប់នៃការបែងចែករឿងក្តី សំរាប់ចៅក្រមម្នាក់ដូចមាន

ចែងនៅមាត្រា ២៣ កថាខ័ណ្ឌទី១ ។

ដោយយោងទៅលើលំដាប់នៃការបែងចែករឿងក្តីសំរាប់ក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះក្រុមប្រឹក្សា ត្រូវការកំណត់ថារឿងក្តីនេះចាំបាច់ ត្រូវធ្វើការជំនុំជំរះដោយក្រុមប្រឹក្សា ដែរឬទេ? ពេលនៅ ពេលដែលក្រុមប្រឹក្សាសំរេចថារឿងក្តីនេះ ត្រូវធ្វើការជំនុំជំរះដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះតុលាការ ត្រូវចេញដីការសំរេច ។ នៅក្នុងករណីនេះ ចៅក្រមម្នាក់ដែលត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យដោះស្រាយ រឿងក្តីតាំងពីពេលដំបូងមិនចាំបាច់ ត្រូវក្លាយជាសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះដើម្បីវិនិច្ឆ័យ រឿងក្តីបានឡើយ ។

ឧៈតាមការបែងចែករឿងក្តី នៅតុលាការមួយគឺ បាន ទៅចៅក្រម "ក" ហើយ ចៅក្រម "ក"ក្រោយពីពិនិត្យលើពាក្យបណ្តឹង ដែលខ្លួនបានទទួលបន្ទុកហើយយល់ឃើញថាខ្លួនមិន អាចដោះស្រាយបានទេគឺ ត្រូវដោះស្រាយដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះនៃចៅក្រមរួចបញ្ជូនរឿងក្តី ទៅក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះនៃចៅក្រមដើម្បីសំរេចថាតើរឿងក្តីនោះ ត្រូវដោះស្រាយដោយចៅក្រម ម្នាក់ ឬដោយក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះនៃចៅក្រម ។ ការសំរេចនេះត្រូវចេញជាដីការសំរេច ។

៣-ការពិនិត្យពាក្យបណ្តឹង:

នៅពេលបណ្តឹង ត្រូវបានដាក់នៅតុលាការហើយបណ្តឹងនោះបានបញ្ជូនដល់ដៃតុលាការ តុលាការ ត្រូវធ្វើការពិនិត្យលើពាក្យបណ្តឹង ដោយផ្អែកតាមមាត្រា៧៨នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី អំពីទំរង់នៃពាក្យបណ្តឹង តើមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវ និង ពេញលេញតាមមាត្រា៧៥កថាខ័ណ្ឌ ទី២ ហើយ ឬនៅដូចជា៖

- ១. អាសយដ្ឋានរបស់ភាគីនៃបណ្តឹង
- ២. ខ្លឹមសារនៃសាលក្រម ដែលដើមចោទទាមទារឱ្យតុលាការចេញ
- ៣. អង្គហេតុចាំបាច់ ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារ
- ៤. ការបង់ពន្ធបានត្រឹមត្រូវដែរ ឬទេ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៦១
- ៥. ប្រាក់ចាំ ដែលជាប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការ សំរាប់ការបញ្ជូនហើយ ឬនៅ ។

គោលបំណងនៃការពិនិត្យពាក្យបណ្តឹងនេះ គឺជាការពិនិត្យពីភាពស្រប ឬមិនស្រប និង លក្ខខណ្ឌនៃទំរង់តែប៉ុណ្ណោះ ហើយមិនអនុញ្ញាតិអោយពិនិត្យមើលថាតើស្រប និង លក្ខខណ្ឌ

ផលប្រយោជន៍នៃបណ្តឹង ឬលក្ខខណ្ឌបណ្តឹងផ្សេងទៀត ឬទេ ឬក៏ការទាមទារតាមផ្លូវបណ្តឹង នោះមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវដែរ ឬទេ ។

ប្រសិនបើខ្លះចំណុច ដែលចាំបាច់ត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យបណ្តឹង ឬពន្ធដាក់ពាក្យសុំមិនត្រូវ បានបង់ ឬមានកង្វះជាអាទិ៍ តុលាការត្រូវចេញដីកាសំរេចបង្គាប់អោយធ្វើការកែតម្រូវនូវចំណុច ដែលខ្លះនោះដោយកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យដើម្បីកែតម្រូវ មាត្រា ៧៨ កថាខ័ណ្ឌទី១ ។ តែបើ ដើមចោទមិនបានធ្វើការកែតម្រូវក្នុងអំឡុងពេល ដែលបានកំណត់នោះទេ តុលាការត្រូវលើក ចោលពាក្យបណ្តឹង ដោយដីកាសំរេចមាត្រា៧៨ កថាខ័ណ្ឌ ទី ២ ។ បើមិនពេញចិត្តនឹងដីកា សំរេចនេះដើមចោទអាចប្តឹងជំទាស់ទៅសាលាឧទ្ធរណ៍ ។ នៅពេលដែលដើមចោទបានធ្វើ ការកែតម្រូវតាមការបង្គាប់ឱ្យធ្វើការកែតម្រូវ តុលាការត្រូវបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនោះទៅឱ្យចុង ចំលើយហើយចាប់ផ្តើមការជំនុំជម្រះ ។

កថាភាគទី៣-កិច្ចការក្នុងការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹង

ក្រោយពីពិនិត្យពាក្យបណ្តឹង ប្រសិនបើតុលាការទទួលស្គាល់ថាពាក្យបណ្តឹងនោះត្រឹម ត្រូវតាមទម្រង់ ហើយទទួលពាក្យបណ្តឹងនោះ ក្រឡាបញ្ជី “មាត្រា២៤៦ កថាខ័ណ្ឌទី២” ត្រូវធ្វើ ការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនោះ ទៅឱ្យចុងចំលើយ“មាត្រា៧៩ កថាខ័ណ្ឌ ទី ១” ដោយហេតុថាការ បញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនោះ គឺជាការផ្តល់ឱកាសឱ្យភាគីម្ខាងទៀតបានដឹងអំពីបណ្តឹងថា តើបុគ្គល ណាជាអ្នកប្តឹងកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹងជាអ្វី និង មធ្យោបាយតទល់របស់អ្នកប្តឹងនោះជាដើមហើយ ក៏ជាការផ្តល់ឱកាសឱ្យភាគីម្ខាងទៀតបានឆ្លើយដោះសារ និង រៀបចំមធ្យោបាយសំរាប់ការពារ ខ្លួនផងដែរ ។ ក្នុងករណីដែលពាក្យបណ្តឹងមិនអាចបញ្ជូនទៅបានទេ ។ ឧទាហរណ៍ក្នុងករណី ដែលអាសយដ្ឋានរបស់ចុងចំលើយ ដែលដើមចោទផ្តល់ឱ្យនោះមិនមានភាពច្បាស់លាស់ ឬ ក្នុងករណី ដែលចុងចំលើយជាអសមត្ថជនគ្មានអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ឬក្នុងករណី ដែលចុងចំលើយជាជនជាតិបរទេស ដែលមានអភ័យឯកសិទ្ធិ ហើយបដិសេធការទទួលការ បញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនោះតុលាការត្រូវលើកបណ្តឹងចោលដោយដីកាសំរេច ។

តាមរយៈការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងទៅចុងចំលើយ ចុងចំលើយក៏ក្លាយទៅជាប្រធាននៃ នីតិវិធីនៃបណ្តឹងនោះហើយទំនាក់ទំនងគតិយុត្តរវាងភាគីទាំងបី គឺតុលាការ ចុងចំលើយ និង ដើមចោទនឹងកើតមានឡើងពីពេលនោះ ។ ក្នុងន័យនេះការដាក់ពាក្យបណ្តឹងត្រូវសំរេច ដោយ ការបញ្ជូនពាក្យបណ្តឹងនោះទៅឱ្យចុងចំលើយ ។

ផ្នែកទី២៖ កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល

កថាភាគទី១៖ គោលបំណងនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល

នីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ទាញហេតុផល គឺជានីតិវិធីរៀបចំនូវការអះអាងរបស់គូភាគី និង រៀបចំនូវចំណុចវិវាទនៃរឿងក្តី ព្រមទាំងរៀបចំនូវភស្តុតាងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងចំណុចវិវាទ ដើម្បីឲ្យតុលាការធ្វើការពិនិត្យភស្តុតាងជាសមូហវិធី នៅក្នុងនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់មាត្រា ១០៣ ។

នីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលនេះ ធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងដើម្បីកាត់បន្ថយនូវចំនុចវិវាទ ឬកុំអោយមានភាពស្មុគស្មាញលើចំណុចវិវាទ ដើម្បីជួយសំរួលដល់ការវិនិច្ឆ័យរឿងក្តីនៅក្នុងនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ឱ្យបានល្អិតល្អន់ ពីព្រោះថានៅពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ភាគីនីមួយៗតែងតែលើកឡើងនូវអង្គហេតុផ្សេងៗ ដែលខ្លួនយល់ថាមានប្រយោជន៍សំរាប់ខ្លួន ដោយពុំគិតថាអង្គហេតុនោះមាន ឬគ្មានសារៈសំខាន់ចំពោះរឿងក្តីនោះទេ ។ ឯភាគីម្ខាងទៀតតែងតែតវ៉ាចំពោះការលើកឡើងនូវអង្គហេតុរបស់ភាគីម្ខាងទៀតហើយតែងតែព្យាយាមដាក់ភស្តុតាងទាំងឡាយណា ដែលខ្លួនយល់ថាមានផលប្រយោជន៍សំរាប់ខ្លួនឯងការធ្វើបែបនេះនឹងនាំឱ្យការជំរះក្តីមានការស្មុគស្មាញ និង អូសបន្លាយពេលវេលាឥតប្រយោជន៍ ដែលធ្វើឱ្យមានការលំបាកក្នុងការស្វែងរកការពិត ។ ហេតុដូច្នេះហើយបានជាមុននឹងចាប់ផ្តើមធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ តុលាការត្រូវពិគ្រោះជាមួយភាគីទាំងសងខាងដើម្បីរៀបចំសេចក្តីអះអាងរបស់គូភាគី និង បំភ្លឺអំពីចំណុចវិវាទជាមុនសិន។ នៅក្រមរដ្ឋប្បវេណី ពុំបានកំណត់ថានីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ទាញហេតុផលនេះ អាចធ្វើឡើងប៉ុន្មានដងនោះទេ ។ តុលាការ ត្រូវកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលដំបូងក្នុងអំឡុងពេល ៣០ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីថ្ងៃដែលពាក្យបណ្តឹងត្រូវបានដាក់“មាត្រា៨០ កថាខ័ណ្ឌទី២” ។ នីតិវិធីនេះ ត្រូវធ្វើឡើងនូវកាលបរិច្ឆេទ ដែលគូភាគីអាចចូលរួមបាននេះជាគោលការណ៍ចំពោះមុខដែលតុលាការត្រូវតែគោរព“មាត្រា៣”ហើយមិនចាំបាច់បើកជាសាធារណៈទេប៉ុន្តែ តុលាការអាចអនុញ្ញាតឱ្យ អ្នកដែលតុលាការយល់ឃើញថាសមរម្យចូលស្តាប់ជាអ្នកសង្កេតការណ៍បាន“មាត្រា១០៥នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី” ។

កថាភាគទី ២ ៖ កំណត់ហេតុនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល

នៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនីមួយៗតុលាការ ត្រូវបង្គាប់ឲ្យក្រឡាបញ្ជីធ្វើកំណត់ហេតុ ។
កំណត់ហេតុត្រូវចុះហត្ថលេខា ដោយប្រធាន និង ក្រឡាបញ្ជីដោយហេតុថាពួកគេជាអ្នក
ទទួលខុសត្រូវក្នុងការធ្វើកំណត់ហេតុនេះ ។

ចំនុចដែលត្រូវសរសេរ៖

- សញ្ញាណរឿងក្តី
- ឈ្មោះចៅក្រម និង ក្រឡាបញ្ជី
- ឈ្មោះ ភាគី អ្នកតំណាង អ្នកជំនួយការ និង អ្នកបកប្រែដែលបង្ហាញខ្លួន
- ពេល វេលា និង ទីកន្លែង ។

ទន្ទឹមនឹងនេះ ក៏ត្រូវកត់ត្រា ឲ្យបានច្បាស់លាស់ផងដែរនូវចំណុច៖

- ខ្លឹមសារនៃសាលក្រមដែលដើមចោទទាមទារឲ្យតុលាការចេញ
- ចំលើយតបរបស់ចុងចំលើយចំពោះការទាមទារនោះ
- ខ្លឹមសារនៃអង្គហេតុដែលបានអះអាង និង ការស្នើសុំឲ្យពិនិត្យភស្តុតាង
- ការទទួលស្គាល់ ឬ មិនទទួលស្គាល់របស់ភាគីចំពោះអង្គហេតុដែលបានអះ
អាងដោយភាគីម្ខាងទៀត និង ការទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់ចំពោះ ភាព
ត្រឹមត្រូវនៃឯកសារ ។
- ការដកពាក្យបណ្តឹង ការផ្សះផ្សា ការលះបង់ការទាមទារ និង ការទទួលស្គាល់
ការទាមទារ ។
- ចំនុចដែលតុលាការបានបង្គាប់ឲ្យកត់ត្រា និង
- ចំណុច ដែលតុលាការអនុញ្ញាតឲ្យកត់ត្រាតាមការទាមទាររបស់ភាគី ។
- ការសម្រេចសេចក្តីដែលបានធ្វើ នៅកាលបរិច្ឆេទនោះដោយមិនធ្វើជាលាយ
លក្ខណ៍អក្សរ ។

ដូច្នេះកំណត់ហេតុស្តីពីនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុ ត្រូវគោរពតាមមាត្រា ១០៩
មាត្រា ១១០ និងមាត្រា ១១១ ។

សំគាល់៖ កំណត់ហេតុមានសារៈសំខាន់ណាស់ នៅពេលដែលតុលាការថ្នាក់ខ្ពស់ធ្វើ
ការពិនិត្យការជំនុំជម្រះនៅតុលាការដើម ។ នៅក្នុងកំណត់ហេតុនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញ
ផល ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ និង ក្រឡាបញ្ជីត្រូវចុះហត្ថលេខា ។ ក្នុងករណីដែលការជំនុំ

ជម្រះដោយចៅក្រមទោល ចៅក្រមនោះ ជាអ្នកចុះហត្ថលេខា ។ ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីថ្មីនេះ មិនតម្រូវឲ្យគូភាគីនៃបណ្តឹង អ្នកតំណាង អ្នកជំនួយការ ឬអ្នកបកប្រែចុះហត្ថលេខាទេ ។

កថាភាគទី៣ ៖ កាលបរិច្ឆេទត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលលើកដំបូង

១-ការសាកល្បងផ្សះផ្សា:

នាពេលដំបូងនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលតុលាការ៖

១. ត្រូវសាកល្បងផ្សះផ្សាជាមុនសិន
២. ការសាកល្បងផ្សះផ្សានេះ មិនត្រឹមតែធ្វើ នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែតុលាការ អាចធ្វើនៅគ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់ ។
៣. ប្រសិនបើបានដឹងច្បាស់លាស់តាមអាកប្បកិរិយារបស់ភាគីថា ពុំមានឆន្ទៈសះជាទេ ឬឃើញថាការផ្សះផ្សាមិនសមរម្យទេនោះ មិនចាំបាច់ធ្វើការផ្សះផ្សាទេ ។
៤. ក្នុងពេលផ្សះផ្សានេះ បើគូភាគីមានការសះជានឹងគ្នា ឬមានការលះបង់ការទាមទារ ឬការទទួលស្គាល់ការទាមទារនោះ តុលាការត្រូវកត់ត្រាក្នុងកំណត់ហេតុ ហើយកំណត់ហេតុមានអានុភាពដូចគ្នានឹងសាលក្រមស្ថាពរ “មាត្រា២២២” ។
៥. ក្នុងករណីមិនអនុវត្តតាមអាចប្តឹងទៅតុលាការអនុវត្តបាន ។

២-ការអះអាងរបស់គូភាគី:

២-១-ដើមចោទ៖

តុលាការត្រូវឲ្យដើមចោទធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍៖

- ដោយផ្ទាល់អំពីសាលក្រម ដែលទាមទារអំពីអង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារ ។
- អំពីអង្គហេតុដែលមូលហេតុនៃការទាមទារអំពីអង្គហេតុសំខាន់ៗក្នុងចំណោមអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារដែលមាននៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង ។

២-២-ចុងចំលើយ៖

តុលាការត្រូវឲ្យចុងចំលើយ៖

- ធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ដោយផ្ទាល់មាត់ តបចំពោះខ្លឹមសារនៃសាលក្រម ដែលទាមទារដោយដើមចោទ ។

នៅក្នុងដំណាក់កាលនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលនេះ រាល់ឯកសារត្រៀម និងការបញ្ជាក់របស់គូភាគីពុំចាត់ទុកជាភស្តុតាងឡើយ ។ បុន្តែភាគីអាចស្នើសុំឱ្យតុលាការពិនិត្យភស្តុតាងបានក្នុងពេលនេះភស្តុតាង ដែលអាចទទួលយកមកពិនិត្យបានមានតែភស្តុតាងជាឯកសារប៉ុណ្ណោះ ។

៣-សិទ្ធិបំភ្លឺរបស់តុលាការ:

សិទ្ធិបំភ្លឺនេះតុលាការអាចប្រើបាន បើយល់ឃើញថាការអះអាងរបស់ភាគីមិនច្បាស់លាស់ ឬក៏ការអះអាងការបញ្ជាក់ភស្តុតាងមិនគ្រប់គ្រាន់ ដែលធ្វើឱ្យតុលាការមិនអាចក្តាប់បានអំពីអត្ថន័យ ។ ការប្រើសិទ្ធិបំភ្លឺនេះ គឺដើម្បីឱ្យចំនុចនៃអង្គហេតុ និង អង្គច្បាប់ដែលទាក់ទងនឹងបណ្តឹងមានភាពច្បាស់លាស់តុលាការអាចសាកសួរភាគី ឬឱ្យភាគីអះអាង ឬបញ្ជាក់ភស្តុតាងចំពោះចំណុចនោះនៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល ឬការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់បានតាមមាត្រា“៩០កថាខ័ណ្ឌ ទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី” ។

៤-ការពិនិត្យភស្តុតាងជាឯកសារ:

ជាគោលការណ៍ការពិនិត្យភស្តុតាង អាចធ្វើឡើងតាមការស្នើសុំឱ្យពិនិត្យរបស់គូភាគីដែលមានចែងនៅមាត្រា១២៤ កថាខ័ណ្ឌ ទី ១នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ដែលករណីនេះអាចធ្វើឡើងដោយផ្ទាល់មាត់ ឬជាលាយលក្ខណ៍អក្សរក៏បានដែរ ។ ការស្នើសុំឱ្យពិនិត្យភស្តុតាងនេះអាចធ្វើនៅមុនកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល ឬមុនកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់បាន ដែលមានចែង នៅមាត្រា១២៥ កថាខ័ណ្ឌទី៣ ។ តុលាការអាចចេញដីកាសំរេចទាក់ទងនឹងការស្នើសុំឱ្យពិនិត្យភស្តុតាង ។ “ពាក្យដីកាសំរេច”នេះពុំតម្រូវចាំបាច់ឱ្យសរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទេ“មាត្រា២១៣” គឺអាចធ្វើដោយផ្ទាល់មាត់បានព្រោះគូភាគីមានវត្តមានទាំងអស់គ្នា តែត្រូវចុះក្នុងកំណត់ហេតុ ។ ចំពោះភស្តុតាងដែលអាចទទួលយកមកពិនិត្យក្នុងនីតិវិធីនេះបានគឺមានតែភស្តុតាងជាឯកសារក្នុងកំរិតចាំបាច់ដើម្បីរៀបចំចំនុចរិះរក និង ភស្តុតាងប៉ុណ្ណោះ“មាត្រា១០៦” ចំពោះភស្តុតាងជាសាក្សីភាគីអាចស្នើសុំដាក់

នៅនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលនេះបាន ប៉ុន្តែច្បាប់មិនអនុញ្ញាតឱ្យមានការសាកសួរសាក្សីក្នុងដំណាត់កាលនេះបានទេ ។ ម៉្យាងទៀតចំពោះអង្គហេតុ ដែលត្រូវបញ្ជាក់ដោយការពិនិត្យភស្តុតាងពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ តុលាការត្រូវឱ្យគូភាគីស្នើសុំពិនិត្យភស្តុតាងនោះនៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលភាគីពុំអាចដាក់មធ្យោបាយតទល់ ឬការពារខ្លួនថ្មីបានទៀតទេ លើកលែងតែមានករណីពិសេស “មាត្រា១០៨” ។ មុននឹងបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល តុលាការ ត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ជាមួយភាគីនូវអង្គហេតុ ដែលនឹងត្រូវបំភ្លឺ នាពេលពិនិត្យភស្តុតាងនៅពេលក្រោយ“មាត្រា១០៧” ហើយតុលាការត្រូវធ្វើការកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ដែលនឹងប្រព្រឹត្តទៅនៅពេលណាដែលគូភាគីអាចចូលរួមបាន ហើយត្រូវកោះហៅគូភាគីមកចូលរួមតាមមាត្រា១១៣ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ។

ផ្នែកទី ៣៖ កិច្ចការនាពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

កថាភាគទី១ ៖ ភាពចាំបាច់នៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

មុននឹងចេញសាលក្រមស្តីពីបណ្តឹង តុលាការចាំបាច់ ត្រូវឆ្លងកាត់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ដើម្បីស្តាប់ការអះអាងដោយផ្ទាល់មាត់ ដោយផ្អែកលើគោលការណ៍ចំពោះមុខ និង គោលការណ៍នៃការជំនុំជម្រះក្តីជាសាធារណៈ (មាត្រា ១១៤ កថាខណ្ឌទី ១) ។ ជាគោលការណ៍ ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ត្រូវធ្វើឡើងនៅកាលបរិច្ឆេទដែលភាគីទាំងសងខាងអាចមានវត្តមានបាន (មាត្រា១១៥កថាខណ្ឌទី ១) និង នៅសាលសវនាការជាសាធារណៈ(មាត្រា ១១៥ កថាខណ្ឌទី ២ វាក្យខណ្ឌទី ១) ។ ក្នុងករណីដែលភាពសាធារណៈបណ្តាលឱ្យខូចសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ នោះតុលាការ អាចធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ជាអសាធារណៈបាន ដោយតុលាការត្រូវកត់ត្រាអំពីហេតុការណ៍នោះ ព្រមទាំងមូលហេតុនៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តីពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ (មាត្រា ១១៥ កថាខណ្ឌទី ២ វាក្យខណ្ឌ ២ និង មាត្រា ១១៨ កថាខណ្ឌទី ១ ចំនុច ច) ។

កថាភាគទី ២៖ កាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់លើកទី ១

១-សេចក្តីផ្តងចក់ការណ៍អំពីលទ្ធផលនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល

នៅកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ជាបឋម ៖

១. ភាគី ត្រូវធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីលទ្ធផលនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ (មាត្រា ១១៦ កថាខណ្ឌទី ១) ។
២. ភាគីត្រូវបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់អំពីចំណុចវិវាទ
៣. ភាគីត្រូវថ្លែងការណ៍សង្ខេប៖
 - a. អំពីអង្គហេតុដែលបានអះអាង
 - b. អំពីភស្តុតាងដែលបានស្នើដាក់
 - c. អំពីដីកាសម្រេចស្តីពីភស្តុតាងចេញដោយតុលាការ
 - d. អំពីលទ្ធផលនៃការពិនិត្យភស្តុតាងជាឯកសារ
៤. ក្នុងករណីដែលភាគីទាំងសងខាងពុំមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ទេ តុលាការអាចពន្យល់សង្ខេបអំពីលទ្ធផលនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ ការទាញហេតុផល ដោយសូរបញ្ជាក់ពីភាគីថា យល់ស្រប ឬទេ ហើយប្រសិនបើយល់ស្រប អាចបកស្រាយថា ភាគីទាំងសងខាងបានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីលទ្ធផលនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ។

សំគាល់៖

១-ស្តីពីចំនុចវិវាទ និង អង្គហេតុ ដែលត្រូវបញ្ជាក់តាមរយៈការពិនិត្យភស្តុតាងវិញ ភាគីបានធ្វើដូចគ្នា នឹងការធ្វើនៅមុនពេលបញ្ចប់កាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលដែរ ហើយនៅក្នុងកំណត់ហេតុ មានសរសេរយោងដែរ ។

២-ស្តីពីការស្នើដាក់ភស្តុតាង និង ការសម្រេចទទួល ឬមិនទទួលយក ព្រមទាំងលទ្ធផលនៃការពិនិត្យភស្តុតាងជាឯកសារវិញ គឺដូចគ្នា នឹងបញ្ជីភស្តុតាងជាឯកសារ និង បញ្ជីសាក្សី ជាអាទិ៍ ហេតុនេះ ហើយ ក្នុងកំណត់ហេតុ គេបានសរសេរយោងដែរ ។

២-សកម្មភាពបណ្តឹងដែលអាចធ្វើនៅពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

នៅពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ជាគោលការណ៍ គេអាចធ្វើសកម្មភាពបណ្តឹងទាំងអស់បាន ដែលសកម្មភាពទាំងនោះរួមមាន៖

១. ភាគីអះអាងស្តីពីអង្គហេតុបាន (មាត្រា ១១៦ កថាខណ្ឌទី ៣)

- ២. ភាគីអាចដាក់កងកសាវត្រៀម និង សេចក្តីថ្លែងការណ៍ (មាត្រា ១០១ កថាខណ្ឌទី ១)
- ៣. ដីកាអាចស្នើដាក់ភស្តុតាង (មាត្រា ១១៦ កថាខណ្ឌទី ៣)
- ៤. ដីកាសម្រេចស្តីពីការស្នើសុំដាក់ភស្តុតាង
- ៥. ការពិនិត្យភស្តុតាង
- ៦. ភាគីធ្វើការទាញហេតុផលចុងក្រោយ (មាត្រា ១១៦ កថាខណ្ឌទី ៥)
- ៧. ការដកពាក្យបណ្តឹង ការសះជា ការបោះបង់នូវការទាមទារ ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ និង ការសារភាព ជា អាទិ៍ ។

កថាភាគទី៣៖ កំណត់ហេតុនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

តុលាការត្រូវ ឲ្យក្រឡាបញ្ជីធ្វើកំណត់ហេតុស្តីពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ នៅគ្រប់កាលបរិច្ឆេទនីមួយៗ ។ កំណត់ហេតុត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយប្រធាន និង ក្រឡាបញ្ជីដោយហេតុថាពួកគេជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការធ្វើកំណត់ហេតុនេះ ។

ចំនុចដែលត្រូវសរសេរ៖

- សញ្ញាណរឿងក្តី
- ឈ្មោះ ចៅក្រម និង ក្រឡាបញ្ជី
- ឈ្មោះ តំណាងអយ្យការ ដែលបានចូលរួម ប្រសិនបើមាន
- ឈ្មោះ ភាគី អ្នកតំណាង អ្នកជំនួយការ និង អ្នកបកប្រែដែលបានបង្ហាញខ្លួន
- ពេលវេលា និង ទីកន្លែងនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់
- ហេតុការណ៍ដែលធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ជាសាធារណៈ ឬហេតុការណ៍ និង មូលហេតុដែលមិនបានធ្វើជាសាធារណៈ ក្នុងករណីមិនធ្វើជាសាធារណៈ ។

នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តីពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ត្រូវកត់ត្រានូវសេចក្តីសង្ខេបអំពីការទាញហេតុផលនីមួយៗ ហើយជាពិសេស ត្រូវកត់ត្រាឲ្យបានច្បាស់លាស់នូវចំនុចដូចខាងក្រោម៖

- ការដកពាក្យបណ្តឹង
- ការផ្សះផ្សា
- ការលះបង់ការទាមទារ
- ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ និង ការសារភាព
- សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់៖

- សាក្សី
- ភាគីផ្ទាល់ខ្លួន
- របស់អ្នកធ្វើកោសលវិច័យ
- ការធ្វើសម្បថ ឬមិនធ្វើសម្បថរបស់៖
 - សាក្សី
 - របស់ភាគីផ្ទាល់ខ្លួន
 - របស់អ្នកធ្វើកោសលវិច័យ
 - មូលហេតុដែលមិនបានឲ្យសាក្សី និងអ្នកធ្វើកោសលវិច័យធ្វើសម្បថ
- លទ្ធផលនៃការត្រួតពិនិត្យ
- ចំណុចដែលតុលាការបានបង្គាប់ឲ្យកត់ត្រា និង ចំណុចដែលតុលាការអនុញ្ញាតិឲ្យកត់ត្រាតាមការទាមទាររបស់ភាគី
- ការសំរេចសេចក្តីដែលបានធ្វើឡើង ដោយមិនបានធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ
- ការប្រកាសសេចក្តីសំរេច

ក្នុងករណីដែលបណ្តឹង ត្រូវបានបញ្ចប់ដោយមិនតាមការសំរេចសេចក្តីទេសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់សាក្សី របស់ភាគីផ្ទាល់ និង របស់អ្នកធ្វើកោសលវិច័យ និង លទ្ធផលនៃការពិនិត្យអាចមិនសរសេរក្នុងកំណត់ហេតុបានដោយទទួលការអនុញ្ញាតិពីតុលាការ ។ ប៉ុន្តែបញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយចំពោះករណីដែលភាគីទាមទារឲ្យកត់ត្រានៅក្នុងកំណត់ ក្នុងរយៈពេល ១ សប្តាហ៍ គិតពីថ្ងៃដែលខ្លួនបានដឹងថាបណ្តឹងនោះត្រូវបានបញ្ចប់ ។

គួរកត់សំគាល់៖ ក្រៅពីប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ និង ក្រឡាបញ្ជី មិនចាំបាច់ឲ្យអ្នកចូលផ្សេងទៀត ចុះហត្ថលេខា ឬផ្តិតមេដៃនៅលើកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ទេ ។

១-សារៈសំខាន់នៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

សារៈសំខាន់នៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ មានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងសារៈសំខាន់នៃកំណត់ហេតុជំនុំជម្រះរឿងព្រហ្មទណ្ឌផងដែរ លើសពីនេះមានចំណុចសារធាតុ ជាច្រើននៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ដែលតម្រូវឲ្យតុលាការយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋានក្នុងការសម្រេចសេចក្តី និង មានចំណុចសារធាតុខ្លះទាក់ទង និងការបញ្ចប់បណ្តឹងតាមរយៈកំណត់ហេតុដែលទាំងនោះរួមមាន៖

១-១-ចំណុចសារធាតុ ដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការសម្រេចសេចក្តី

-ការលះបង់ការទាមទារ ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ និង ការសារភាព តុលាការមិនចាំបាច់ពិនិត្យភស្តុតាងបន្ថែមទេ (មាត្រា ១២៣ ចំណុច ខ)

-សាក្សី និង អ្នកជំនាញដែលមិនព្រមស្បថ តុលាការមិនអាចយកចំលើយ អ្នកទាំងអស់នោះ យកមកធ្វើជាភស្តុតាងបានទេ (មាត្រា ១៣៧)

-បើភាគីម្ខាងបានប្តឹងសុំ ហើយភាគីដែលត្រូវបានភាគីម្ខាងប្តឹងសុំនោះ មិនហ៊ានធ្វើសម្បថ តុលាការអាចទទួលស្គាល់ថាសេចក្តីអះអាងអំពីចំណុចសាកសួរភាគីម្ខាងទៀតជាការពិតបាន (មាត្រា ១៤០ ចំណុច ២) ។

១-២-ចំណុចដែលទាក់ទងទៅការបញ្ចប់បណ្តឹងដោយកំណត់ហេតុ

-ការដកពាក្យបណ្តឹង (មាត្រា ២២១ និង ២២២)

-ការសះជា (មាត្រា ២២១ ២២២)

-ការលះបង់ ឬការទទួលស្គាល់ការទាមទារ (មាត្រា ២២១ ២២២)

២-សុពលភាពនៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

សុពលភាពនៃកំណត់ហេតុទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ មានលក្ខណៈដូចគ្នានឹងសុពលភាពនៃកំណត់ហេតុជំនុំជម្រះរឿងព្រហ្មទណ្ឌផងដែរ ។

ដូច្នោះ កំណត់ហេតុស្តីពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ត្រូវគោរពតាមមាត្រា ១១៧ មាត្រា ១១៨ និងមាត្រា ១១៩ ។

កថាភាគទី ៤៖ ការពិនិត្យភស្តុតាងដោយសមូហវិធី

នៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់លើកដំបូង ដែលធ្វើឡើងបន្ទាប់ពីបានបញ្ចប់ការរៀបចំចំណុចវិវាទ និង ភស្តុតាងរួចហើយ តុលាការ ត្រូវធ្វើឲ្យការពិនិត្យភស្តុតាង អាចប្រព្រឹត្តទៅជាបន្ទាន់បាន (មាត្រា ១២៧ កថាខណ្ឌទី ១) ។ ការសាកសួរសាក្សី ឬសាមីភាគី បើអាចធ្វើបាន ត្រូវធ្វើដោយសមូហវិធី (មាត្រា ១២៧ កថាខណ្ឌទី ២) ។ តាមរយៈការពិនិត្យភស្តុតាង ដោយសមូហវិធី តុលាការ នឹងអាចធ្វើការវិនិច្ឆ័យបានត្រឹមត្រូវ ហើយ បានលឿន ដោយផ្អែកលើជំនឿទុកចិត្តថ្មីៗ ។

១-ការសាកសួរសាក្សី៖

តួនាទីសំខាន់របស់តុលាការ ក្នុងការសាកសួរសាក្សីនៃគោលការណ៍ភាគី គឺមិនទទួលទាំងបង្ខំចិត្តនូវចំលើយរបស់សាក្សី ថាជាការពិត ។ តុលាការ ត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យដោយពិចារណាថា តើចំលើយរបស់សាក្សី នោះ ពិត ឬមិនពិត លើចំលើយដែលមានលាយឡំគ្នាទាំង ចំលើយពិត និង មិនពិត ។ ចំណុចពិសេសនៃការសាកសួរសាក្សី គឺឲ្យសាក្សីធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ នូវអង្គហេតុដែលខ្លួនបានដឹង តាមការពិសោធន៍របស់ខ្លួនចំពោះមុខតុលាការ ហើយចំលើយរបស់សាក្សី គឺជាភស្តុតាង ។ ការធ្វើឲ្យសាក្សីបញ្ចេញពាក្យសំដីដើម្បីប្រាប់ដល់ចៅក្រម គឺជាតួនាទីមួយសំខាន់ណាស់របស់ចៅក្រមក្នុងការរកឃើញនូវការពិតពីសាក្សី ។

នីតិវិធីសួរសាក្សីមានដូចតទៅ៖

១. សួរអំពីអត្តសញ្ញាណរបស់សាក្សី៖ ត្រូវសួរនូវ៖

- a. សួរ ឈ្មោះ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ កំណើត
- b. អាសយដ្ឋាន
- c. មុខរបរជាដើម ។

២. សម្បថ (មាត្រា ១៣៧)

- a. សាក្សី ត្រូវតែធ្វើសម្បថមុនពេលសាកសួរ លើកលែងមាត្រា ១៣៧ -២^២
- b. សម្បថ ត្រូវដឹកនាំដោយក្រឡាបញ្ជី^៣
- c. ត្រូវធ្វើនៅចំពោះមុនវត្ថុសក្តិសិទ្ធិនៃតុលាការនីមួយៗ
- d. ក្រោយពីធ្វើសម្បថ ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវធ្វើកំណត់សម្បថ

៣. ការកម្រិតការសាកសួរ

- a. ត្រូវធ្វើដាច់ដោយឡែក និង ច្បាស់លាស់ (មាត្រា ១៣៩ កថាខណ្ឌទី ១)
- b. មិនត្រូវសួរសំណួរនាំមុខឡើយ
- c. សំណួរ ច្រំដែល

^២ - លើកលែង ជនដែលមានអាយុក្រោម ១៦ ឆ្នាំ ឬ ជនដែលមិនយល់អំពីអត្ថន័យនៃសម្បថ តុលាការមិនឲ្យធ្វើសម្បថទេ ។

^៣ -ត្រូវអុជទៀន ធូប ក្រឡាបញ្ជីត្រូវមានប្រារព្ធទុខ្លាំងៗ និង អាចពាក្យសច្ចាប្រណិធាន ឲ្យអ្នកស្បថថាតាម ។

d. សំណួរដែលគ្មានទំនាក់ទំនងនឹងចំណុចវិវាទ

e. សំណួរដែលប្រមាថមើលងាយ ឬធ្វើឲ្យច្របូកច្របល់ដល់សាក្សី ។ ល ។

២-ការសាកសួរសាមីភាគី

ជាគោលការណ៍ នីតិវិធីនៃការសាកសួរសាមីភាគី ក៏ដូចនឹងនីតិវិធីនៃការសាកសួរសាក្សី ដែរ គឺត្រូវអនុវត្ត តាមបញ្ញត្តិស្តីពីការសាកសួរសាក្សី (មាត្រា ១៤១ កថាខណ្ឌទី ១)។

- ១. សួរ អត្តសញ្ញាណរបស់ភាគី
- ២. តុលាការអាចឲ្យសាមីភាគីធ្វើសម្បថ ឬមិនធ្វើសម្បថ
- ៣. បើ តុលាការឲ្យធ្វើសម្បថ ត្រូវពន្យល់ពីគោលបំណងនៃការធ្វើសម្បថ និង ការផ្ដន្ទាទោសអំពីការផ្ដល់នូវការក្លែងបន្លំសេចក្ដីថ្លែងការណ៍ ព្រមទាំងធ្វើ កំណត់ហេតុសម្បថ ។
- ៤. មិនត្រូវឲ្យសាមីភាគីចេញពីសាលសវនាការទេ
- ៥. ភាគី ត្រូវធ្វើសេចក្ដីថ្លែងការណ៍នៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល

៣-កោសលវិថីយ

កោសលវិថីយគឺជាភស្តុតាង ដែលបង្ហាញឲ្យតតិយជន ដែលមានឯកទេស បច្ចេកទេស និង ចំណេះដឹងផ្សេងៗ ឲ្យធ្វើការវិនិច្ឆ័យនូវចំណុចណាមួយ ដោយផ្អែកលើឯកទេស បច្ចេកទេស និង ចំណេះដឹងនោះ ។ កោសលវិថីយ គឺជាការពិនិត្យភស្តុតាងមួយប្រភេទ ហើយជាគោល ការណ៍ត្រូវធ្វើឡើង ដោយការស្នើសុំពីភាគី ដូចភស្តុតាងដទៃទៀត ដែរ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែល ទទួលស្គាល់ថាមានការចាំបាច់ តុលាការអាចបង្គាប់ឲ្យធ្វើកោសលវិថីយ បាន ។

មុននឹងកំណត់នូវចំណុច ដែលត្រូវធ្វើកោសលវិថីយ ដោយផ្អែកលើការទាមទាររបស់ ភាគីម្ខាង តុលាការ ត្រូវផ្ដល់ឱកាសម្ខាងទៀតបញ្ចេញមតិរបស់ខ្លួន ។ អ្នកធ្វើកោសលវិថីយ គឺ ជាសាក្សីផង ព្រមជាមួយគ្នានេះ គឺជាអ្នកជំនួយការរបស់តុលាការផង ។ តុលាការជាអ្នកជ្រើស តាំងអ្នកធ្វើកោសលវិថីយហើយការជ្រើសតាំងនេះ ត្រូវធ្វើដោយសមភាព ដោយផ្អែកលើមាត្រា ១៤៤ កថាខណ្ឌទី ៣ និង មាត្រា ១៤៥ ។

៤-ការត្រួតពិនិត្យ

ការត្រួតពិនិត្យ គឺជាការពិនិត្យភស្តុតាង ដើម្បីទទួលបាននូវធនធានភស្តុតាង ដោយការត្រួតពិនិត្យនូវភិនភាគ ឬលក្ខណៈនៃវត្ថុដោយផ្ទាល់ ដោយចៅក្រម ដោយប្រើវិញ្ញាណប្រាំរបស់ខ្លួន (មាត្រា ១៦១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ។

កថាភាគទី ៥៖ ការបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

ក្នុងករណី យល់ឃើញថា ត្រូវបញ្ចប់ការវិនិច្ឆ័យ ដោយផ្អែកលើលទ្ធផលនៃការទាញហេតុ និង ការពិនិត្យភស្តុតាង តុលាការត្រូវបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ហើយចេញសាលក្រមចុងក្រោយ(មាត្រា ១៨០ កថាខណ្ឌទី ១) ។ តុលាការត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យនូវភាពត្រឹមត្រូវនៃការទាមទារ ដោយផ្អែកលើស្ថានភាពនៃការអះអាង និង បញ្ជាក់ភស្តុតាងនៅពេលបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ។ ហេតុនេះ ហើយអាជ្ញាអស់ជំនុំនៃការវិនិច្ឆ័យ ត្រូវកំណត់ជាស្ថាពរនូវសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តិនៅពេលបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ (មាត្រា ១៩៤ កថាខណ្ឌទី ២) ។ ដូច្នោះ នៅក្នុងលិខិតសាលក្រម ត្រូវសរសេរ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ដែលបានបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ (មាត្រា ១៨៩ កថាខណ្ឌទី ១ ចំណុច ខ) ។

ផ្នែកទី ៤៖ សាលក្រមក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណី

កថាភាគទី១៖ និយមន័យ៖

សាលក្រម គឺជាការសម្រេចសេចក្តី ដែលតុលាការធ្វើលិខិតសាលក្រមដែលមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ទៅតាមទំរង់ ដែលច្បាប់បានកំណត់ដោយផ្អែកលើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ លើកលែងក្នុងករណី ដែលមានកំណត់ពិសេសនៅក្នុងសាលក្រមនេះ ឬនៅក្នុងច្បាប់ផ្សេងទៀតហើយកើតមានអានុភាព ដោយការប្រកាស ដោយផ្អែកលើលិខិតសាលក្រមនោះ ។ ចំណុចនេះមានន័យថាចំពោះបណ្តឹងធម្មតាជាគោលការការវិនិច្ឆ័យទៅលើពាក្យបណ្តឹងថាមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ ហើយត្រឹមត្រូវទៅតាមច្បាប់កំណត់ ឬមិនត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់កំណត់ ឬក៏ការវិនិច្ឆ័យទៅលើការទាមទារក្នុងពាក្យបណ្តឹងថាមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវទៅតាមច្បាប់ ឬ មិនត្រឹមត្រូវគឺត្រូវធ្វើដោយសាលក្រម ។

កថាភាគទី២៖ ប្រភេទសាលក្រមក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណី៖ មានបីប្រភេទ៖

១-សាលក្រមចុងក្រោយ

សាលក្រមចុងក្រោយ គឺជាបញ្ចប់ការវិនិច្ឆ័យ ដោយផ្អែកទៅលើលទ្ធផល ដែលបានមកពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ និង ការពិនិត្យភស្តុតាង ។ សាលក្រមចុងក្រោយនេះ

តុលាការបើកសិទ្ធិឲ្យគ្រួសារនៃរឿងក្តីប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់បាន កាលណាមិន ពេញចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន(មាត្រា២៦០) ។ ប្រភេទនៃសាលក្រមចុងក្រោយនេះមាន៖

- ១. សាលក្រមលើកពាក្យបណ្តឹងចោល
- ២. សាលក្រមប្រានចោលការទាមទារ
- ៣. សាលក្រមទទួលស្គាល់ការទាមទារ
- ៤. សាលក្រមទទួលស្គាល់ការទាមទារមួយផ្នែក
- ៥. សាលក្រមប្រានចោលការទាមទារមួយផ្នែកជាដើម ។

២-សាលក្រមរបៀប៖

សាលក្រមរបៀប គឺជាសាលក្រម ដែលគ្មានអានុភាពបញ្ចប់បណ្តឹងទេហើយដែលសម្រេច សេចក្តីចំពោះចំណុចដែលជាបុរេលក្ខខ័ណ្ឌសំរាប់ការចេញសាលក្រមចុងក្រោយ។

២-១-ចំពោះបណ្តឹងដែលតុលាការបញ្ចប់វិនិច្ឆ័យដោយចេញសាលក្រមរបៀបមានដូចតទៅ៖

- អត្ថិភាពនៃការទាមទារក្នុងករណីដែលមានវិវាទលើអត្ថិភាព និង ចំនួនទឹកប្រាក់ទាមទារ
បានន័យថាប្រសិនបើតុលាការវិនិច្ឆ័យទាំងមូលហេតុនៃការទាមទារ និង ចំនួនទឹកប្រាក់ ហើយការវិនិច្ឆ័យនោះ ត្រូវបានសន្និដ្ឋានថាការទាមទារគ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវវិញ នោះវា បណ្តាលឲ្យការវិនិច្ឆ័យអំពីចំនួនទឹកប្រាក់នោះត្រូវអាសាបង់ ។

- មធ្យោបាយតទល់ ឬការពារខ្លួនដែលអាចវិនិច្ឆ័យដោយឯករាជ្យ៖
បានន័យថាអាចបង្កើត ផ្លាស់ប្តូរ ឬរំលត់នូវទំនាក់ទំនង ដោយស្វ័យប្រវត្តិជាមុនសិន ។

- អត្ថិភាព ឬនីតិភាពនៃលក្ខខ័ណ្ឌបណ្តឹង៖
បានសេចក្តីថាបើមានវិវាទទៅលើលក្ខខ័ណ្ឌនៃបណ្តឹង ដូចជា អត្ថិភាព ឬនីតិភាពនៃ សិទ្ធិជំរះក្តីរបស់តុលាការកម្ពុជា ឬសមត្ថកិច្ចរបស់ភាគីមាន ឬគ្មាន ឬការបញ្ជូនពាក្យ បណ្តឹង នោះមានសុពលភាព ឬគ្មានសុពលភាព តុលាការអាចចេញសាលក្រមរបៀបចំពោះ អត្ថិភាពនៃលក្ខខ័ណ្ឌបណ្តឹងនោះបាន ។ ផ្ទុយទៅវិញ បើតុលាការវិនិច្ឆ័យទៅលើលក្ខខ័ណ្ឌ នៃបណ្តឹងថា គ្មានអត្ថិភាពទេ តុលាការនឹងចេញសាលក្រមចុងក្រោយលើកចោលនូវពាក្យ បណ្តឹងនោះ ។

- ហេតុដែលទាក់ទងនឹងការបញ្ចប់បណ្តឹង៖
បានន័យថា បើមានវិវាទទៅលើសុពលភាពនៃពាក្យបណ្តឹង ឬមោឃភាពនៃការដក ពាក្យបណ្តឹងការផ្សះផ្សាលើបណ្តឹងការទទួលស្គាល់ការទាមទារ ឬការលះបង់ការទាមទារជា ដើម តុលាការអាចបន្តបណ្តឹងនោះបាន ដោយចេញសាលក្រមរបៀបថា វាមោឃភាព ។ ផ្ទុយ

ទៅវិញ ប្រសិនបើតុលាការវិនិច្ឆ័យថាមានសុពលភាពតុលាការ នឹងប្រកាសបញ្ចប់បណ្តឹងនោះ ដោយចេញសាលក្រមចុងក្រោយ ។

៣-សាលក្រមកំបាំងមុខ

សាលក្រមកំបាំងមុខដើមចោទ ។ សាលក្រមកំបាំងមុខដើមចោទ គឺជាសាលក្រម ដែលវិនិច្ឆ័យចំពោះការអវត្តមានរបស់ដើមចោទ ដែលមិនបានចូលរួមក្នុងកាលបរិច្ឆេទនីតិវិធី របស់តុលាការ ។ ការអវត្តមាននេះតុលាការសន្មតថាដើមចោទគ្មានឆន្ទៈក្នុងការធ្វើ ទៅតាម នីតិវិធីនៃបណ្តឹង ។ នៅក្នុងសាលក្រមកំបាំងមុខនេះរួមមាន ២ ប្រភេទ៖

៣-១-សាលក្រមកំបាំងមុខចំពោះដើមចោទ

តុលាការអាចចេញសាលក្រមកំបាំងមុខដើមចោទក្នុងករណីដូចខាងក្រោម៖

- ដើមចោទមិនបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល លើកទី១៖
 - ត្រូវបានចោល នូវការទាមទាររបស់ដើមចោទ ដោយសាលក្រមកំបាំងមុខ
- ដើមចោទមិនបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទ នៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់
 - ត្រូវបានចោល នូវការទាមទាររបស់ដើមចោទ ដោយសាលក្រមកំបាំងមុខ
- ករណីដែលមិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញ ហេតុផលបន្ត៖
 - អាចបញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល ហើយកំណត់កាល បរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលលើកទី ១ បាន
 - អាចបន្តនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផលបាន

៣-២-សាលក្រមកំបាំងមុខចំពោះចុងចំលើយ

សាលក្រមកំបាំងមុខចំពោះចុងចំលើយ គឺជាសាលក្រមដែលចេញដោយតុលាការក្នុង ករណីដែលចុងចំលើយមិនបានចូលរួមក្នុងនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ។

- ក្នុងករណី ដែលមិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការ ទាញហេតុផលលើកទី ១ (មាត្រា ២០១ កថាខណ្ឌទី ១)៖
 - ត្រូវ បញ្ចប់នីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល ហើយកំណត់កាលបរិច្ឆេទ នៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ លើកទី ១ ។
- ក្នុងករណី ដែលមិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយ ផ្ទាល់មាត់ (មាត្រា ២០១ កថាខណ្ឌទី២)៖

- ត្រូវចាត់ទុកថា ចុងចំណើយបានសារភាព តាមសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ដើមចោទ
- បើសិនជាការទាមទាររបស់ដើមចោទ មានហេតុផលត្រឹមត្រូវតាមសេចក្តីថ្លែងការណ៍នេះ ត្រូវទទួលស្គាល់ការទាមទាររបស់ដើមចោទតាមរយៈសាលក្រមកំបាំងមុខ ។
- បើសិន ជាការទាមទាររបស់ដើមចោទ ពុំមានហេតុផលត្រឹមត្រូវតាមសេចក្តីថ្លែងការណ៍នេះទេ ត្រូវចេញសាលក្រមប្រានចោលនូវការទាមទាររបស់ដើមចោទ ។
- ក្នុងករណី ដែលមិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលបន្ត ៖
 - បើមិនអាចរៀបចំចំណុចវិវាទទៅទៀតបានទេ ត្រូវបញ្ចប់កាលបរិច្ឆេទត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល ហើយកំណត់កាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់លើកទី ១ តាមធម្មតា ដូចដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២០១ -១ដែរ ។

៣-៣-ករណីដែលភាគីទាំងសងខាងអវត្តមាន៖

ត្រូវអនុវត្តតាមមាត្រា ២១៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ដែលមាន៖

- ក្នុងករណី ដែលភាគីទាំងសងខាងមិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ឬកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ។
- មិនបានដាក់ពាក្យសុំ ឲ្យតុលាការកំណត់កាលបរិច្ឆេទជាថ្មីទៀត ក្នុងអំឡុងពេល ១ខែទេ នោះត្រូវចាត់ទុកថា បានដកពាក្យបណ្តឹង ។
- ក្នុងករណីដែលភាគីទាំងសងខាងមិនបានបង្ហាញខ្លួន នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ឬកាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ពីរដងជាប់គ្នា ក៏ត្រូវចាត់ទុក ថាបានដកពាក្យបណ្តឹងដែរ ។

ករណីដែលតុលាការមិនអាចចេញសាលក្រមកំបាំងមុខបានមាន៖

- **ភាគីដែលមិនបង្ហាញខ្លួនដោយមិនបានទទួលការកោះហៅស្របច្បាប់៖**

ចំណុចនេះមានចែងដោយផ្អែកលើមាត្រា៣៧៧ស្តីពីសិទ្ធិទាមទារឲ្យសាកសួរគោលការណ៍ចំពោះមុខ ។ នៅក្នុងរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណី ភាគីនៃបណ្តឹងអាចទទួលបានសិទ្ធិពលដល់សិទ្ធិរបស់ខ្លួនដោយអានុភាពនៃសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ដែលខ្លួនដាក់ពាក្យបណ្តឹង ។ ហេតុដូច្នេះជាគោលការណ៍ភាគីនៃរឿងក្តី ត្រូវទទួលបាននូវឱកាសបញ្ចេញមតិអំពីចំណុច ដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យ

ដោយតុលាការក្នុងបណ្តឹងនោះ ហើយស្តាប់មតិដែលថ្លែងដោយភាគីម្ខាងទៀតមុនពេលតុលាការចេញសេចក្តីសម្រេច ។

- ភាគីដែលមិនបង្ហាញខ្លួនមានមូលហេតុ ដែលអាចទទួលស្គាល់ថាពិតជាមិនអាចបង្ហាញខ្លួនបានមែនដោយគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិ ឬកាលៈទេសៈសង្ស័យទៀត ដែលមិនអាចជៀសវាងបាន ។
- បណ្តឹងមិនស្របច្បាប់ ។
- ខ្លឹមសារនៃសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ដែលដើមចោទ ធ្វើនៅកាលបរិច្ឆេទទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ដែលចុងចំលើយមិនបានបង្ហាញខ្លួន ហើយខ្លឹមសារនៃសេចក្តីថ្លែងការណ៍នោះ មិនបានជូនដំណឹងដល់ចុងចំលើយ មុនកាលបរិច្ឆេទ ។

កថាភាគទី៣៖ ចំណុចសំខាន់ៗ ដែលត្រូវសរសេរក្នុងលិខិតសាលក្រម៖

ភាគីធ្វើបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី គឺមានគោលបំណងឲ្យតុលាការដោះស្រាយបណ្តឹងរបស់ខ្លួនតាមរយៈការកំណត់ជាស្ថាពរដោយតុលាការនូវអត្ថិភាព ឬនីតិភាពនៃការទាមទារ ដែលលើកឡើងជាកម្មវត្ថុ ដើម្បីឲ្យវិនិច្ឆ័យក្នុងពាក្យបណ្តឹងនោះ ។ សាលក្រមរដ្ឋប្បវេណី គឺជាលិខិតតូបករណ៍មួយ ដែលតុលាការប្រើប្រាស់សំរាប់ធ្វើការបង្ហាញចំលើយស្តីពីអត្ថិភាព ឬនីតិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារ ។

១-និទ្ទេស ដែលត្រូវសរសេរក្នុងលិខិតសាលក្រមរដ្ឋប្បវេណី ៖

១. ឈ្មោះតុលាការ ដែលចេញសាលក្រម
២. ថ្ងៃ ដែលបានបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់
៣. ឈ្មោះ ឬ នាមករណ៍ និង អាសយដ្ឋានរបស់ភាគី ហើយនិងឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់
៤. អង្គហេតុ និង ចំនុចវិវាទ ចំនុចនេះ ចៅក្រម ត្រូវសរសេរពីខ្លឹមសារនៃសាលក្រម ដែលទាមទារដោយដើមចោទ និង ចុងចំលើយតបចំពោះការទាមទាររបស់ដើមចោទបន្ទាប់មក ចៅក្រម ត្រូវសរសេរពីសិទ្ធិគតិយុត្តិ ដែលជាមូលហេតុនៃសាលក្រម ដែលទាមទារដោយ ដើមចោទ ព្រមទាំងអង្គហេតុ ដែលជាមូលហេតុនៃការកើតឡើងនៃសិទ្ធិ ។
៥. លើសពីនេះក្នុងករណីដែលចុង ចំលើយបានអះអាងអំពីមូលហេតុរារាំងនូវកំណើត ឬ រលាយសិទ្ធិដែលអះអាងដោយដើមចោទ ចៅក្រម ត្រូវសរសេរអង្គហេតុនោះ ហើយក៏ត្រូវសរសេរអំពីការទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់នូវអង្គហេតុទាំងនោះដោយដើមចោទផង ។
៥. សំអាងហេតុ (មូលហេតុ ឬការយល់ឃើញ) ចំនុចនេះ ចៅក្រមត្រូវសរសេរ

អំពីការវិនិច្ឆ័យទៅលើភស្តុតាងស្តីពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃអង្គហេតុចាំបាច់សំរាប់ធ្វើការវិនិច្ឆ័យ អំពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារ ដោយផ្អែកលើអង្គហេតុ ដែលបានទទួលស្គាល់ដើម្បី ទាញនូវលទ្ធផលក្នុងសេចក្តីសំរេចបញ្ចប់ ។

៦. សេចក្តីសំរេចបញ្ចប់ចំណុចនេះ មានន័យថា ចៅក្រម ត្រូវធ្វើសេចក្តីសំរេច ជាចុងក្រោយស្តីពីការទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់ការទាមទាររបស់ដើមចោទ ។

ចៅក្រម ដែលចេញសាលក្រម ត្រូវចុះហត្ថលេខាលើលិខិតសាលក្រមនោះ ។ ក្នុង ករណី ដែលចៅក្រមណាម្នាក់ក្នុងចំណោមក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះមានធុរៈមិនបានចុះហត្ថលេខាលើ លិខិតសាលក្រម ចៅក្រមផ្សេងទៀត ត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយចុះនិទ្ទេសអំពីហេតុដែល ចៅក្រមនោះមិនអាចចុះហត្ថលេខាបាន ។ ចំណុចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ គឺជាចំណុច ចាំបាច់សរសេរក្នុងលិខិតសាលក្រម ហើយក្រៅពីចំណុចទាំងអស់នេះ តុលាការអាចសរសេរ ចំណុចផ្សេងទៀតដូចជា លេខសំណុំរឿងលេខសាលក្រម ប្រភេទនៃសាលក្រម ជាដើម ។

២-ចំណុចសំខាន់ៗ ដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យដោយសាលក្រម

ចំណុច ដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យដោយចេញសាលក្រម មានដូចខាងក្រោម៖

- តុលាការត្រូវចេញសាលក្រម ចំពោះការទាមទារទាំងអស់ ដែលភាគីបានសុំ បានសេចក្តីថា រាល់ការទាមទាររបស់ភាគីតុលាការ ត្រូវសំរេចទាំងអស់មិនឲ្យលើសនិងមិនឲ្យ ខ្វះការទាមទារឡើយ ។
- តុលាការ មិនអាចចេញសាលក្រមចំពោះចំណុចណា ដែលភាគីមិនបានសុំឡើយ ចំណុចនេះ បានន័យថា ជាគោលការណ៍ចំណុច ដែលភាគីសុំ និង ចំណុចនៃសាលក្រមរបស់ តុលាការ ត្រូវតែមានភាពដូចគ្នា ហើយម្យ៉ាងទៀតមានអត្ថន័យបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីគោល ការណ៍នៃសិទ្ធិចាត់ចែងថា “ គ្មានពាក្យបណ្តឹងគ្មានការសំរេចសេចក្តី ” ។ ក្នុងករណីដែល តុលាការខកខានមិនបានធ្វើការវិនិច្ឆ័យលើការទាមទារផ្នែកណាមួយ ដែលយើងហៅថា “ ការ ខកខានវិនិច្ឆ័យ ” ដែលខកខាននោះ ត្រូវបានចាត់ការបន្តនៅតុលាការនោះតទៅទៀត ។ ហេតុដូច្នេះ កាលណាតុលាការធ្វើការវិនិច្ឆ័យ ដោយចេញសាលក្រមទៅលើផ្នែក ដែលត្រូវ បានខកខាននោះ ទើបការចាត់ការបណ្តឹងត្រូវបានបញ្ចប់ ។ សាលក្រមដែលវិនិច្ឆ័យជាក្រោយ លើផ្នែក ដែលត្រូវខកខាននោះ គេឲ្យឈ្មោះថា “សាលក្រមបន្ថែម” ។
- តុលាការ ត្រូវសំរេចសេចក្តីអំពីករណីទទួលបន្ទុកប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ទោះបីជាគ្មាន

ពាក្យសុំរបស់ភាគីក៏ដោយ បានន័យថាតុលាការ ត្រូវសម្រេចសេចក្តីអំពីករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុក ប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ដោយមិនចាំបាច់មានពាក្យសុំរបស់ភាគី ដោយផ្អែកតាមជំពូកស្តីពីប្រាក់ប្រដាប់ ក្តីដែលច្បាប់តំរូវឲ្យភាគីចាញ់ក្តីជាអ្នកទទួលបន្ទុក ។

- ក្នុងការចេញសាលក្រម តុលាការ ត្រូវវិនិច្ឆ័យទទួលស្គាល់ ឬមិនទទួលស្គាល់ ថាការអះអាងអំពីអង្គហេតុមាន ឬគ្មានភាពពិតដោយគិតពិចារណាយ៉ាងហ្មត់ចត់នូវលទ្ធផល នៃការពិនិត្យភស្តុតាង និង ដំណើការ និង ខ្លឹមសារនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់តាម ជំនឿទុកចិត្តដោយសេរីរបស់ខ្លួន ។ គោលការណ៍ជំនឿទុកចិត្តដោយសេរី គឺជាគោលការណ៍ ដែលចៅក្រមវិនិច្ឆ័យ ទៅលើពាក្យបណ្តឹង ដែលភាគីបានដាក់ដោយសេរី ហើយចៅក្រមអាច ទទួលស្គាល់អង្គហេតុ ដែលជាមូលដ្ឋាននៃសាលក្រម ដោយផ្អែកលើជំនឿទុកចិត្តរបស់ខ្លួន ។ គោលការណ៍មួយទៀតដែលផ្ទុយ នឹងគោលការណ៍ជំនឿទុកចិត្តដោយសេរី គឺគោលការណ៍ បញ្ជាក់ដោយភស្តុតាង ដែលច្បាប់បានកំណត់ដោយកំរិតប្រភេទនៃភស្តុតាង ឬអនុភាពក្នុងការ បញ្ជាក់ដោយភស្តុតាង ។

៣-ការបញ្ជូនលិខិតសាលក្រម៖

ក្រោយពីតុលាការចេញលិខិតសាលក្រមរួចហើយ តុលាការ ត្រូវបញ្ជូនលិខិតសាល ក្រមទៅឲ្យភាគីក្នុងអំឡុងពេល ២សប្តាហ៍ ដោយគិតពីថ្ងៃប្រកាសសាលក្រម ។ សាលក្រម ដែលត្រូវបញ្ជូននោះគឺ អនុសាវសាលក្រម ។ ទោះបីជាមាន ឬគ្មានវត្តមានគូភាគី នៅពេល ប្រកាសសាលក្រមក៏ដោយ ក៏ការបញ្ជូនលិខិតសាលក្រម ទៅឲ្យគូភាគីនៃរឿងក្តី គឺក្នុងគោល បំណងឲ្យគូភាគីដឹងច្បាស់លាស់អំពីអត្ថន័យរបស់សាលក្រម ។ ម្យ៉ាងទៀតឆ្លងកាត់ការបញ្ជូន នេះអំឡុងពេលអាចប្តឹងឧបាស្រ័យទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ចាប់ពីដំណើការហើយភាគីដែលឈ្នះ ក្តីអាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្នបាន ។

កថាភាគទី ៤ ៖ ទំរង់នៃសាលក្រម

-១-ទំរង់នៃសាលក្រមចុងក្រោយ

ចំណុច ដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យដោយសាលក្រម (មាត្រា ១៨២)

- តុលាការ ត្រូវចេញសាលក្រមចំពោះការទាមទារទាំងអស់ ដែលភាគីបានសុំ
- តុលាការមិនចេញសាលក្រមចំពោះចំណុចណា ដែលភាគីមិនបានសុំឡើយ ។
- តុលាការត្រូវ សម្រេចអំពីករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុកប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ទោះបីគ្មាន ពាក្យសុំរបស់ភាគីក៏ដោយ ។

នៅក្នុងលិខិតសាលក្រម ត្រូវសរសេរចំណុចដូចខាងក្រោមនេះ ៖

- ១. ឈ្មោះ តុលាការ

- ២. ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ដែលបានបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់
- ៣. ឈ្មោះ ឬនាមករណ៍ និង អាសយដ្ឋានរបស់អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់
- ៤. អង្គហេតុ និង ចំណុចវិវាទ
- ៥. សំអាងហេតុ
- ៦. សេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់

ចំពោះអង្គហេតុ និង ចំណុចវិវាទ ត្រូវសរសេរខ្លឹមសារសំខាន់ៗ ដោយផ្អែកលើសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ភាគី ។ ចៅក្រម ដែលចេញសាលក្រម ត្រូវចុះហត្ថលេខា លើសាលក្រមនោះ ។ ក្នុងករណីណាចៅក្រមណាម្នាក់ ក្នុងចំណោមក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ មានធុរកិច្ចក្នុងការចុះហត្ថលេខា លើលិខិតសាលក្រម ចៅក្រមផ្សេងទៀត ត្រូវចុះ ហត្ថលេខា ដោយចុះនិទ្ទេសអំពីហេតុដែលចៅក្រមនោះ មិនអាចចុះហត្ថលេខាបាន ។

តាមទំរង់ដូចបានបញ្ជាក់រៀបរាប់ខាងលើ ហើយអាចបែងចែកទំរង់នៃសាលក្រមជា ៤ផ្នែក ៖

❖ ផ្នែកក្បាលនៃសាលក្រម

- តុលាការ
- ថ្ងៃដែលបានបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់
- ឈ្មោះ ឬនាមករណ៍ និង អាសយដ្ឋានរបស់ភាគី ហើយ និងឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ។

❖ ផ្នែកអង្គហេតុ និង ចំណុចវិវាទ

- ត្រូវសរសេរខ្លឹមសារសំខាន់ៗ ដោយផ្អែកលើសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ភាគី

❖ ផ្នែកសំអាងហេតុ

- គឺជាទង្វើករណ៍នៃអង្គហេតុ និង អង្គច្បាប់ ដែលនាំឲ្យតុលាការចេញសេចក្តីសម្រេច ។ មុននឹងសរសេរផ្នែកសំអាងហេតុ ត្រូវគិតឲ្យហើយជាស្រេច ថាតើនឹងសម្រេចសេចក្តីទៅលើអ្វីខ្លះ គ្មានចំណុចនៃសេចក្តីសម្រេចណាមួយ ដែលគ្មានសំអាងហេតុទេ ។

❖ ផ្នែកនៃសេចក្តីសម្រេច

- នៅក្នុងរឿងរដ្ឋប្បវេណីរួមមានបណ្តឹងបីយ៉ាង គឺ ៖
 - បណ្តឹងទាមទារឲ្យផ្តល់តារាកាលិក
 - បណ្តឹងទាមទារឲ្យបញ្ជាក់
 - បណ្តឹងទាមទារឲ្យបង្កើត ប្តូរ ឬរំលត់ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តិ
- សាលក្រមដែលសម្រេចដល់សេចក្តីលើបណ្តឹង ទាំងបីយ៉ាងខាងលើនេះហៅថា

- សាលាក្រមបង្គាប់ឲ្យផ្តល់តារាងកាលិក
- សាលាក្រមបញ្ជាក់
- និង សាលាក្រម បង្កើត ឬរំលត់ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តិ
- សេចក្តីសម្រេចនៃសាលាក្រមចុងក្រោយរួមមាន៖
 - សេចក្តីសម្រេចលើកនូវពាក្យបណ្តឹង (ក្នុងករណីដែលពាក្យបណ្តឹងរបស់ដើមចោទ ផ្ទុយនឹងច្បាប់ ឬខ្វះលក្ខខណ្ឌនៃបណ្តឹង)
 - សេចក្តីសម្រេចច្រានចោលនូវការទាមទារ (ក្នុងករណីដែលភាគីគ្មានភស្តុតាង ឬមានមិនគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីយកមកបញ្ជាក់អង្គហេតុដែលខ្លួនបានអះអាង)
 - សេចក្តីសម្រេចទទួលស្គាល់ (ក្នុងករណីដែលភាគីមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់យកមកបញ្ជាក់អង្គហេតុ ដែលខ្លួនបានអះអាង) ។
 - និង លើសពីនេះ តុលាការត្រូវសម្រេចផលដែរ អំពីបន្ទុកនៃប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ។

-២-ទំនាក់ទំនងសាលាក្រមរបៀប៖

សាលាក្រមរបៀប មានទំរង់ប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងទំរង់នៃសាលាក្រមចុងក្រោយផងដែរ ប៉ុន្តែមានលក្ខណៈខុសប្លែកគ្នាខ្លះៗ ត្រង់ផ្នែកសំអាងហេតុ និង ផ្នែកនៃសេចក្តីសម្រេច ដែលរួមមានដូចតទៅ ៖

❖ ផ្នែកសំអាងហេតុ៖

- លើកឡើងនូវហេតុផលទាំងឡាយ ដែលតុលាការមិនអាចសម្រេចដល់អង្គសេចបាន ហើយនាំឲ្យមានការចាត់របៀប ដែលហេតុផលទាំងនោះរួមមាន៖
 - ភស្តុតាងមិនគ្រប់គ្រាន់ ឬមិនច្បាស់លាស់ តម្រូវឲ្យមានការស៊ើបសួរបន្ថែម
 - តម្រូវឲ្យមានការបំបែកសំណុំរឿង ឬបញ្ចូលសំណុំរឿង
 - តម្រូវឲ្យមានការបង្កង់សំណុំរឿង ដោយមានករណីបន្ទាន់បង្ខំ
 - តម្រូវឲ្យមានការផ្ទេរសមត្ថកិច្ច

❖ ផ្នែកនៃសេចក្តីសម្រេច៖

- ចាត់ឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែម
- ចាត់ឲ្យធ្វើកោសល្យវិច័យ ឬប្រតិកោសល្យវិច័យ
- ចាត់របៀបដើម្បីបំបែកសំណុំរឿង ឬបញ្ចូលសំណុំរឿង
- ចាត់របៀប ដើម្បីបង្កង់សំណុំរឿង
- ចាត់របៀប ដើម្បីផ្ទេរសមត្ថកិច្ច

កថាភាគទី៥៖ ការប្រកាសសាលក្រម៖

ជាគោលការណ៍ កំណើតនៃអានុភាពនៃសាលក្រម នឹងមានអានុភាពដោយការប្រកាស ដែលជាទំរង់នៃការជូនដំណឹងពិសេស ។ ទំរង់ណាក្រៅពីការប្រកាសនេះមិនបណ្តាល ឲ្យមាន អានុភាពឡើយ ។ ទំរង់នៃការប្រកាសសាលក្រមអាចធ្វើបានទោះបីជាភាគីម្ខាង ឬទាំងសង ខាងអវត្តមានក៏ដោយ ។ ការប្រកាសត្រូវធ្វើជាសាធារណៈ ។

១-ការប្រកាសសាលក្រម៖

- ១. ត្រូវធ្វើឡើងដោយការកោះហៅតាមកាលបរិច្ឆេទ
- ២. ត្រូវធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេល ១ (មួយ) ខែគឺចាប់ពីថ្ងៃដែលបានបញ្ចប់នូវការ ទាញ ហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់
- ៣. ត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើច្បាប់ដើមនៃមូលសាលក្រម
- ៤. ត្រូវធ្វើនៅក្នុងសវនាការដែលបើកជាសាធារណៈ (ចៅក្រមទទួលបន្ទុកម្នាក់ ឬ ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជំរះជាអ្នកអាននូវសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់

២-អត្តពន្ធភាពនៃសាលក្រម៖

ជាគោលការណ៍សាលក្រម ដែលប្រកាសរួចហើយ តុលាការដែលចេញសាលក្រម នោះមិនអាចកែប្រែ ឬលុបសាលក្រមនោះបានឡើយ ។

លើកលែងតែករណីពិសេសមួយ ចំនួនដូចខាងក្រោម៖

- ក្នុងករណីដែលសាលក្រមមានការគណនាលេខខុស ឬកត់ខុស ឬកំហុសជាក់ ស្តែងផ្សេងទៀត ដែលមានប្រភេទប្រហាក់ប្រហែលគ្នាតុលាការអាចចេញដីកាសម្រេចកែតម្រូវ សាលក្រមតាមពាក្យសុំ ឬដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបាន ។
- ចំពោះដីកាសម្រេចកែតម្រូវសវនករលើច្បាប់ដើមនៃមូលសាលក្រម និង អនុសារសាលក្រម ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើលើកលែងតែសវនករតុលាការអាចធ្វើដីកាសម្រេចនេះ ជាលិខិតជំនួសការសវនករលើច្បាប់ដើមនៃមូលសាលក្រម និង អនុសារសាលក្រម ហើយ បញ្ជូនឯកសារចំលងយថាភូតនៃការសម្រេចនេះទៅឲ្យភាគីបាន ។

ការកែតម្រូវសាលក្រមនេះ តុលាការសាមី ត្រូវធ្វើជាដីកាសម្រេចកែតម្រូវចំណុច ដែលខុស ឆ្គង ។ យើងដឹងថាសាលក្រមមានអានុភាពចងតុលាការ ដែលចេញសេចក្តីសម្រេចនោះមែនតែ ការកែតម្រូវកំហុសជាក់ស្តែងក្នុងការសវនករពុំមែនជាការផ្លាស់ប្តូរខ្លឹមសាររបស់សាលក្រមឡើយ ។ ក្នុងករណីនេះ បើតម្រូវឲ្យឆ្លងកាត់ការវិនិច្ឆ័យនូវកំហុសរបស់តុលាការ ដែលចេញសាលក្រមដោយ

តុលាការជាន់ខ្ពស់នោះកិច្ចការនេះអាចទាមទារឲ្យមានការចំណាយពេលវេលា និង ពលកម្ម ដែលគ្មានប្រយោជន៍យ៉ាងច្រើន ។

ដូច្នោះហើយបញ្ញត្តិនេះ ទទួលស្គាល់ការតម្រូវសាលក្រមរបស់តុលាការ ដែលបានចេញ សាលក្រមនោះដោយខ្លួនឯង ។ ដោយអ្នកស្វែងរកឃើញនូវការសរសេរខុសលើសាលក្រម ភាគច្រើននៃរឿងក្តី ហើយភាគីជាអ្នកទទួលរងនូវការខូចខាតប្រយោជន៍ ដោយសារការសរ សេរខុសនោះ ដូច្នោះយើង ត្រូវទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិដាក់ពាក្យសុំ របស់ភាគីក្នុងការសុំកែតម្រូវ សាលក្រម ដែលសរសេរខុស ។ ចំពោះភាគី ដែលទទួលការខូចខាតប្រយោជន៍ដោយដីកា សំរេចកែប្រែសាលក្រមអាចប្តឹងជំទាស់បានចំពោះដីកាសំរេចនោះបាន ។ ក៏ប៉ុន្តែបើមាន ការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ក្នុងអំឡុងពេលសិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ចំពោះសាលក្រមនោះភាពត្រឹមត្រូវនៃដីកា សំរេចកែតម្រូវសាលក្រមនោះក៏នឹងត្រូវវិនិច្ឆ័យនៅពេល ដែលសាលាឧទ្ធរណ៍ជំនុំជំរះបណ្តឹង ឧទ្ធរណ៍ក្នុងការសំរេចសេចក្តីអំពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះដែរ ។ ហេតុដូច្នោះបញ្ញត្តិមិនអនុញ្ញាត ឲ្យភាគីធ្វើ បណ្តឹងជំទាស់ចំពោះដីកាសំរេចកែតម្រូវ ដោយឯកឯងឡើយ នៅពេលការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។ ដីកាសំរេចកែតម្រូវសាលក្រម ក្លាយជាសេចក្តីវិនិច្ឆ័យតែមួយ ដោយសរសេរលើលិខិត សាលក្រម ហើយបង្កើតអានុភាពដូចបានចេញ ដែលមានអត្ថន័យដែលបានកែតម្រូវហើយតាំង ពីពេលដំបូង ។ ក្នុងករណី ដែលបានធ្វើដីកាសំរេចកែតម្រូវពុំចាំបាច់ភ្ជាប់ជាមួយលិខិតសាល ក្រមឡើយទៅឲ្យតុលាការ ។

៣- ពេលសាលក្រមចូលស្ថាពរ៖

នៅក្នុងពេល ដែលច្បាប់បានផ្តល់សិទ្ធិឲ្យទៅភាគីប្តឹងឧបាស្រស័យ ទៅតុលាការជាន់ ខ្ពស់ ឬប្តឹងទាស់ ដោយស្របច្បាប់នោះសាលក្រមមិនចូលជាស្ថាពរឡើយ ។ ដូចនេះសាល ក្រមស្ថាពរ មានអានុភាពបង្អាក់ការដាក់ពាក្យបណ្តឹងឧបាស្រស័យ ទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ ឬពាក្យ បណ្តឹងទាស់ ដែលត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងអំឡុងពេល ដែលច្បាប់បានកំណត់ ។ ពេលសាលក្រម ចូលជាស្ថាពរ បង្កើតអានុភាពអាជ្ញាអស់ជំនុំ ។ ពេលមានអាជ្ញាអស់ជំនុំ ត្រូវកំណត់ជាស្ថាពរ នូវទំនាក់ទំនងសិទ្ធិ ឬ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត នាពេលបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ។ ទំហំនៃអាជ្ញាអស់ជំនុំមានត្រឹមតែទំហំ ដែលបានវិនិច្ឆ័យនៅក្នុងសេចក្តីសំរេចបញ្ចប់ការទាម ទារ ដែលបានដាក់ពាក្យបណ្តឹង ឬពាក្យបណ្តឹងតបតែប៉ុណ្ណោះ ហើយអាជ្ញាអស់ជំនុំមិនអាចមាន ទៅលើសេចក្តីវិនិច្ឆ័យក្នុងសំអាងហេតុនៃសាលក្រមបានទេ ហើយម្យ៉ាងវិញទៀត បើចុង ចំលើយទាមទារការទូទាត់ ដោយសិទ្ធិលើបំណុលតបសេចក្តីវិនិច្ឆ័យក្នុងវិនិច្ឆ័យ ក្នុងសាលក្រម ស្ថាពរ ដែលសំរេចថាគ្មានសិទ្ធិលើបំណុលតបទេ ត្រូវបង្កើតអានុភាពនៃអាជ្ញាអស់ជំនុំលើទឹក

ប្រាក់ ដែលបានតវ៉ាដោយការទូទាត់នោះ ។ ពេលសាលក្រមចូលស្ថាពរ បង្កើតអានុភាព អនុវត្តចាប់តាំងពីពេលដែលអាជ្ញាអស់ជំនុំបានកើតឡើង ។

ផ្នែកទី ៥៖ ការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹង

កថាភាគទី១៖ អត្ថន័យនៃការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹង

ការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹង គឺជាសកម្មភាព ដែលដើមចោទ និង ចុងចំលើយធ្វើសម្បទាន គ្នាទៅវិញទៅមក (លះបង់រៀងៗខ្លួន) នូវការអះអាងអំពីអត្ថិភាព ឬនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ ឬទំនាក់ ទំនងគតិយុត្តិដែលជាកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹង និង ព្រមព្រៀងបញ្ចប់វិវាទនៅក្នុងនីតិវិធីបណ្តឹង ហើយ ធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីលទ្ធផលនោះ ដោយឯកភាពគ្នាចំពោះមុខតុលាការ ។ ហេតុនេះ ហើយ ការសះជា គឺជាមូលហេតុដ៏សំខាន់មួយនៃការបញ្ចប់បណ្តឹង ដូចសាលក្រមដែរ ។

-ការសាកល្បងធ្វើការផ្សះផ្សា មាត្រា ៩៧ ៖

តុលាការ អាចសាកល្បងធ្វើការផ្សះផ្សាបាន ទោះបីជាបណ្តឹងស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាល ណាក៏ដោយ ។

-ការសាកល្បងផ្សះផ្សានៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល មាត្រា ១០៤៖

នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល តុលាការ ត្រូវសាកល្បងផ្សះផ្សាជាដំបូង សិន លើកលែងតែយល់ឃើញថាមិនសមរម្យ ។

ការផ្សះផ្សាលើបណ្តឹង មាត្រា ២២០៖

ភាគីអាចធ្វើការផ្សះផ្សា នៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ឬ កាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ ឬកាលបរិច្ឆេទនៃការផ្សះផ្សាបាន ។

ការផ្សះផ្សាដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី១ ខាងលើនេះ អាចធ្វើនៅក្រៅទីតាំងតុលាការ ក៏បានដែរ ប្រសិនបើ តុលាការយល់ឃើញថាសមរម្យ ។

អានុភាពនៃកំណត់ស្តីពីការសះជា ជាអាទិ៍៖

ក្នុងករណីដែលមានការសះជា ការលះបង់នូវការទាមទារ ឬការទទួលស្គាល់នូវការទាម ទារ ត្រូវបានកត់ត្រានៅក្នុងកំណត់ហេតុ កំណត់ហេតុនេះ មានអានុភាពដូចគ្នានឹងសាលក្រម ស្ថាពរ ។

-កំណត់ហេតុស្តីពីនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល មាត្រា ១១១ ចំណុច យ

យ-ការ ដកពាក្យបណ្តឹង ការផ្សះផ្សា ការលះបង់ការទាមទារ និង ការទទួលស្គាល់ការ ទាមទារ ។ នេះក៏ចាត់ទុកជាការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹងដែរ ។

-កំណត់ហេតុស្តីពីការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ មាត្រា ១១៩ កថាខណ្ឌទី ១ ចំណុច ក

ក-ការដកពាក្យបណ្តឹង ការផ្សះផ្សា ការលះបង់ការទាមទារ ការទទួលស្គាល់ការទាមទារ និង ការសារភាព ។ នេះ ក៏ចាត់ទុកជាការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹងដែរ ។

១- ផលប្រយោជន៍នៃការសះជាតាមផ្លូវបណ្តឹង

- ១. អាចបញ្ចប់ជម្លោះបានឆាប់រហ័ស
- ២. អាចដោះស្រាយជាស្ថាពរ និង ដាច់ស្រេច
- ៣. ដោះស្រាយសមរម្យតាមធម្មជាតិ ដោយមិនបើហិង្សា
- ៤. អាចទទួលនូវខ្លឹមសារនៃការសះជាសមរម្យ ដែលស្របទៅនឹងលក្ខណៈ និង ស្ថានភាពនៃរឿងក្តី ។
- ៥. ភាគី នឹងអនុវត្តដោយស្ម័គ្រចិត្តនូវកាតព្វកិច្ចដែលបានសន្យាក្នុងការសះជា ។
- ៦. អាចរក្សានូវភាពប្រក្រតីនូវទំនាក់ទំនងរវាងភាគី នាពេលអនាគតបាន។

២-ការផ្សះផ្សានៅកាលបរិច្ឆេទនៃនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល កាលបរិច្ឆេទនៃការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ និង កាលបរិច្ឆេទនៃការផ្សះផ្សា

- ១. ការផ្សះផ្សា អាចធ្វើទៅបានជាអសាធារណៈ នៅក្នុងនីតិវិធីត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ឬកាលបរិច្ឆេទនៃការផ្សះផ្សា
- ២. នៅក្នុងនីតិវិធីនៃការផ្សះផ្សា ភាគីអាចនិយាយអ្វីៗដោយស្មោះបាន ចំពោះតុលាការ ដោយសារតែតុលាការមិនអាចយកទៅធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃសាលក្រមបាន ។

៣-ការផ្សះផ្សានៅក្រៅតុលាការ

ក្នុងករណីដែលតុលាការ យល់ឃើញថា សមរម្យ តុលាការក៏អាចធ្វើការផ្សះផ្សាតាមផ្លូវបណ្តឹង នៅក្រៅតុលាការបាន (មាត្រា២២០ កថាខណ្ឌទី ២) ។

ឧទាហរណ៍ដូចជា៖

- ❖ ការពាក់ព័ន្ធ នឹងជម្លោះស្តីពីព្រំដី ឬស្តីពីការសាងសង់ អាចមានករណីដែលគួរតែផ្សះផ្សាដោយមើលស្ថានភាពផ្ទាល់ទីកន្លែង ។
- ❖ ក្នុងករណីដែលភាគីណាម្នាក់មានជម្ងឺធ្ងន់ មិនអាចចូលខ្លួនមកតុលាការបាន តុលាការអាចផ្សះផ្សានៅកន្លែងណាមួយសមស្រប ក្រៅពីតុលាការបាន ។

កថាភាគទី ២៖ អនុភាព និង កំណត់ហេតុសះជា

១-អនុភាពនៃកំណត់ហេតុសះជា

កំណត់ហេតុសះជា មានអនុភាពដូចនឹងសាលក្រមស្ថាពរដែរ រាប់បញ្ចូលទាំងអនុភាពនៃការបញ្ចប់បណ្តឹង ហើយក្រៅពីនេះ អនុភាពអនុវត្តក្នុងករណីដែលការសះជានោះ មានខ្លឹមសារ

ផ្តល់ការកាត់កំណត់មួយ ។ មានន័យថា ភាគីអាចយកកំណត់ហេតុដែលមានចុះអំពីការសះជានោះ មកធ្វើជាលិខិតអនុវត្ត ដើម្បីដាក់ពាក្យសុំឱ្យអនុវត្តដោយបង្ខំបាន (មាត្រា ៣៥០ កថាខណ្ឌទី ២ ចំណុច ឈ) ។ ដូច្នោះហើយ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀត មិនបំពេញកាតព្វកិច្ច ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកំណត់ហេតុនៃការសះជានោះទេ អាចអនុវត្តដោយបង្ខំបាន ហើយនេះ គឺជាចំណុចមួយដ៏សំខាន់ដើម្បីពន្យល់ណែនាំឱ្យភាគីសះជា ។

២-កំណត់ហេតុសះជា

ដោយយោងតាមមាត្រា២២២ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី បានចែងថា ក្នុងករណីដែលមានការសះជា ការលះបង់ការទាមទារ ឬការទទួលស្គាល់ការទាមទារ ត្រូវបានកត់ត្រាក្នុងកំណត់ហេតុ កំណត់នេះ មានអានុភាពដូចគ្នានឹងសាលក្រមស្តីពីរ ។

ក-ទំរង់នៃកំណត់ហេតុសះជា៖

❖ ផ្នែកក្បាលនៃកំណត់ហេតុ៖

- បាវ រចនា(ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ)
- បានឃើញ សំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណី លេខ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ
- សាលាដំបូង.....
- ដើមចោទ ឈ្មោះ :
- ចុង ចំលើយឈ្មោះ :
- បានឃើញ កំណត់ហេតុត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផល ចុះថ្ងៃ ទី ខែ ឆ្នាំ
- បានឃើញ កំណត់ទាញហេតុផល ដោយផ្ទាល់មាត់ ចុះ ថ្ងៃ ទី ខែ ឆ្នាំ

❖ ផ្នែកខ្លឹមសារនៃកំណត់ហេតុ៖

- ត្រូវកត់ត្រាឱ្យបានច្បាស់នូវការទទួលស្គាល់ ឬ លះបង់ការទាមទារ និងធ្វើយ៉ាងណាឱ្យ ងាយស្តាប់ ងាយយល់ តែមានន័យគ្រប់គ្រាន់

❖ ផ្នែកសេចក្តីបញ្ចប់នៃកំណត់ហេតុ

- ម៉ោង ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ចប់កំណត់ហេតុ
- ហត្ថលេខា របស់ចៅក្រម
- ហត្ថលេខា របស់ក្រឡាបញ្ជី
- ស្នាមផ្តិតមេដៃរបស់ ដើមចោទ និង ចុងចំលើយ ។

ខ-ទំរង់គំរូនៃកំណត់ហេតុសះជា៖

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

កំណត់ហេតុសវនា

(មាត្រា ២២២ នៃ ក.ន.វ)

បានឃើញ សំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណីលេខ ៖.....ចុះថ្ងៃទី.....ខែ.....ឆ្នាំ.....របស់សាលាដំបូង

ដើមចោទ ឈ្មោះ :និង ចុងចំលើយឈ្មោះ : ។

បានឃើញកំណត់ហេតុត្រៀមសម្រាប់ការទាញហេតុផលចុះថ្ងៃទី.....ខែ.....ឆ្នាំរបស់ដំបូង.....។

នៅថ្ងៃទី..... ខែ..... ឆ្នាំ..... វេលាម៉ោង.....នាទីព្រឹក នៅសាលាដំបូង..... រវាងដើមចោទឈ្មោះ:..... ភេទ..... អាយុ.....ឆ្នាំ មានទីលំនៅភូមិ..... ឃុំ..... ស្រុក..... ខេត្ត..... និងចុងចំលើយឈ្មោះ:..... ភេទ..... អាយុ ឆ្នាំ ប្រពន្ធឈ្មោះ : អាយុ ឆ្នាំ មានទីលំនៅភូមិ ឃុំ..... ស្រុក..... ខេត្ត..... បានព្រមព្រៀងសះជានឹងគ្នា ដែលចុងចំលើយសុខចិត្ត..... ទៅដើមចោទ។

កំណត់ហេតុនេះ គួរភាគីបានអាន និង ពិនិត្យ ហើយបានឯកភាពយល់ព្រម ដោយគ្មានភាគីណាមួយជំទាស់ឡើយ។ កំណត់ហេតុនេះ បានបញ្ចប់នៅថ្ងៃទី ខែ..... ឆ្នាំ វេលាម៉ោង នាទី.....។

ដើមចោទ

ចុងចំលើយ

ក្រឡាបញ្ជី

បានឃើញ

ចៅក្រម

ជំពូកទី ៤

កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីក្នុងនីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំ

ផ្នែកទី១ ៖ សញ្ញាណទូទៅនៃការអនុវត្តដោយបង្ខំ

ការអនុវត្តដោយបង្ខំ មិនមែនអនុវត្តត្រឹមតែសាលក្រមទេ គឺអនុវត្តរាល់សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការដែលមានប្រសិទ្ធិភាពអនុវត្ត ។ នីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំ ជានីតិវិធីអនុវត្តសិទ្ធិដែលត្រូវបានកំណត់រួចហើយតាមរយៈសាលក្រម ឬលិខិតអនុវត្ត ។ ដូច្នោះ ការអះអាងផ្សេងៗរបស់អ្នកចាញ់ក្នុងរឿងក្តីនេះ មិនបានត្រូវយកមកពិចារណា ក្នុងនីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំឡើយ ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ការអនុវត្តត្រូវបានបែងចែកជា ២ប្រភេទធំៗ ដូចជា៖

១. ការអនុវត្តជាប្រាក់៖

- a. ការអនុវត្តចំពោះចលនវត្ថុ
- b. ការអនុវត្តចំពោះអចលនវត្ថុ
- c. ការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល

២. ការអនុវត្តមិនមែនជាប្រាក់

- a. ការអនុវត្តស្តីពីសិទ្ធិទាមទារឲ្យប្រគល់វត្ថុ
- b. ការអនុវត្តស្តីពីសិទ្ធិទាមទារឲ្យធ្វើសកម្មភាព ឬមិនឲ្យធ្វើសកម្មភាព

ផ្នែកទី២៖ កិច្ចការក្រឡាបញ្ជី មុនពេលអនុវត្តដោយបង្ខំចាប់ផ្តើម

នីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំ អាចចាប់ផ្តើមបានលុះត្រាតែមានពាក្យសុំពីម្ចាស់បំណុល ។

កថាភាគទី១៖ ការដាក់ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ

ពេលដែលមានពាក្យសុំពីម្ចាស់បំណុល ពេលនោះ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវពិនិត្យពាក្យសុំនោះ តើបានគោរពតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅមាត្រា ៣៤៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីដែរ ឬទេ

ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ ត្រូវ៖

- ១. ពាក្យសុំ ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ

- ២. ត្រូវមានឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋាន របស់ម្ចាស់បំណុល នៃការអនុវត្ត ឬអ្នកតំណាង
- ៣. ត្រូវ មានឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋាន របស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ឬអ្នកតំណាង
- ៤. សញ្ញាណនៃលិខិតអនុវត្ត (ភ្ជាប់ជាមួយនឹងពាក្យសុំ)
- ៥. លក្ខណៈនៃការសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ ៖
 - a. ដោយផ្ទាល់
 - b. ដោយជំនួស
 - c. ឬ ដោយប្រយោល
- ៦. ខ្លឹមសារនៃសេចក្តីសម្រេច ក្នុងលិខិតអនុវត្ត

ក្រោយពេល ដែលក្រឡាបញ្ជីបានធ្វើការពិនិត្យលើពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំបានគោរពតាមលក្ខខណ្ឌនៃមាត្រា ៣៤៩ រួចហើយ នោះក្រឡាបញ្ជីត្រូវ៖

- ១. ចុះក្នុងសៀវភៅទទួលបណ្តឹង សុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ
- ២. បង្គាប់ឲ្យបង់ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ ចំនួន ១ ម៉ឺន រៀល (មាត្រា ៣៧២)
- ៣. បង្គាប់ឲ្យដាក់ពាក្យសុំឲ្យផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត (មាត្រា ៣៥៥)

កថាភាគទី ២៖ ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត៖

១-ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តត្រូវធ្វើឡើងដោយក្រឡាបញ្ជី

ជាទូទៅ ក្រឡាបញ្ជី មានភារកិច្ចក្នុងការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត ពោលគឺក្រឡាបញ្ជីនៃសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច បានសេចក្តីថា ក្រឡាបញ្ជីត្រូវយកលិខិតអនុវត្តដើម មកថតចម្លងដោយបញ្ជាក់ថា “ បានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម” រួចចុះហត្ថលេខា និង បោះត្រា ទើបក្លាយទៅជាឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្ត ដែលក្រឡាបញ្ជី ត្រូវយកមកប្រើប្រាស់សំរាប់ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត ។ រូបមន្តអនុវត្តមាន ២ ប្រភេទ ៖ (១)-រូបមន្តអនុវត្តសាមញ្ញ(មាត្រា ៣៥៤ នៃ ក.ន.រ) និង (២)- រូបមន្តអនុវត្តពិសេស (មាត្រា ៣៥៦ នៃក.ន.រ) ។

១-១-រូបមន្តអនុវត្តសាមញ្ញ

- លិខិតអនុវត្តគ្មានភាពស្មុគស្មាញ
- មានទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ចំពោះតែដើមចោទ និង ចុងចំលើយក្នុងរឿងក្តី
- គ្មានគោលដៅច្រើន
- កំណត់ពេលវេលាច្បាស់លាស់

១-២-រូបមន្តអនុវត្តពិសេស

- មានលក្ខខណ្ឌបង្អង់
- ពេលវេលាកំណត់មិនពិតប្រាកដ
- អនុវត្តទៅលើអ្នកផ្សេងក្រៅពីកូនបំណុល និង ម្ចាស់បំណុលដែលលិខិតអនុវត្តបានកំណត់ ។
- ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តច្រើនច្បាប់

មុននឹងក្រឡាបញ្ជី ធ្វើការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តពិសេសយកទៅអនុវត្តបានលុះតែ៖

ក-ម្ចាស់បំណុលធានាបាន នូវលក្ខខណ្ឌនៃមាត្រា ៣៥៦កថាខណ្ឌទី១៖

នៅក្នុងករណីដែលសិទ្ធិទាមទារដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងលិខិតអនុវត្ត ភ្ជាប់ជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌបង្អង់ ឬពេលកំណត់មិនពិតប្រាកដ ក្រឡាបញ្ជី ឬសារការីអាចប្រគល់រូបមន្តអនុវត្តបាន លុះត្រាតែម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តបានបញ្ជាក់អំពីការបំពេញលក្ខខណ្ឌ ឬការមកដល់នូវពេលកំណត់មិនពិតប្រាកដនោះ ។

ខ-មានការអនុញ្ញាតពីប្រធានតុលាការ ឬ ចៅក្រមចាត់តាំង(មាត្រា ៣៥៦ កថាខណ្ឌទី ៤

នៅពេលក្រឡាបញ្ជីផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តដោយយោងតាមបញ្ញត្តិ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ឬ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃ មាត្រា ៣៥៦ (ក្នុងករណីដែលមានភាពច្បាស់លាស់ថា អាចនឹងធ្វើការអនុវត្តដោយបង្ខំ ដោយយកបុគ្គលផ្សេងក្រៅពីភាគីដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងលិខិតអនុវត្តធ្វើជាម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ឬកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ឬករណីដែលម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តបានបញ្ជាក់ដោយលិខិតអនុវត្តអំពីហេតុការណ៍នោះ ក្រឡាបញ្ជី ឬ សារការីអាចផ្តល់

រូបមន្តអនុវត្ត) ខាងលើនេះ ក្រឡាបញ្ជីនោះ ត្រូវទទួលសេចក្តីអនុញ្ញាតពីតុលាការដែលខ្លួនស្ថិតនៅ ។

ក-អ្នកដែលអាចអនុវត្តដោយបង្ខំបាន(មាត្រា ៣៥១)

- ❖ ម្ចាស់បំណុលអនុវត្ត ឬ កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត
- ❖ ភាគីដែលបានបញ្ជាក់ក្នុងលិខិតអនុវត្ត
- ❖ គតិយជនដែលបានបញ្ជាក់ក្នុងលិខិតអនុវត្ត
- ❖ អ្នកដែលទទួលបន្តសិទ្ធិ
- ❖ កូនបំណុលទី ៣

ខ-ចំណុចដែលត្រូវសរសេរក្នុងរូបមន្តអនុវត្ត (មាត្រា ៤៥៧)

- ❖ រូបមន្តអនុវត្តត្រូវសរសេរ បន្ថែមនៅផ្នែកក្រោមនៃឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្ត រួមមាន៖
 - បុគ្គលដែលអាចទាមទារឲ្យធ្វើការអនុវត្តដោយបង្ខំ ដោយលិខិតអនុវត្តនោះ និង ភាគីម្ខាងទៀត
 - មូលហេតុដែលត្រូវផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តពិសេស
 - មូលហេតុដែលផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តតែមួយផ្នែកនៃសិទ្ធិទាមទារ
 - មូលហេតុដែលផ្តល់រូបមន្តច្រើនច្បាប់
- ❖ ក្រឡាបញ្ជី ឬសារការី ត្រូវចុះហត្ថលេខាលើរូបមន្តអនុវត្ត ហើយសរសេរ ថ្ងៃខែ ឆ្នាំ នៃការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត ។

ឧទាហរណ៍៖ ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តសាមញ្ញ៖ **រូបមន្តអនុវត្ត**

ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តឈ្មោះ :អាចអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះកូនបំណុលនៃការអនុវត្តឈ្មោះ :ដោយផ្អែកលើលិខិតអនុវត្ត "សាលក្រមលេខ..... ចុះថ្ងៃទី.....ខែឆ្នាំ.....របស់សាលាដំបូង..... ។

ធ្វើនៅថ្ងៃទី.....ខែ.....ឆ្នាំ.....

ក្រឡាបញ្ជី

ហត្ថលេខា ឈ្មោះ និង ត្រា

ក-ការសរសេរចូលទៅក្នុងច្បាប់ដើមនៃលិខិតអនុវត្ត (មាត្រា ៣៥៩)

នៅពេលផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត ក្រឡាបញ្ជី ឬសារការី ត្រូវសរសេរក្នុងច្បាប់ដើម នៃលិខិតអនុវត្តនូវចំណុចដូចខាងក្រោម៖

- មូលហេតុ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ និង ចំនួនឯកសារចម្លងយថាភូត ដែលបានផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត
- ករណី ដែលផ្តល់រូបមន្តមួយផ្នែក នៃសិទ្ធិទាមទារ
- មូលហេតុ ឈ្មោះ ម្ចាស់បំណុល និង កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ក្នុងករណីផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តពិសេស
- មូលហេតុ ដែលផ្តល់រូបមន្តច្រើនច្បាប់

២- ការអនុវត្តដោយបង្ខំ ត្រូវផ្អែកលើខ្លឹមសារនៃលិខិតអនុវត្ត

ក-លិខិតអនុវត្ត (មាត្រា ៣៥០)

លិខិតដែលកំណត់ថា ជាលិខិតអនុវត្ត មានដូចខាងក្រោម៖

១. សាលក្រម ឬសាលដីកា បង្គាប់ឲ្យផ្តល់តារាកាលិកដែលបានចូលជាស្ថាពរ ។
២. សាលក្រម ឬសាលដីកា បង្គាប់ឲ្យផ្តល់តារាកាលិក ដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ។
៣. ដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យផ្តល់តារាកាលិក បានចូលជាស្ថាពរ ។
៤. ដីកាសម្រេចដាស់តឿនដែលភ្ជាប់ជាមួយការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ។
៥. ការចាត់ចែងរបស់ក្រឡាបញ្ជី
៦. លិខិតយថាភូតដែលធ្វើដោយសារការី ចំពោះការទាមទារដែលមានគោលបំណងសងជាប្រាក់ ហើយបានចំពោះ តែកូនបំណុល បញ្ជាក់ថា ខ្លួនអាចទទួលយកការអនុវត្តដោយបង្ខំបានភ្លាមៗ ។
៧. សាលក្រម ឬសាលដីកា របស់តុលាការបរទេស (មាត្រា ៣៥២)
៨. សេចក្តីសម្រេចមជ្ឈត្តករ(មាត្រា ៣៥៣)
៩. កំណត់ហេតុស្តីពីការសះជា (មាត្រា ២២២)

ខ-ការអនុវត្តផ្អែកលើលិខិតអនុវត្ត

នៅពេលដែលមានពាក្យសុំឲ្យអនុវត្ត ភ្ជាប់ជាមួយនឹងឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្ត បានដាក់ចូលមកដល់ការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច ។

ក្រឡាបញ្ជីមានភារកិច្ចដូចតទៅ៖

ខ-១-ករណីដែលក្រឡាបញ្ជីមិនចាំបាច់ផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត៖

លិខិតអនុវត្តដែលមិនចាំបាច់មានរូបមន្តអនុវត្ត ដូចជា៖

- ១. សាលក្រមស្ថាពរ ដែលរឿងក្តីមានចំនួនទឹកប្រាក់តិចជាង ១លានរៀលចុះ
- ២. សាលក្រម ដែលរឿងក្តីមានចំនួនទឹកប្រាក់តិច ភ្ជាប់ជាមួយការប្រកាសឲ្យអនុវត្ត ជាបណ្តោះអាសន្ន
- ៣. ដីកាសម្រេចដាស់តឿនដែលភ្ជាប់ ការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន
- ៤. ដីកាសម្រេចដាស់តឿន (ចំពោះជនដែលបានកំណត់ក្នុងដីកាតែប៉ុណ្ណោះ)

ខ-២-ករណីដែលក្រឡាបញ្ជី បដិសេធមិនផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត (មាត្រា ៣៦១)

ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បំណុលមិនបាន កាតព្វកិច្ចផ្តល់ឯកសារទាំងឡាយ ដែលអាច បញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីការសុំរបស់ខ្លួន ដូចជា៖

- ១. លិខិតអនុវត្តនោះ មានអនុភាពអនុវត្ត អាចយកទៅអនុវត្តបាន
- ២. លិខិតបញ្ជាក់ពីភាពចាំបាច់ តម្រូវឲ្យអនុវត្តទៅអ្នកក្រៅពីអ្នកដែលបានកំណត់ នៅក្នុងលិខិតអនុវត្ត
- ៣. លិខិតដែលបញ្ជាក់អំពីអស្ថិភាពនៃសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុល នៅពេលការតវ៉ា
- ៤. លិខិតដែលមានបញ្ជាក់បន្ថែមលើភាពមិនច្បាស់លាស់នៃលិខិតអនុវត្ត ដូចជា កំណត់ហេតុសះជា ពុំបានបញ្ជាក់អំពីកាតព្វកិច្ច ច្បាស់លាស់ ឬមិនបានកំណត់ ពេលវេលា ដែលត្រូវមកដល់ ។

ករណីនេះ ក្រឡាបញ្ជីមិនចាំបាច់ផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តឡើយ ។

ខ-៣-ករណីដែលមានការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត

ក្រៅពី ចំណុច (ខ-១ និង ខ-២)ខាងលើនេះ ក្រឡាបញ្ជីអាចផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តទៅ អ្នក ដាក់ពាក្យឲ្យអនុវត្តបាន ក្រោមការពិនិត្យរបស់ក្រឡាបញ្ជី និង បង្គាប់ឲ្យអ្នកដាក់ពាក្យសុំអនុវត្ត ដាក់ **ពាក្យសុំឲ្យផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត** ។ ការផ្តល់រូបមន្តអនុវត្តនេះ ក្រឡាបញ្ជីអាចផ្តល់រូបមន្ត អនុវត្តជា **រូបមន្តអនុវត្តសាមញ្ញ និង រូបមន្តអនុវត្តពិសេសបាន** ។

កថាភាគទី ៣៖ ការបង់សោហ៊ុយសម្រាប់ការអនុវត្ត (មាត្រា ៣៧១)

១-ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ (មាត្រា ៣៧២)

ក្នុងករណីដែលដាក់ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ **ទៅតុលាការអនុវត្ត** ម្ចាស់បំណុលនៃ ការអនុវត្ត ត្រូវបង់ពន្ធចំនួន ១០.០០០(មួយម៉ឺន) រៀល ទៅតុលាការ ហើយ ករណីដែលដាក់

ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ **ទៅអាជ្ញាសាលា** ម្ចាស់បំណុល ត្រូវបង់ពន្ធ តាមបញ្ញត្តិ ដែលកំណត់ ផ្សេង (ដោយផ្អែកតាមសេចក្តីប្រកាសរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌ គឺ ត្រូវបង់ចំនួន ៥.០០០ រៀល ។

២-សោហ៊ុយក្រៅពី ពន្ធដារកំណត់ (មាត្រា ៣៧៣)

- ត្រូវបង់ ចំនួនទឹកប្រាក់សំរាប់បញ្ជូនឯកសារ
- ប្រាក់សម្រាប់ធ្វើសកម្មភាពផ្សេងៗ ដើម្បីនីតិវិធី ដែលកំណត់ដោយតុលាការ

៣-សោហ៊ុយភាគី(មាត្រា ៣៧៤)

គឺជាសោហ៊ុយផ្សេងៗ ដែលតុលាការទទួលស្គាល់ថា ចាំបាច់ត្រូវឲ្យម្ចាស់បំណុលនៃការ អនុវត្ត ឬកូនបំណុលអនុវត្តចំណាយឲ្យអ្នកក្រៅពីតុលាការអនុវត្ត និង អាជ្ញាសាលា ដូចជា៖

- សោហ៊ុយសម្រាប់ធ្វើឯកសារ
- សោហ៊ុយសម្រាប់ធ្វើដំណើរសម្រាប់ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ឬកូនបំណុល នៃការអនុវត្ត ដើម្បីចូលបង្ហាញខ្លួនតាមកាលបរិច្ឆេទ ដែលតុលាការ កំណត់ពេលវេលា ឬទីកន្លែង ។
- សោហ៊ុយសម្រាប់ធ្វើលិខិតចម្លងការចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ ពីស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច
- សោហ៊ុយសម្រាប់ចុះបញ្ជីផ្សេងៗ

៤-សោហ៊ុយសម្រាប់នីតិវិធី ៖

- សោហ៊ុយដែលមានអាទិភាពក្នុងការសង នៅក្នុងនីតិវិធីអនុវត្ត ៖
- សោហ៊ុយសម្រាប់ផលប្រយោជន៍រួម (ជាសហ៊ុយចាំបាច់ ដើម្បីជម្រុញដំណើរ

ការនៃនីតិវិធីអនុវត្ត ហើយដែលជាផលប្រយោជន៍រួមនៃម្ចាស់បំណុលទាំងអស់ " ដីកាសម្រេច បង្គាប់ឲ្យប្រគល់លិខិតបញ្ជាក់នាវា នៅមុនពេលដាក់ពាក្យសុំ មាត្រា ៤៥៩) ។

សំគាល់៖ រាល់សោហ៊ុយទាំងអស់ ម្ចាស់បំណុលត្រូវបង់ជាមុន បើមិនបង់ទេ តុលាការ អាចលើកចោល ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬលុបចោលនីតិវិធីអនុវត្តដោយបង្ខំ(មាត្រា ៣៧៥) ។ បើមានការខ្វះខាតក្នុងការចំណាយ តុលាការបង្គាប់ឲ្យម្ចាស់បំណុលបង់បន្ថែម ។ សោហ៊ុយសម្រាប់ការអនុវត្ត ជាបន្ទុករបស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត (មាត្រា ៣៧៦)ដែល ត្រូវ កាត់កងទៅឲ្យម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តវិញ ក្រោយពីការលក់ ចលនវត្ថុ - អចលនវត្ថុរបស់ កូនបំណុលរួចហើយ ។

ជនដែលពាក់ព័ន្ធ នឹងរឿងក្តីនិង មានផលប្រយោជន៍ ចំពោះការអនុវត្តដោយបង្ខំធ្វើឡើង ដោយតុលាការ អាចទាមទារមើលសំណុំរឿង ថតចម្លងសំណុំរឿង ប្រគល់ឯកសារចម្លងយថា ភូត ប្រគល់លិខិតបញ្ជាក់ផ្សេងៗ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ពីតុលាការបាន ។

កថាភាគទី ៤៖ ការបញ្ជូនលិខិតអនុវត្ត (មាត្រា ៣៦០)

ការអនុវត្តដោយបង្ខំ អាចចាប់ផ្តើមបាន តែក្នុងករណីដែលឯកសារចម្លងយថាភូត ឬឯកសារដែលមានសេចក្តីបញ្ជាក់នៃលិខិតអនុវត្ត ឬសេចក្តីសម្រេចដែលនឹងក្លាយជាលិខិតអនុវត្ត នៅពេលចូលជាស្ថាពរ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅ កូនបំណុលនៃការអនុវត្តជាមុន ។ នៅក្នុងករណីដែល ដែលរូបមន្តអនុវត្តត្រូវបានប្រគល់ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២៥៦ (រូបមន្តអនុវត្តពិសេស)នៃក្រមនេះ ឯកសារចម្លងដែលមានសេចក្តីបញ្ជាក់នៃរូបមន្តអនុវត្ត និងឯកសារចម្លងដែលមានសេចក្តីបញ្ជាក់ នៃឯកសារដែលម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តបានដាក់ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៣៥៦ នោះក៏ត្រូវ បញ្ជូនទៅជាមុនផងដែរ ។

កថាភាគទី៥៖ ពាក្យសុំតវ៉ា (អាចមានម្ចាស់បំណុល ឬកូនបំណុល ឬតតិយជន)

១-ចំពោះការចាត់ចែងផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត (មាត្រា ៣៦២)

ចំពោះការចាត់ចែងពាក្យសុំឲ្យផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត បើជា *ការចាត់ចែងរបស់ក្រឡាបញ្ជី* អាចដាក់ពាក្យសុំតវ៉ាទៅតុលាការដែលក្រឡាបញ្ជីនោះស្ថិតនៅ តែបើជា *ការចាត់ចែងរបស់ សារការី* អាចដាក់ពាក្យសុំតវ៉ា ទៅសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទឹកដីនៃការិយាល័យ របស់សារការីនោះ ។

ការសម្រេចសេចក្តីអំពីពាក្យសុំតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវធ្វើដោយ ដីកាសម្រេច ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលមានពាក្យសុំឲ្យប្រគល់បន្ថែមនូវឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្ត ដែល បានកំណត់នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៣៥៤(ភាពចាំបាច់នៃរូបមន្តអនុវត្ត និង ស្ថាប័នផ្តល់រូបមន្តអនុវត្ត)នៃក្រមនេះ ។

២-ចំពោះការទាមទារ កុំឱ្យតុលាការអនុញ្ញាតការអនុវត្តដោយបង្ខំ (មាត្រា ៣៦៣)

កូនបំណុលនៃការអនុវត្តដែលមានការតវ៉ាចំពោះអត្ថិភាព ឬអត្ថន័យនៃសិទ្ធិទាមទារដែល ត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងលិខិតអនុវត្ត អាចដាក់បណ្តឹងតវ៉ាចំពោះការទាមទារ ដើម្បីកុំឲ្យតុលាការ អនុញ្ញាតការអនុវត្តដោយបង្ខំ ដោយផ្អែកលើលិខិតអនុវត្តនោះបាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះ មិនត្រូវ យកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះលិខិតអនុវត្តដែលបានកំណត់នៅក្នុង ចំណុច **ខ** ឬចំណុច **ឃ** នៃ កថាខណ្ឌទី ២មាត្រា ៣៥០ (លិខិតអនុវត្ត) នៃក្រមនេះ ហើយមិនទាន់ចូលជាស្ថាពរ ។

កូនបំណុលនៃការតវ៉ាចំពោះសាលក្រម ឬសាសដីកាស្ថាពរ ត្រូវបានកម្រិតត្រឹមតែហេតុ ដែលកើតឡើងនៅក្រោយការបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់តែប៉ុណ្ណោះ ។

បណ្តឹងដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី១ ខាងលើនេះ ស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការ តាមការកំណត់នីមួយៗ យោងទៅតាមផ្នែកនៃលិខិតអនុវត្តដែលបានកំណត់ក្នុងចំណុចនីមួយៗខាងក្រោមនេះ ៖

ក- លិខិតអនុវត្តដែលបានកំណត់ចាប់ពីចំណុច **ក** រហូតដល់ចំណុច **ឃ** ឬចាប់ពីចំណុច **ន** រហូតទៅដល់ចំណុច **ឃ** កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៣៥០ (លិខិតអនុវត្ត) នៃក្រមនេះ ៖ **សាលាដំបូងនៃនីតិវិធីសម្រេចសេចក្តីនោះ ។**

ខ- លិខិតអនុវត្តដែលបានកំណត់នៅចំណុច **ង** កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៣៥០(លិខិតអនុវត្ត) នៃក្រមនេះ ៖ **តុលាការដែលក្រឡាបញ្ជីចាត់ចែងដូចចំណុចនោះ ស្ថិតនៅ ។**

គ- លិខិតអនុវត្តដែលបានកំណត់នៅចំណុច **ច** កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៣៥០ (លិខិតអនុវត្ត) នៃក្រមនេះ ៖ **តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច លើទីកន្លែងរបស់ចុងចំណើយដែលត្រូវបានកំណត់ដោយមាត្រា ៨ (សមត្ថកិច្ចសាលាជម្រះក្តី ដែលបានកំណត់ទៅតាមលំនៅដ្ឋាន ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ ។** បើពុំមានតុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច តាមមាត្រានេះ ទេ សាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទីកន្លែងដែលកម្មវត្ថុនៃការទាមទារ ឬទ្រព្យសម្បត្តិរបស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្តដែលអាចរឹបអូសបាន ស្ថិតនៅ ។

៣-ចំពោះការទាមទារ របស់ភតិយជន (មាត្រា ៣៦៥)

ភតិយជនដែលមានកម្មសិទ្ធិ ឬសិទ្ធិផ្សេងទៀតដែលរាំងស្ទះការធ្វើអនុប្បទាន ឬប្រគល់ចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃ ការអនុវត្តដោយបង្ខំ អាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងតវ៉ា ដើម្បីទាមទារកុំឱ្យអនុញ្ញាតការអនុវត្តដោយបង្ខំ ចំពោះម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តដោយបង្ខំ ។

បណ្តឹងដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ខាងលើនេះ ចំពោះការអនុវត្តដោយបង្ខំដោយតុលាការអនុវត្តដែលក្លាយជាស្ថាប័នអនុវត្ត ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការនោះ រីឯចំពោះការអនុវត្តដោយបង្ខំ ដោយអាជ្ញាសាលាដែលក្លាយជាស្ថាប័នអនុវត្ត ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់សាលាដំបូងដែលអាជ្ញាសាលានោះស្ថិតនៅ ។

ផ្នែកទី ៣៖ កិច្ចការក្រឡាបញ្ជី នៅពេលការអនុវត្តដោយបង្ខំចាប់ផ្តើម

កថាភាគទី១៖ ការអនុវត្តចំពោះចលនវត្ថុ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់អាជ្ញាសាលា

- ១. ពាក្យសុំអនុវត្តចំពោះចលនវត្ថុ ត្រូវធ្វើទៅអាជ្ញាសាលា នៃសាលាដំបូងមានសមត្ថកិច្ច
- ២. ចាំបាច់ ត្រូវបញ្ជាក់ទីកន្លែងដែលចលនវត្ថុ ត្រូវបានរឹបអូសស្ថិតនៅ ។
- ៣. មិនចាំបាច់កំណត់ច្បាស់លាស់ចលនវត្ថុ ត្រូវរឹបអូសនៅពេលដាក់ពាក្យសុំឡើយ មានន័យថាគ្រាន់តែថា សុំរឹបអូសចលនវត្ថុរបស់កូនបំណុល នៅទីកន្លែង នេះ

ឬនៅកន្លែងនោះបានហើយ ។ អាជ្ញាសាលាជាអ្នកពិចារណាសម្រេចថា ត្រូវ
រឹបអូសវត្ថុអ្វី ដោយផ្អែកទៅលើមាត្រា ៣៨៥ ។ ចៅក្រមមិនចាំបាច់ចេញដីកា
សម្រេចរឹបអូសទេ ក្នុងករណីនេះទេ ព្រោះអាជ្ញាសាលាជាស្ថាប័នអនុវត្តហើយ។

៤. ចំពោះការរឹបអូស រថយន្ត ឬទោចក្រយានយន្ត ដែលបានចុះបញ្ជី អាជ្ញាសាលា
ត្រូវផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យស្ថាប័ន ដែលមានសមត្ថកិច្ចសរសេរ ចូលទៅក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជី
ថា យានយន្តនោះ ត្រូវបានរឹបអូសហើយ មាត្រា ៣៨៧ ។

៥. ប្រសិនបើប៉ាន់ប្រមាណឃើញថា ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់ចលនវត្ថុ
ដែលត្រូវបានរឹបអូសនោះ គ្មានចំនួនសេសសល់ ក្រោយពីបានសងសោហ៊ុយ
សម្រាប់នីតិវិធីហើយ អាជ្ញាសាលាមិនត្រូវរឹបអូសឡើយ មាត្រា ៣៩២ ។

៦. ចលនវត្ថុដែលត្រូវបានរឹបអូស អាជ្ញាសាលា ត្រូវលក់តាមវិធីលក់ឡាយឡុង
ដោយផ្ទាល់មាត់ ឬដោយដាក់ស្រោមសំបុត្រ មាត្រា ៣៩៥ ។

**កថាភាគីទី២៖ ការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល និង សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ
ផ្សេងទៀត ជាសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការអនុវត្ត**

ក-អត្ថន័យនៃការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល និង តុលាការអនុវត្ត

ការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ដែលមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់ ឬ
ប្រគល់ចលនវត្ថុ ត្រូវហៅថាការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ។

កូនបំណុលនៃសិទ្ធិលើបំណុលដែលនឹងត្រូវរឹបអូស ត្រូវហៅថា កូនបំណុលទី ៣ ។

ក្នុងការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល សាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទឹកកន្លែងរបស់
កូនបំណុលនៃការអនុវត្តដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៨ (សមត្ថកិច្ចសាលាជម្រះក្តីដែលបាន
កំណត់ទៅតាមលំនៅដ្ឋាន ជាអាទិ៍)នៃក្រមនេះ គឺជាតុលាការអនុវត្តដែលមានសមត្ថកិច្ច
ហើយ ក្នុងករណីដែលគ្មានកន្លែងខាងលើនេះ សាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទឹកកន្លែង
របស់កូនបំណុលទី ៣ ដែលបានកំណត់នៅមាត្រា ៨ គឺជាតុលាការអនុវត្តដែលមានសមត្ថកិច្ច វិញ ។

ក្នុងករណីដែលដីកាសម្រេចរឹបអូសបានចេញម្តងទៀត ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវ
បានរឹបអូស បើតុលាការអនុវត្តដែលបានចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសនោះខុសគ្នា តុលាការអនុវត្ត
អាចផ្ទេររឿងក្តីនោះ ទៅតុលាការអនុវត្តផ្សេងបាន ។

ខ-ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល (មាត្រា ៤០៣)

១. ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ត្រូវដាក់ទៅតុលាការអនុវត្ត

- ២. នៅក្នុងពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ក្រៅពីចំណុចដែលបានកំណត់នៅ ក្នុងចំណុចនីមួយៗ នៃកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៣៤៩ (របៀបដាក់ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្ត ដោយបង្ខំ) នៃក្រមនេះ ត្រូវបញ្ជាក់អំពីកូនបំណុលទី៣ ផងដែរ ។
- ៣. ក្នុងករណីដែលសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះផ្នែកណាមួយនៃសិទ្ធិលើបំណុល ម្ចាស់បំណុលនៃ ការអនុវត្ត ត្រូវសរសេររបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់នូវទំហំនៃការអនុវត្តនោះ ក្នុងពាក្យ សុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ។
- ៤. ការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ត្រូវចាប់ផ្តើមដោយដីកាសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ អនុវត្ត ។
- ៥. ក្នុងដីកាសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ តុលាការអនុវត្តត្រូវហាមមិនឲ្យកូនបំណុលនៃការអនុវត្តធ្វើ ការប្រមូលសិទ្ធិលើបំណុល ឬការចាត់ចែងផ្សេងទៀត ហើយហាមមិនឲ្យកូនបំណុល ទី ៣ សងបំណុលឲ្យកូនបំណុលនៃការអនុវត្តនោះ ។
- ៦. ដីកាសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ត្រូវធ្វើឡើង ដោយមិនត្រូវសួរកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត និង កូនបំណុលទី៣ ទេ ។
- ៧. ដីកាសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ត្រូវបញ្ជូនទៅឲ្យកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត និង កូនបំណុលទី៣
- ៨. អានុភាពនៃការរឹបអូស ត្រូវកើតឡើងនៅពេលដែលដីកាសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ត្រូវបញ្ជូន ទៅដល់ដៃកូនបំណុលទី៣។
- ៩. នៅពេលដែលដីកាសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត និង កូនបំណុលទី ៣ **ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវជូនដំណឹងអំពីការណ៍នោះ និង ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការ បញ្ជូននោះ ទៅម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ។**
- ១០. បើដីកាសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានធានាដោយហ៊ីប៉ូតែក ឬ សិទ្ធិប្រាតិភោគផ្សេងទៀតដែលបានចុះបញ្ជី បានបង្កើតអានុភាព តាមពាក្យសុំរបស់ ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត **ក្រឡាបញ្ជីត្រូវផ្ទុកផ្អាកឲ្យស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ច ចុះ បញ្ជីបញ្ជាក់ថា សិទ្ធិលើបំណុលនោះ ត្រូវបានរឹបអូសហើយ ។**
- ១១. ចំពោះសេចក្តីសម្រេចអំពីពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ អាចប្តឹងជំទាស់បាន ។ ដូច្នោះ នៅពេលដែលមានពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល និងក្រោយពីបានធ្វើ ការពិនិត្យរួចហើយនោះ តុលាការនឹងចេញដីកាសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះទៅតាមពាក្យសុំរបស់អ្នកសុំ ។ ពេលនេះ ក្រឡាបញ្ជីមានភារកិច្ចដូចតទៅ៖

១. ផ្ទុកផ្អាកឲ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជី

២. បញ្ជូន ដីកាសម្រេចរឹបអូសទៅ៖

a. កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត

b. កូនបំណុលទី ៣

c. ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត

d. ដាស់តឿនឲ្យកូនបំណុលទី៣ ធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ អត្តិភាព ឬ នត្តិភាព នៃសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានរឹបអូសនោះ ហើយប្រភេទនៃចំនួនទឹកប្រាក់ និង ខ្លឹមសារនៃសិទ្ធិលើបំណុល ក្នុងអំឡុងពេល ២ សប្តាហ៍ ចាប់ពីថ្ងៃបញ្ជូនដីកាសម្រេចរឹបអូស ។

គ-ដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យលក់ សិទ្ធិលើបំណុល (មាត្រា ៤១៣)

បើការរឹបអូសសិទ្ធិលើបំណុលមានការលំបាកដូចជា មានភ្ជាប់លក្ខខណ្ឌ ឬមានការលំបាកផ្សេងៗ ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត អាចសុំឲ្យតុលាការ ចេញដីកាសម្រេចឲ្យលក់សិទ្ធិលើបំណុលដែលបានរឹបអូសនោះ ។ ពេលនៅពេលដែលមានពាក្យសុំពីម្ចាស់បំណុលសុំដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យលក់ លុះតុលាការត្រូវ៖

គ-១-ករណីដែលតុលាការមិនអាចចេញដីកាសម្រេចឲ្យលក់

តុលាការអនុវត្ត អាចចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសសិទ្ធិលើបំណុលទាំងអស់ដែលត្រូវរឹបអូសនោះបាន តែប្រសិនបើតំលៃនៃសិទ្ធិលើបំណុលដែលបានរឹបអូស លើសតំលៃនៃសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត និង សោហ៊ុយសម្រាប់ការអនុវត្ត នោះតុលាការអនុវត្ត មិនត្រឹមរឹបអូសសិទ្ធិលើបំណុលផ្សេងទៀតឡើយ (មាត្រា ៤០៤ កថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២)

គ-២-ករណីដែលតុលាការចេញដីកាសម្រេចឲ្យអាជ្ញាសាលាលក់

បើសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានរឹបអូស មានលក្ខខណ្ឌ ឬមានកំណត់ពេល ឬមានការលំបាកក្នុងការប្រមូលដោយសារភ្ជាប់នឹងការកាត់បន្ថយ ឬមានហេតុផ្សេងទៀត តុលាការអាចចេញដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យអាជ្ញាសាលាលក់សិទ្ធិលើបំណុលនោះ ដោយវិធីដែលកំណត់ដោយតុលាការអនុវត្ត ហើយឲ្យយកប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់នោះ ទៅឲ្យតុលាការអនុវត្ត តាមពាក្យសុំរបស់ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ។ ក្នុងករណីដែលតុលាការចេញដីកាសម្រេច នោះ តុលាការអនុវត្តត្រូវសួរកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលកូនបំណុលនៃការអនុវត្តនៅបរទេស ឬមិនដឹងលំនៅដ្ឋានកូនបំណុលនោះ ដែលមានចែងនៅមាត្រា ៤១៣ កថាខណ្ឌទី ១ និង ទី២) ។

ហេតុដូច្នោះ ត្រូវបង្គាប់ឲ្យអ្នកជំនាញ ធ្វើការវាយតម្លៃ និង ក្រោយពីធ្វើវាយតម្លៃ រួចហើយ នឹងធ្វើការលក់តាមវិធីដែលគុណាការកំណត់អាចក្រៅពី តាមស្រោមសំបុត្រ ឬផ្ទាល់ មាត់ ។

កថាភាគទី ៣៖ ការអនុវត្តចំពោះ អចលនវត្ថុ ជាសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការ អនុវត្ត(មាត្រា ៥១៧)

អចលនវត្ថុសំដៅទៅលើដី អាគារដែលត្រូវបានចុះបញ្ជី ចំណែកកម្មអវភាគលើដី ឬ អាគារនោះ សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ និង ផលបូកោគដែលត្រូវបានចុះបញ្ជី និង ចំណែកនៃសិទ្ធិ ទាំងនេះដែលជាសិទ្ធិរួម ។

ការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុ ត្រូវធ្វើតាមវិធីលក់ដោយបង្ខំ ។

ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុ ត្រូវភ្ជាប់ជាមួយឯកសារចម្លងយថាភូតនៃ លិខិតអនុវត្តដែលមានអានុភាពអនុវត្ត និង ឯកសារខាងក្រោម៖

ក- ចំពោះអចលនវត្ថុដែលត្រូវបានចុះបញ្ជី ឯកសារចម្លងដែលមានសេចក្តីបញ្ជាក់នៃ សៀវភៅចុះបញ្ជី និង ក្នុងករណីដែលជនដទៃក្រៅពីកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ត្រូវបានចុះបញ្ជី នៅក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជី ថាជាកម្មសិទ្ធិករឯកសារដែលមានបញ្ជាក់ថា អចលនវត្ថុនោះជាកម្ម សិទ្ធិរបស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ។

ខ- ចំពោះដីដែលមិនបានចុះបញ្ជី ឯកសារដែលបញ្ជាក់ថា ដីនោះជាកម្មសិទ្ធិរបស់កូន បំណុលនៃការអនុវត្ត ។

នៅពេលដែលមានពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុ ភ្ជាប់ជាមួយឯកសារ ចម្លងនៃការចុះបញ្ជី(បើមាន) និង លិខិតអនុវត្ត ដាក់ចូលមកដល់សាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច (មាត្រា ៥១៨) ។ នៅពេលសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច ពិនិត្យ ថា បានគោរពតាមលក្ខ ខណ្ឌដែលបញ្ញត្តិដោយច្បាប់នោះ តុលាការ នឹងទទួលពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុ ដោយចេញដីកាសម្រេចចាប់ផ្តើមការលក់ដោយបង្ខំ ។

ហេតុដូច្នោះហើយ ក្រឡាបញ្ជីមានភារកិច្ចត្រូវធ្វើដូចតទៅ៖

- ១. ចុះសៀវភៅបណ្តឹងសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំ
- ២. បង្គាប់ឲ្យបង់ពន្ធ និង សោហ៊ុយសម្រាប់ការអនុវត្ត
- ៣. ត្រូវផ្ទុកផ្អាកឲ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជី អំពីការរឹបអូស
- ៤. ត្រូវជូនដំណឹងពីដីកាសម្រេចចាប់ផ្តើមលក់ដោយបង្ខំទៅកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត

៥. ជូនដំណឹង និង កំណត់ពេលចុងក្រោយពីការលក់ដោយបង្ខំ ទៅម្ចាស់បំណុល ផ្សេងៗទៀតដែលចង់ទាមទារចំណែក (មាត្រា ៤២២)

១-៧៧ ដែលអាចទាមទារឲ្យចែកចំណែក:

ការទាមទារឲ្យចែកចំណែក ត្រូវធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដោយសរសេរនូវមូលហេតុ និង ចំនួនទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុល ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការប្រាក់ និង សិទ្ធិលើបំណុលបន្ទាប់បន្សំទៀត ។ ប៉ុន្តែបើមានការទាមទារឲ្យចែកចំណែកនោះ តុលាការ ត្រូវជូនដំណឹងអំពីហេតុការណ៍នោះ ទៅម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត និង កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ។

ជនដែលអាចទាមទារឲ្យចែកចំណែករួមមាន៖

- ១. ម្ចាស់បំណុលដែលមានឯកសារចម្លងយថាភូតនៃលិខិតអនុវត្ត ដែលអាចអនុវត្តដោយបង្ខំបាន
- ២. ម្ចាស់បំណុលដែលបានចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូស បណ្តោះអាសន្ន នៅក្រោយពេលចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសដោយផ្អែកលើដីកាសម្រេចចាប់ផ្តើមការលក់ដោយបង្ខំ ។
- ៣. ម្ចាស់បំណុលដែលបានបញ្ជាក់ដោយឯកសារថា មានឯកសិទ្ធិទូទៅ ។

២-តុលាការអាចលុបចោលនីតិវិធីនៃការលក់ដោយបង្ខំបាន (មាត្រា ៤២៧)

- បើមានភាពច្បាស់លាស់អំពីស្ថានភាព ដែលបានបាត់បង់អចលនវត្ថុ
- ករណីដែលអចលនវត្ថុនោះ ស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិរបស់តតិយជន
- ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត បានដកពាក្យសុំ

បើពាក្យសុំឲ្យលក់ដោយបង្ខំ ត្រូវបានដកចេញ ឬ បើមានភាពនៃដីកាសម្រេចលុបចោលនីតិវិធីលក់ដោយបង្ខំ បានកើតឡើង **ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវផ្អាកផ្អាកឲ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចលុបចោលការចុះបញ្ជីអំពីរឹបអូស ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដីកាសម្រេចចាប់ផ្តើមនោះ ។**

ចំពោះសោហ៊ុយចាំបាច់សម្រាប់ការផ្អាកផ្អាក ដែលយោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ជាបន្ទុករបស់ម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តដែលបានដកពាក្យសុំចេញ ឬម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តដែលបានទទួលដីកាសម្រេចលុបចោលនោះ (មាត្រា ៤២៨) ។

ផ្នែកទី ៤៖ កិច្ចការក្រឡាបញ្ជី នៅពេលអនុវត្តការលក់

កថាភាគទី១៖ សញ្ញាណនៃការលក់ និង នីតិវិធីលក់

មុននឹងលក់ តុលាការអនុវត្ត ត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកវាយតម្លៃ និង បង្គាប់ឲ្យវាយតម្លៃអចលនវត្ថុ ដោយផ្អែកលើការស្រាវជ្រាវ ទំនាក់ទំនងនៃការកាន់កាប់ និង ស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន ឯទៀត (មាត្រា ៤៣០) ។

១-ការចាត់ចែងការលក់៖ តុលាការអនុវត្ត ត្រូវ៖

- បង្គាប់ឲ្យស្រាវជ្រាវអំពីស្ថានភាពនៃអចលនវត្ថុ ដើម្បីធ្វើការវាយតម្លៃ
- ចាត់តាំងអ្នកវាយតម្លៃ និង បង្គាប់ឲ្យធ្វើការវាយតម្លៃអចលនវត្ថុ
- ត្រូវវាយការណ៍អំពីការលំបាក បើមានទៅ តុលាការអនុវត្ត ឬអាចសុំជំនួយពីអាជ្ញាសាលា ។

២-វិធីលក់(មាត្រា ៤៣៦)

ការលក់អចលនវត្ថុ ត្រូវអនុវត្តតាមវិធីលក់ឡាយឡុង ដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ ។

តុលាការអនុវត្តអាចកំណត់វិធីលក់ ផ្សេងពីវិធីលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ តែក្នុងករណីដែលពុំអាចលក់តាមវិធីលក់ឡាយឡុង ដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ ។

ប្រសិនបើការលក់តាមវិធីលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ តុលាការអនុវត្ត ត្រូវកំណត់កាលបរិច្ឆេទ និង ទឹកនៃឯកសារ ហើយត្រូវឲ្យ**អាជ្ញាសាលាអនុវត្តការលក់នោះ**

ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ **ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈនូវសញ្ញាណនៃអចលនវត្ថុ ដែលត្រូវលក់ តំលៃលក់អប្បបរមា ព្រមទាំងកាលបរិច្ឆេទ និង ទឹកនៃឯកសារ ។**

២-១-ការធានាលើសំណើទិញ(មាត្រា ៤៣៧)

អ្នកចូលមកដេញថ្លៃក្នុងការលក់ឡាយឡុង គេហៅថា **អ្នកធ្វើសំណើទិញអចលនវត្ថុ** ត្រូវដាក់ប្រាក់ធានា ដែលមានចំនួន ស្មើនឹងចំនួន **១ ភាគ ១០** (មួយភាគដប់) នៃតំលៃលក់អប្បបរមា ។ ប៉ុន្តែ បើយល់ឃើញថា សមរម្យ តុលាការអនុវត្តអាចកំណត់ចំនួននៃប្រាក់ធានាលើសពីចំនួននេះ បាន ។

ប្រសិនបើមានសំណើទិញពីបុគ្គលក្រៅពីអ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរមា តុលាការអនុវត្ត ត្រូវសង្គ្រាមនូវប្រាក់ធានា ដែលបានដាក់តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ក្រោយពេលបញ្ចប់ការលក់ ដែលធ្វើឡើង ដោយផ្អែកលើបញ្ញត្តិនៃ មាត្រា ៤៣៦ (វិធីលក់) នៃក្រមនេះ ។

២-២-ការកំណត់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរមា ៖(មាត្រា ៤៣៩)

បើការលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់បានបញ្ចប់ អាជ្ញាសាលាត្រូវប្រកាសការបញ្ចប់កាលបរិច្ឆេទនៃការលក់ឡាយឡុងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់

មាត់ ក្រោយពីពេលបានកំណត់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា និង បានប្រកាសនូវនាម ឬ នាមករណ៍របស់អ្នកទិញ និង ថ្លៃលក់ឡាយឡងនោះ ។

បើអ្នកដេញថ្លៃ ដោយស្រោមសំបុត្រ ដែលបានធ្វើសំណើទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា មាន ច្រើននាក់ អាជ្ញាសាលា ត្រូវកំណត់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា ដោយឲ្យអ្នកទាំងនោះដេញ ថ្លៃដោយស្រោមសំបុត្រម្តងទៀត ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកដេញថ្លៃមិនអាចដេញថ្លៃដោយតំលៃ តិចជាងតំលៃដែលខ្លួនដេញមុនបានឡើយ ។

បើអ្នកដេញថ្លៃ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី២ ខាងលើនេះ មិនដេញថ្លៃម្តង ទៀតទេ អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា ត្រូវបានកំណត់ដោយការចាប់ឆ្នោត ។ បញ្ញត្តិនេះ ត្រូវយកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលអ្នកដេញថ្លៃដោយស្រោមសំបុត្រ ដែលបានធ្វើ សំណើទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា មានច្រើននាក់ នៅក្នុងការលក់ឡាយឡង ដែលបានកំណត់នៅ ក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នោះ ។

បើបានអនុវត្តការលក់ឡាយឡងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ហើយ អាជ្ញា សាលា ត្រូវធ្វើកំណត់ហេតុនៃការលក់ឡាយឡងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ដែល សរសេរនូវចំណុចដូចខាងក្រោម ហើយត្រូវដាក់ទៅតុលាការអនុវត្តភ្លាម ៖

- ក-សញ្ញាណនៃអចលនវត្ថុ
- ខ-កាលបរិច្ឆេទនៃការលក់ឡាយឡង ដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់
- គ- សញ្ញាណរបស់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា និង អ្នកតំណាង
- ឃ- តំលៃរបស់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា
- ង-ហេតុការណ៍នោះ និង ស្ថានភាព បើមិនអាចកំណត់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា
- ច- មូលហេតុ និង វិធានការដែលបានចាត់ធ្វើ បើបានចាត់វិធានការដែលបានកំណត់ នៅមាត្រា ៣៩៦ (ការរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់នៅកន្លែងលក់) នៃក្រមនេះ ។

អាជ្ញាសាលា ត្រូវឲ្យអ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា ឬអ្នកតំណាង ចុះហត្ថលេខាលើ កំណត់ហេតុនៃការលក់ឡាយឡងដោយស្រោមសំបុត្រ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ ។

២-៣-ការអនុញ្ញាត ឬ មិនអនុញ្ញាតឲ្យលក់៖(មាត្រា ៤៤២)

លើកលែងតែក្នុងករណីដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងក្រោមនេះ តុលាការ អនុវត្ត ត្រូវចេញដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យលក់ ។

តុលាការអនុវត្ត ត្រូវចេញដីកាសម្រេចមិនអនុញ្ញាតឲ្យលក់ បើទទួលស្គាល់ថា មានហេតុ ណាមួយដូចបានកំណត់ក្នុងចំណុចខាងក្រោមនេះ ៖

ក-មិនត្រូវចាប់ផ្ដើម ឬបន្តនូវនីតិវិធីនៃការលក់ដោយបង្ខំ

ខ-អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា ពុំមានលក្ខណសម្បត្តិ ឬសមត្ថភាពដើម្បីទិញ អចលនវត្ថុ ឬអ្នកតំណាងរបស់អ្នកស្នើសុំទិញក្នុងតំលៃអតិបរិមា ពុំមានសិទ្ធិនោះ ។

គ-មានសេចក្ដីស្នើសុំកុំឲ្យអនុញ្ញាតការលក់ ដែលយោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី១ មាត្រា ៤៤៥ (ការស្នើសុំកុំឲ្យអនុញ្ញាតការលក់ ជាអាទិ៍ ក្នុងករណីដែលអចលនវត្ថុ ត្រូវបានខូចខាត)នៃក្រមនេះ ។

ឃ- មានកំហុសធ្ងន់ធ្ងរ នៅក្នុងនីតិវិធីនៃដីកាសម្រេចកំណត់តំលៃលក់អប្បបរមា

ង-មានកំហុសធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងនីតិវិធីនៃការលក់ ។

ហេតុនេះ ប្រសិនបើតុលាការអនុវត្តអនុញ្ញាតឲ្យលក់នោះ តុលាការអនុវត្ត នឹងកំណត់ កាលបរិច្ឆេទ ដើម្បីចេញដីកាសម្រេចការលក់ ដោយប្រកាសអនុញ្ញាតឲ្យលក់(មាត្រា ៤៤២ កថាខណ្ឌទី១) ដែលត្រូវធ្វើការជូនដំណឹងទៅជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ។

ហេតុនេះហើយ កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីនៅក្នុងការចេញដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យលក់មាន៖

- ១. ព្រាងលិខិតជូនដំណឹង
- ២. ដាក់ជូនតុលាការអនុវត្ត ចុះហត្ថលេខា
- ៣. ចាត់ចែងការជូនដំណឹង

សំគាល់: ប្រសិនបើជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ប្តឹងជំទាស់ក្នុងកាលបរិច្ឆេទ កំណត់ការប្រកាសអនុញ្ញាតឲ្យលក់ ឬមិនអនុញ្ញាតឲ្យលក់ នោះតុលាការនឹងសម្រេចទទួល ឬ លើកចោលបណ្តឹងជំទាស់ ដោយដីកាសម្រេច ។

៣-ការបង់ថ្លៃលក់ មាត្រា ៤៤៧

បើដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យលក់បានចូលជាស្ថាពរ អ្នកទិញ ត្រូវបង់ថ្លៃលក់ទៅតុលាការ អនុវត្ត នៅមុនពេលដែលតុលាការអនុវត្តបានកំណត់ ។ ពេលកំណត់នេះ ត្រូវស្ថិតនៅក្នុង អំឡុងពេល ១ (មួយ) ខែ ចាប់ពីថ្ងៃ ដែលដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យលក់ បានចូលជាស្ថាពរ ។

ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលអ្នកទិញបានដាក់ដើម្បីធានាលើសំណើទិញ ត្រូវគិតបញ្ចូលក្នុងថ្លៃលក់

បើអ្នកទិញគឺជាម្ចាស់បំណុល ដែលត្រូវទទួលការចែកចំណែកពីប្រាក់លក់ អ្នកទិញនោះ អាចបង់ថ្លៃលក់ ដោយដកនូវចំនួនទឹកប្រាក់ដែលខ្លួនត្រូវទទួលពីការចែកចំណែក នៅកាល បរិច្ឆេទនៃការចែកចំណែកបាន ដោយស្នើសុំទៅតុលាការអនុវត្ត នៅមុនពេលបញ្ចប់កាលបរិច្ឆេទ ដើម្បីចេញដីកាសម្រេចការលក់ ។ ក្នុងករណីនេះ បើមានសេចក្ដីថ្លែងតវ៉ាអំពីចំនួនទឹកប្រាក់នៃ

ការចែកចំណែកដែលអ្នកទិញត្រូវទទួល អ្នកទិញ ត្រូវបង់ចំនួនប្រាក់ដែលស្មើនឹងភាគដែលមាន ការតវ៉ានោះ ជាបន្ទាន់ ។

អ្នកទិញធ្វើលទ្ធកម្មនូវអចលនវត្ថុ នៅពេលដែលខ្លួនបានបង់ថ្លៃលក់ហើយ ។

៣-១-កិច្ចការក្រឡាបញ្ជីក្នុងផ្ទុកផ្អាកឲ្យចុះបញ្ជី ដោយការបង់ថ្លៃលក់(មាត្រា ៤៥៨)

ប្រសិនបើ អ្នកទិញបានបង់ថ្លៃលក់ហើយ **ក្រឡាបញ្ជីត្រូវ**

- ១. ផ្ទុកផ្អាកស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច ចុះបញ្ជី អំពីការផ្ទេរសិទ្ធិពីម្ចាស់អចលនវត្ថុ ដែលបានលក់ឡាយឡង មកអ្នកទិញ ។
- ២. លុបការចុះបញ្ជី អំពីការផ្ទេរសិទ្ធិដែលអ្នកទិញបានធ្វើលទ្ធកម្ម
- ៣. លុបការចុះបញ្ជី អំពីលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិដែលបានរលត់ដោយការលក់ ឬសិទ្ធិដែល បានបាត់បង់អានុភាពដោយការលក់ ។
- ៤. លុបការចុះបញ្ជី អំពីការចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្នដែលបានបាត់បង់អានុភាព ដោយការលក់
- ៥. លុបការចុះបញ្ជី អំពីការរឹបអូស ឬការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ។

សំគាល់៖ ដើម្បីផ្ទុកផ្អាកឲ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជី ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវភ្ជាប់ឯកសារ ចម្លងយថាភូតនៃដីកាសម្រេចអនុញ្ញាតឲ្យលក់ ជាមួយនឹងលិខិតផ្ទុកផ្អាកនោះ ។ ចំពោះ សោហ៊ុយចាំបាច់ដើម្បីផ្ទុកផ្អាក ខាងលើនេះ ជាបន្ទុករបស់អ្នកទិញ ។

ផ្នែកទី៥៖ កិច្ចការក្រឡាបញ្ជី នៅពេលអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះនារា

នារា សំដៅទៅលើជនយានដែលមានចំណុះសរុបជាគោនស្មើនឹង និង ល្មើសពី ២០ (ម្ភៃ) គោន ទោះបីជាមិនបានចុះបញ្ជីនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាក៏ដោយ និង ជនយានដែល មានចំណុះសរុបជាគោនក្រោម ២០ (ម្ភៃ) គោន ហើយដែលបានចុះបញ្ជីនៅព្រះរាជាណាចក្រ កម្ពុជា (មាត្រា ៤៥៤) ។

កិច្ចការក្រឡាបញ្ជី នៅពេលអនុវត្តដោយបង្ខំ ចំពោះនារា វាប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ទៅនឹងការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុដែរ ដែលមានផ្ទុកផ្អាកឲ្យស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច ចុះបញ្ជីនៅមុនពេលរឹបអូស និង ឲ្យលុបការចុះបញ្ជី ក្រោយការលក់ឡាយឡង ឬមានការលុប ចោលការអនុវត្តដោយបង្ខំដោយដាក់ប្រាក់ធានា ជាដើម ។

ជំពូកទី ៥

នីតិវិធីដាស់តឿន និង ការចាត់ចែងរក្សាការពារ

ផ្នែកទី ១៖ នីតិវិធីដាស់តឿន

កថាភាគទី ១៖ សញ្ញាណទូទៅនៃនីតិវិធីដាស់តឿន

នីតិវិធីដាស់តឿន ជានីតិវិធីមួយ ដែលអាចឲ្យម្ចាស់បំណុល បានទទួលដោយឆាប់រហ័ស និង ងាយស្រួល នូវលិខិតអនុវត្តមួយ ដែលអាចយកទៅសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំបាន ដូចសាលក្រម ឬសាលដីកាចំពោះការទាមទារដែលមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់ដោយមិនបាច់ឆ្លងកាត់តាមនីតិវិធីបណ្តឹងធម្មតា ហើយបានតែក្នុងករណីដែលម្ចាស់បំណុលយល់ឃើញថា កូនបំណុលគ្មានហេតុ ផលដើម្បីជំទាស់តាមការទាមទារដែលមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់ ។

តុលាការអាចចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿនបាន តាមពាក្យសុំរបស់ម្ចាស់បំណុល ចំពោះការទាមទារដែលមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់ ។ ប៉ុន្តែករណីនេះ អាចធ្វើទៅបាន លុះត្រាតែអាចធ្វើការបញ្ជូនដីកានោះ នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបាន តាមវិធីក្រៅពីការបញ្ជូនតាមការផ្សាយជាសាធារណៈ (មាត្រា ៣១៩) ។

កថាភាគទី២៖ ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន (មាត្រា ៣២០)

ពាក្យសុំចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន ចំពោះកូនបំណុលដូចមានកំណត់ក្នុងចំណុចខាងក្រោម **ត្រូវធ្វើទៅសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើតំបន់ដែលបានកំណត់ក្នុងចំណុចនីមួយៗ ខាងក្រោមនេះ ៖**

ក-រូបវន្តបុគ្គល៖

- លំនៅឋាន
- ឬបើពុំមានលំនៅឋាន ឬ
- មានលំនៅឋានមិនពិតប្រាកដនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទេ គឺទីសំណាក់

ខ-នីតិបុគ្គលក្នុងប្រទេស៖

- ទីស្នាក់ការកណ្តាល ឬ
- ទីកន្លែងអាជីវកម្មចម្បង ឬ
- បើពុំមានទីស្នាក់ការ ឬ
- ទីកន្លែងអាជីវកម្មទេ គឺ លំនៅឋានរបស់អ្នកតំណាង ឬ
- របស់អ្នកទទួលខុសត្រូវភារកិច្ចចាត់ចែងការងារជាចម្បង ។

គ-នីតិបុគ្គលបរទេស៖

- ទីស្នាក់ការកណ្តាល ឬ
- ទីកន្លែងអាជីវកម្មចម្បងនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ
- បើពុំមានទីស្នាក់ការ ឬទីកន្លែងអាជីវកម្មនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទេ គឺ
- លំនៅឋានរបស់អ្នកតំណាងប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឬ
- របស់អ្នកទទួលខុសត្រូវភារកិច្ចចាត់ចែងការងារជាចម្បងនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន អំពីការទាមទារដែលបានកំណត់ក្នុងចំណុចខាងក្រោមនេះ អាចធ្វើទៅសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើតំបន់ដែលបានកំណត់ក្នុងចំណុចនីមួយៗខាងក្រោមនេះបានដែរ ៖

ក-ការទាមទារចំពោះបុគ្គលដែលមានទីស្នាក់ការ ឬកន្លែងអាជីវកម្ម ហើយ ការទាមទារនោះទាក់ទងនឹងការងារនៃទីស្នាក់ការ ឬទីកន្លែងអាជីវកម្មនោះ ៖

- គឺ កន្លែងដែលមានទីស្នាក់ការ ឬ
- ទីកន្លែងអាជីវកម្មនោះ ។

ខ- ការទាមទារឲ្យសងជាប្រាក់ដោយរូបិយណ័ក្តិ ឬមូលប្បទានប័ត្រ និង ការទាមទារបន្ទាប់បន្សំ ដែលទាក់ទងនឹងវត្ថុទាំងនេះ ៖

- កន្លែងដែលត្រូវសងរូបិយណ័ក្តិ ឬ
- កន្លែងដែលត្រូវសងមូលប្បទានប័ត្រនោះ ។

សំគាល់: សមត្ថកិច្ច ដែលបានកំណត់ខាងលើនេះ ជាសមត្ថកិច្ចផ្តាច់មុខ ។

១-ចំណុចដែលត្រូវសរសេរបញ្ជាក់នូវចំណុចដីកាសម្រេចដាស់តឿន (មាត្រា ៣២៤)

ដីកាសម្រេចដាស់តឿន ត្រូវសរសេរបញ្ជាក់នូវចំណុចដូចខាងក្រោមនេះ ៖

ក-ឈ្មោះ ឬនាមករណ៍ និង អាសយដ្ឋានរបស់ភាគី ហើយនិង ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋានរបស់អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ។

ខ-ដីកាសម្រេចដែលម្ចាស់បំណុលទាមទារឲ្យតុលាការចេញ និង អង្គហេតុចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការទាមទារនេះ ។

គ-សេចក្តីបង្គាប់ឲ្យសងជាប្រាក់ ដែលមានកំណត់នូវចំនួន ។

ក្នុងដីកាសម្រេចដាស់តឿននៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវសរសេរបន្ថែមថា បើកូនបំណុលមិនបានដាក់ពាក្យប្តឹងតវ៉ាការដាស់តឿន ក្នុងអំឡុងពេល ២(ពីរ) សប្តាហ៍ បន្ទាប់ពីបានទទួលការបញ្ជូននូវដីកាសម្រេចដាស់តឿននេះទេ នោះតុលាការ ត្រូវប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ។

២-ការលើកចោលនូវពាក្យសុំ (មាត្រា ៣២២)

ក្នុងករណីដែលពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន មានភាពផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃ មាត្រា ៣១៩ (លក្ខខណ្ឌនៃដីកាសម្រេចដាស់តឿន) ឬមាត្រា ៣២០ (ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកា សម្រេចដាស់តឿន)ខាងលើនេះ ឬក្នុងករណីដែលមានភាពច្បាស់លាស់ថា គ្មានមូលហេតុក្នុង ការទាមទារ ដោយគិតអំពីខ្លឹមសារនៃពាក្យសុំទេ **តុលាការ ត្រូវលើកចោលពាក្យសុំនេះ ដោយ ដីកាសម្រេច ។** បញ្ញត្តិនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដែរ ចំពោះការទាមទារមួយភាគ ដែលមិនអាច ចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿនភាគនោះ ។

កថាភាគទី៣៖ ការចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន (មាត្រា ៣២៣)

ដីកាសម្រេចដាស់តឿន ត្រូវចេញដោយមិនបាច់សួរកូនបំណុល ។

កូនបំណុលអាចដាក់ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ទៅតុលាការដែលបាន ចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ ។

១-ការបញ្ជូនដីកាសម្រេចដាស់តឿន(មាត្រា ៣២៥)

តុលាការ ត្រូវជូនដំណឹងអំពីដីកាសម្រេចដាស់តឿន ទៅម្ចាស់បំណុល ហើយត្រូវបញ្ជូន ដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ ទៅ កូនបំណុលផងដែរ ។

ដីកាសម្រេចដាស់តឿន ត្រូវមានអានុភាព នៅពេលដែលបានបញ្ជូនទៅដល់ដៃកូនបំណុល ប្រសិនបើមិនអាចបញ្ជូនដីកាសម្រេចដាស់តឿន ដោយសារគ្មានលំនៅឋាន ទីសំណាក់ ទីស្នាក់ការ ទីកន្លែងអាជីវកម្ម របស់កូនបំណុល ឬលំនៅឋានរបស់អ្នកទទួលបន្ទុកភារកិច្ចចម្បង នៅទីកន្លែងដែលម្ចាស់បំណុលបានរាយការណ៍ទេ តុលាការ ត្រូវជូនដំណឹងអំពីហេតុការណ៍ នេះ ទៅម្ចាស់បំណុល ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើម្ចាស់បំណុលមិនបានរាយការណ៍អំពីកន្លែង ដែលត្រូវបញ្ជូន ក្រៅពីទីកន្លែងដែលខ្លួនបានរាយការណ៍ពីមុន **ក្នុងអំឡុងពេល ២(ពីរ) ខែ** ដោយគិតពីថ្ងៃដែលម្ចាស់បំណុលទទួលដំណឹង **ត្រូវចាត់ទុកថា ម្ចាស់បំណុលនោះបានដកពាក្យ សុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿនវិញ ។**

ក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ មិនអាចពន្យារពេលឡើយ ។

២-ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន (មាត្រា ៣២៧)

ប្រសិនបើមានពាក្យសុំតវ៉ា ស្របច្បាប់ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន នៅមុនពេលការ ប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ ត្រូវបាត់បង់អានុភាពក្នុង ទំហំនៃការតវ៉ានោះ ។

ក្នុងករណីដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ចំពោះការទាមទារដែលទាក់ទងនឹងការតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ត្រូវចាត់ទុកថា បានដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការដែលបានកំណត់នៅមាត្រា ៣២០ (ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន) នៃក្រមនេះ នៅពេលដែលមានពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រាក់សោហ៊ុយសម្រាប់នីតិវិធី ដាស់តឿន គឺជាផ្នែកមួយនៃប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ។

ហេតុដូច្នោះហើយ ប្រសិនបើកូនបំណុលមិនបានដាក់ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ដែលបានធ្វើនៅមុនពេលការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ បន្ទាប់ពីថ្ងៃដែលបានទទួលការបញ្ជូនដីកាសម្រេចដាស់តឿន ឬ បើដីកាសម្រេចដែលលើកចោលនូវពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន មុនការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន បានចូលជាស្ថាពរ តុលាការ ត្រូវប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយកំណត់បញ្ជាក់បន្ថែមនូវប្រាក់សោហ៊ុយសម្រាប់នីតិវិធីដាស់តឿន លើដីកាសម្រេចដាស់តឿន ដោយឆន្ទានុសិទ្ធិ ។

ការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវបញ្ជាក់នៅក្នុងដីកាសម្រេចដាស់តឿន ហើយត្រូវបញ្ជូនទៅភាគី (មាត្រា ៣២៨) ។

២-១-ពាក្យសុំតវ៉ា ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន មុនការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន

ការចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន តុលាការ ធ្វើដោយមិនពិចារណា ដល់អត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទាររបស់ម្ចាស់បំណុលទេ ហើយក៏មិនចាំបាច់សួរកូនបំណុលដែរ (មាត្រា ៣២៣ កថាខណ្ឌទី ១) ។

ហេតុដូច្នោះហើយ ទើបច្បាប់បើកសិទ្ធិឲ្យកូនបំណុលអាចដាក់ពាក្យសុំតវ៉ានឹងដីកាសម្រេចដាស់តឿនបាន ។

២-២-ពាក្យសុំតវ៉ា ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ក្រោយការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន(មាត្រា ៣២៩)

ពាក្យសុំតវ៉ាដាស់តឿននៃកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៣២៣ (ការចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿនជាអាទិ៍)នៃក្រមនេះ ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿនដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវធ្វើនៅក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ ក្រោយពីបានទទួលការបញ្ជូនដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ ។

អំឡុងពេលដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនអាចពន្យារពេលបានឡើយ ។

នៅពេលដែលកូនបំណុលទទួលដីកាសម្រេចដាស់តឿនភ្ជាប់ជាមួយការសម្រេចឲ្យអនុវត្ត ជាបណ្តោះអាសន្ន ហើយបានដាក់ពាក្យសុំតវ៉ាទៅតុលាការក្នុងរយៈពេល ២ សប្តាហ៍ ហើយ នោះ តុលាការ នឹងត្រូវធ្វើ៖

ក-ករណីដែលតុលាការទទួលពាក្យសុំតវ៉ា៖

ប្រសិនបើមានពាក្យសុំតវ៉ាស្របច្បាប់ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន នៅក្រោយការ ប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន ការទាមទារដែលទាក់ទងនឹងការតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេច ដាស់តឿន ត្រូវចាត់ទុកថា បានដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការ ដែលបានចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន នោះ នៅពេលមានពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន ។ ករណីនេះ ប្រាក់សោហ៊ុយ សំរាប់នីតិវិធីដាស់តឿន គឺជាផ្នែកមួយនៃប្រាក់ប្រដាប់ក្តី (មាត្រា ៣៣១) ។

ដូច្នេះហើយ បើមានពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ដែលស្របច្បាប់ នីតិវិធី ដាស់តឿននោះ នឹងផ្ទេរទៅនីតិវិធីនៃបណ្តឹងធម្មតា ក្នុងទំហំនៃការតវ៉ានោះ ។ នៅក្នុងករណីនេះ នីតិវិធីត្រៀមសំរាប់ការទាញហេតុផល នឹងចាប់ផ្តើមឡើង ។

ខ-ករណីដែលតុលាការលើកចោលពាក្យសុំតវ៉ា៖ (មាត្រា៣៣០)

ប្រសិនបើតុលាការយល់ឃើញថា ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿន ដែលបាន ធ្វើនៅក្រោយការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ននោះ **មិនស្របច្បាប់ទេ** តុលាការត្រូវលើក ចោលពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ ដោយដីកាសម្រេច ។

ចំពោះដីកាសម្រេចដែលបានកំណត់ ដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អាចប្តឹងជំទាស់បាន ។

ដូច្នេះនេះ ប្រសិនបើតុលាការសម្រេចចេញដីកាសម្រេចលើកចោលនូវពាក្យសុំតវ៉ា ចំពោះដីកាសម្រេចដាស់តឿនដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងការប្រកាសឲ្យអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន បាន ចូលជាស្ថាពរ ដីកាសម្រេចដាស់តឿននោះ នឹងមានអានុភាពអាចយកទៅអនុវត្តដោយបង្ខំបាន ដូចសាលក្រមសាលស្ថាពរ ដែរ (មាត្រា ៣៣៣) ។

**កថាភាគទី៤៖ កិច្ចការក្នុងការពិនិត្យពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន
១៖ ការពិនិត្យពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន**

ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន ត្រូវធ្វើនៅការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនៃសាលា ដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច ។ ក្រឡាបញ្ជីដែលមានភារកិច្ចទទួលពាក្យសុំ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវពិនិត្យ ពាក្យសុំ ថាតើវាដើរតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅមាត្រា ៣១៩ (លក្ខខណ្ឌនៃដីកាសម្រេច

ដាស់តឿន) ៣២០ (ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចដាស់តឿន) និង មាត្រា ៣២១(ការអនុវត្ត ដូចគ្នាតាមបញ្ញត្តិស្តីពីបណ្តឹង) ដែរឬទេ ? បានន័យថាវាត្រូវគោរពតាមដូចតទៅ៖

- ការទាមទារ ត្រូវមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់តែប៉ុណ្ណោះ
- ចំពោះការដីកា គឺធ្វើបានតែនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- មិនអាចធ្វើការបញ្ជូនដីកាតាមការផ្សាយជាសាធារណៈ
- ត្រូវដាក់ពាក្យសុំនៅសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ច
- ត្រូវតែគ្មានភាពផ្ទុយ នឹងលក្ខណៈរបស់ពាក្យ (មាត្រា ៣២១) ។

២៖ ពិនិត្យលើបំណុលចាំបាច់ដែលត្រូវសរសេរក្នុងពាក្យសុំ

- ត្រូវមានឈ្មោះម្ចាស់បំណុល (ភេទ អាយុ និង អាសយដ្ឋានបច្ចុប្បន្ន)
- កូនបំណុលជារូបវន្តបុគ្គល (ឈ្មោះ អាយុ ភេទ អាសយដ្ឋាន)
- កូនបំណុលជានីតិបុគ្គល (ទីស្នាក់ការកណ្តាល សាខា និង ទីលំនៅឋានរបស់ អ្នកទទួលខុសត្រូវភារកិច្ចចម្បង)
- សំណើរបស់ម្ចាស់បំណុល ចំពោះតុលាការ
- អង្គហេតុចាំបាច់សម្រាប់បញ្ជាក់នូវការទាមទារ
- អង្គហេតុផ្សេងៗទៀតសម្រាប់បញ្ជាក់នូវការទាមទារ
- ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ សរសេរពាក្យសុំ
- ស្នាមមេដៃរបស់អ្នកសុំ ។

ផ្នែកទី ២៖ ការចាត់ចែងរក្សាការពារ

កថាភាគទី១៖ គោលបំណងនៃការចាត់ចែងរក្សាការពារ(មាត្រា ៥៣០)

ប្រសិនបើមានការបារម្ភថា ការអនុវត្តដោយបង្ខំមិនអាចធ្វើបាន ឬនឹងមានការលំបាក យ៉ាងខ្លាំងក្នុងការអនុវត្តដោយបង្ខំ ដោយសារមានការប្រែប្រួលស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៃទ្រព្យ សម្បត្តិរបស់កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត ឬប្រសិនបើមានការបារម្ភថា នឹងមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ឬគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់ឋានៈរបស់ភាគីណាមួយ ដោយសារមានវិវាទអំពីទំនាក់ទំនងនៃសិទ្ធិ បុគ្គលដែលមានបំណងចង់ការពារសិទ្ធិរបស់ខ្លួន អាចទាមទារការចាត់ចែងរក្សាការពារ ។

នេះសបញ្ជាក់ថា ការអនុវត្ត ត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើលិខិតបញ្ជាក់កាតព្វកិច្ច ដូចជា សាលក្រមស្ថាពរ ជាអាទិ៍ ហេតុនេះហើយ ដើម្បីឲ្យបានសាលក្រមនេះ ត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី ថែមទាំងត្រូវការពេលវេលាច្រើន ។ ក៏ប៉ុន្តែ មុនពេលទទួលសាលក្រមនេះ កូនបំណុលនៃការអនុវត្ត អាចលាក់ ឬផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យមិនអាច ឬ

ធ្វើឲ្យមានការលំបាកនឹងធ្វើការអនុវត្តដោយបង្ខំនៅពេលក្រោយបាន ឬមួយក៏ភាគីណាម្នាក់ អាច ទទួលនូវការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ឬអាចទទួលនូវគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរដល់ឋានៈរបស់ខ្លួន ដោយសារ វិវាទពាក់ព័ន្ធនឹងទំនាក់ទំនងនៃសិទ្ធិ រវាងភាគីទាំងសងខាង ។ ក្នុងករណីនេះ បុគ្គលដែលចង់ ការពារសិទ្ធិរបស់ខ្លួននោះ អាចទាមទារឲ្យចាត់ចែងរក្សាការពារសិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តរបស់ ខ្លួនបាន ។

កថាភាគទី ២៖ ប្រភេទនៃការចាត់ចែងរក្សាការពារ

ការចាត់ចែងរក្សាការពារសំដៅទៅលើការចាត់ចែងនីមួយៗ ដែលមានខ្លឹមសារដូចកំណត់ នៅក្នុងចំណុចនីមួយៗ ខាងក្រោមនេះ៖

-ការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន

ការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នអាចធ្វើទៅលើ ចលនវត្ថុ អចលនវត្ថុ ឬ នាវា បានតែចំពោះ សិទ្ធិលើបំណុលប៉ុណ្ណោះ ហើយមានគោលបំណងទាមទារជាប្រាក់ ។

ឧ៖ **ខ** ជំពាក់ប្រាក់ **ក** ចំនួន ២០ លានរៀល ។ **ខ** ជាកូនបំណុលមានប្រាក់នៅធនាគារ B ដែលមានតម្លៃប្រហែល ២៥លានរៀល ។ នៅក្នុងនីតិវិធីនៃបណ្តឹងទាមទារប្រាក់កំចីនេះ ត្រូវ ចំណាយពេលវេលាច្រើន ករណីនេះ ម្ចាស់បំណុល **ក** អាចនឹងបាត់បង់ផលប្រយោជន៍ ក្នុងករណី ដែល **ខ** បានទៅធនាគារ ហើយដកយកប្រាក់បញ្ញើទាំងនោះទៅចំណាចអស់ ។ ដូច្នេះដើម្បី ការពារផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន **ក** ត្រូវដាក់ពាក្យសុំឲ្យទៅតុលាការចេញដីកាសម្រេចរឹបអូស ជាបណ្តោះអាសន្ននូវគណនីធនាគាររបស់ **ខ** ដើម្បីការអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុល **ក** នៅ ពេលគាត់ឈ្នះក្តី ។ ដូច្នេះ ក្រោយមានដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន នូវគណនីធនា គាររបស់ **ខ** ហើយ **ខ** នឹងមិនអាចទៅធនាគារយកប្រាក់បញ្ញើរបស់ខ្លួនបានទៀតទេ ។

-ការចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ

ការចាត់ចែងដែលរក្សាទុកនូវស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន នៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ ក្នុងករណី ដែលមានការប្តឹង ថា ម្ចាស់បំណុលនឹងមិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិ ឬនឹងមានការលំបាកយ៉ាងខ្លាំងក្នុង ការអនុវត្តសិទ្ធិ ដោយសារមានការប្រែប្រួលស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៃវត្ថុនោះ ។ នេះចង់បានន័យ ថា ម្ចាស់បំណុលមិនមានគោលបំណងទាមទារឲ្យកូនបំណុលឲ្យសងជាប្រាក់ទេ តែទាមទារ ឲ្យកូនបំណុលប្រគល់ការគ្រប់គ្រងវត្ថុ ដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនមកឲ្យខ្លួនគ្រប់គ្រងវិញ ។

ឧ៖ **ក** បានទិញរថយន្ត ពី **ខ** ក្នុងតំលៃ ១០ លានរៀល ។ **ក** បានប្រគល់ប្រាក់គ្រប់ចំនួន ឲ្យ **ខ** រួចរាល់អស់ហើយ រង់ចាំតែការផ្ទេរឈ្មោះ ពី **ខ** មក **ក** នឹងការប្រគល់រថយន្តប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែក្រោយមក ដល់កាលកំណត់ដែលត្រូវប្រគល់រថយន្តមកឲ្យខ្លួនតាមកិច្ចសន្យាទិញ-លក់ នោះ ។ នៅក្នុងនីតិវិធីនៃបណ្តឹងនេះ តុលាការ ត្រូវចំណាយពេលច្រើនក្នុងការកំណត់នូវអត្ថិ

ភាព ឬនគ្គិភាពនៃសិទ្ធិរបស់ ក ។ ដូច្នោះនៅក្នុងអំឡុងពេលនេះ ខ អាចនឹងលក់រថយន្តនោះទៅ តតិយជនផ្សេងទៀត បាន ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យ ក ខូចខាតផលប្រយោជន៍យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដូច្នោះ ក ត្រូវដាក់ពាក្យសុំឲ្យតុលាការចេញដីកាសម្រេចចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះរថយន្តនោះ ដើម្បីកុំឲ្យ ខ លក់ ឬផ្ទេររថយន្តទៅតតិយជនបាន ។ តាមរយៈនេះ រថយន្តនោះនឹងមិនបាត់ បង់ ឬមិនត្រូវបានផ្ទេរទៅតតិយជននោះទេ ។ ប្រសិនបើ តុលាការរកឃើញនូវអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិ របស់ ក លើរថយន្តនោះ ក នឹងអាចអនុវត្តសិទ្ធិលើរថយន្តនោះបាន ។

-ការចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្នដែលកំណត់ឋានៈបណ្តោះអាសន្ន ៖

ជាការចាត់ចែងដែលកំណត់ស្ថានភាពជាបណ្តោះអាសន្នរហូតដល់សាលក្រម ឬសាល ដីកាចូលជាស្ថាពរ ក្នុងករណីដែលមានភាពចាំបាច់ដើម្បីជៀសវាងការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ឬគ្រោះ ថ្នាក់បន្ទាន់ដែលនឹងកើតឡើងដល់ម្ចាស់បំណុល ចំពោះទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលមានវិវាទ ។

គេតែងប្រើការចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្នដែលកំណត់ឋានៈជាបណ្តោះអាសន្ន ចំពោះ វាទការងារ សេវាកម្ម ឬប្រភេទកិច្ចសន្យាមួយចំនួន ។

ឧ៖ ក មានដីឡូតិជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ក្រោយមកមានឈ្មោះ ខ បានមកសាងសង់ សំណង់ជាផ្ទះនៅលើដីឡូតិនោះ ។ ដូច្នោះ ក គាត់ក៏ដាក់ពាក្យបណ្តឹងអង្គសេចក្តីទៅតុលាការ ដោយសុំរុះរើសំណង់ទាំងនោះចេញ ។ នៅក្នុងករណីនេះ ក ឈ្នះក្តី ក អាចទៅរុះរើសំណង់ ទាំងនោះបាន ក៏ប៉ុន្តែគ្រាន់តែមានការលំបាកក្នុងការរុះរើ ពីព្រោះសំណង់បានសាងសង់ជា ច្រើន ឬក៏សាងសង់ហើយទាំងស្រុង ។ ដូច្នោះ ក ត្រូវដាក់ពាក្យសុំតាំងពីដំបូងដើម្បីហាមឃាត់ មិនឲ្យ ខ បន្តការសាងសង់ទេ គឺត្រូវបញ្ឈប់ការសាងសង់ត្រឹមនេះ ។ ការស្នើសុំបែបនេះ ប្រសិន បើ ខ ទើបតែចាប់ផ្តើមទេ នៅពេលដែល ក បានឈ្នះក្តី ក នឹងមានភាពងាយស្រួលក្នុងការរុះរើ សំណង់ដីធ្លីតិចតួចទាំងនោះ ចេញ ។ ប្រសិនបើ ក មិនបានសុំទេដូច្នោះទេនោះ ក នឹងជួបការ លំបាកដូចបានលើកពីខាងដើមនៃឧទាហរណ៍នេះ ។

ឧទ៌៖ ក តែងតែធ្វើដំណើរចេញពីផ្ទះតាមផ្លូវតូចដើម្បីទៅដល់ផ្លូវធំ ស្រាប់មានពេល នោះ ខ បានមកសាងសង់សំណង់ដោយបិទផ្លូវតូចនោះ ។ ករណីនេះ ក ត្រូវដាក់ពាក្យសុំទៅ តុលាការដើម្បីពិចារណាអំពីការសាងសង់នេះ ដោយសុំឲ្យតុលាការចេញដីកាសម្រេចហាម ឃាត់ការសាងសង់ជាបណ្តោះអាសន្ន ។

១-ស្ថាប័នចាត់ចែងរក្សាការពារ (មាត្រា ៥៣២)

ដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើង ដោយតុលាការតាមពាក្យ សុំ ។

ការអនុវត្តការចាត់ចែងរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើងដោយតុលាការ ឬអាជ្ញាសាលាតាម ពាក្យសុំ ។

តុលាការ ដែលត្រូវអនុវត្តការចាត់ចែងរក្សាការពារ តាមបញ្ញត្តិនៃគន្លឹះនេះ ត្រូវហៅថា តុលាការអនុវត្តការរក្សាការពារ ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៥ នៃមាត្រា ៣៣៦ (ស្ថាប័នអនុវត្ត) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ដូចគ្នាផងដែរចំពោះការអនុវត្តការចាត់ចែងរក្សាការពារ ដែលធ្វើឡើងដោយអាជ្ញាសាលា ។

២-ការចាត់ចែងរក្សាការពារ មាន ២ ជំណាត់គ្នា៖

២-១-ការសម្រេចរក្សាការពារ

នីតិវិធីចាត់ចែងរក្សាការពារ ត្រូវចាប់ផ្តើមពីម្ចាស់បំណុល ដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ដើម្បីសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារសិន ។

ក-ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ

ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ (មាត្រា ៥៣៤ ចំណុច ក) ។

ដីកាសម្រេចក្នុងការចាត់ចែងរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើងដោយតុលាការតាមពាក្យសុំ ។ និយាយម្យ៉ាងទៀត តុលាការអាចចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារបាន លុះត្រាតែមាន ពាក្យសុំ របស់ភាគីម្ខាងទើបជាការត្រឹមត្រូវតាមនីតិវិធី ។ ខ្លឹមសារដែលមាននៅក្នុងពាក្យសុំឲ្យចេញ ដីការក្សាការពារ ត្រូវសរសេរឲ្យបានច្បាស់លាស់ទៅលើចំណុច សំខាន់ៗដែលរួមមាន ៖

- ១. ឈ្មោះ និង អាសយដ្ឋាន របស់ភាគី និង អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់៖
 - a. អ្នកណាជាអ្នកប្តឹងសុំ ? និង មានអាសយដ្ឋាននៅទីណា ?
 - b. អ្នកតំណាងដែលច្បាប់កំណត់នោះជានរណា ?
 - c. គួរតែមានសរសេរលេខទូរស័ព្ទ(ព្រោះវាមានភាពងាយស្រួល) ។
- ២. ខ្លឹមសារលំអិតនៃដីកាសម្រេចរក្សាការពារនៃដីការក្សាការពារដែលអ្នកសុំទាមទារ
 - a. ដីការក្សាការពារ ដើម្បីធ្វើការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន
 - b. ដីការក្សាការពារ ការចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្ន ចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ
 - c. ដីការក្សាការពារ ការចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្នដែលកំណត់ឋានៈជាបណ្តោះអាសន្ន^៤

៣. សិទ្ធិ ឬទំនាក់ទំនងគតិយុត្តិដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ

^៤-សំគាល់៖ ខ្លឹមសារនៃការចេញដីការក្សាការពារ គឺជាកម្មវត្ថុនៃការចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ។

- a. សរសេរអំពីអង្គហេតុដែលជាមូលហេតុនៃការទាមទារ
- b. អង្គហេតុសំខាន់ៗផ្សេងទៀត បើមាន (គោលបំណងដើម្បីបង្កើតសិទ្ធិ) ។
- ៤. ភាពចាំបាច់នៃដីកាសម្រេចរក្សាការពារ
 - a. សរសេរឲ្យបានច្បាស់លាស់អំពីតំរូវការចាំបាច់ដើម្បីឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ។
- ៥. ភស្តុតាងតាមហេតុនីមួយៗ
- ៦. បញ្ជីសារពើភ័ណ្ណ (ឯកសារដែលភ្ជាប់ជាមួយពាក្យសុំ)៖
 - a. បញ្ជី ភាគី
 - b. បញ្ជីសិទ្ធិលើបំណុល
 - c. បញ្ជីសារពើភ័ណ្ណអំពីទ្រព្យដែលត្រូវរឹបអូស
 - d. បញ្ជីសិទ្ធិលើបំណុលដែលនឹងត្រូវបានរក្សាការពារ ។

សំគាល់៖

ពាក្យសុំដែលបានកំណត់ខាងក្រោមនេះ ត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ៖(មាត្រា ៥៣៤)

- ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ
- ពាក្យបណ្តឹងជំទាស់ ចំពោះដីកាសម្រេចលើកចោលពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ
- ពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះការរក្សាការពារ
- ពាក្យសុំឲ្យលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ
- ពាក្យបណ្តឹងជំទាស់ ដែលបានកំណត់នៅមាត្រា ៥៦១ (បណ្តឹងជំទាស់) នៃក្រមនេះ ។
- ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តការរក្សាការពារ ។

ហេតុដូច្នេះហើយ ប្រសិនបើមានពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ បានដាក់មកដល់តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច ពេលនេះ តុលាការត្រូវ៖

ក-១-ករណីដែលតុលាការសម្រេចចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ

តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ចអាចចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារបាន ដោយហេតុថាលក្ខខណ្ឌនៃពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ វាមានហេតុផលច្បាស់លាស់ ដែលអាចទទួលយកបាន ។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច ត្រូវ៖

- ជូនដំណឹងទៅកូនបំណុល ៖

- កូនបំណុលអាចដាក់ពាក្យសុំតវ៉ាបាន (មាត្រា ៥៥០)
- ជូនដំណឹងទៅម្ចាស់បំណុល ៖
 - បង្គាប់ឲ្យម្ចាស់បំណុលដាក់បណ្តឹងអង្គសេចក្តី ហើយឲ្យដាក់ឯកសារដែលបញ្ជាក់អំពីការដាក់ពាក្យបណ្តឹងនោះ ក្នុងអំឡុងពេលដែលទទួលស្គាល់ថាសមរម្យ ដែលអំឡុងពេលនេះ ត្រូវមានរយៈពេលមិនតិចជាង ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ (មាត្រា ៥៥៧) ។

ក-២-ករណីដែលតុលាការសម្រេចលើកចោលពាក្យសុំ៖

តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច នឹងលើកចោលពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារបាន ដោយសារតែពាក្យសុំគ្មានហេតុផល ត្រឹមត្រូវ និង មិនស្របតាមច្បាប់កំណត់ ។

ក្នុងករណីនេះ តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច ត្រូវ៖

- ជូនដំណឹងទៅ កូនបំណុល
- ជូនដំណឹងទៅ ម្ចាស់បំណុល ៖
 - ម្ចាស់បំណុលអាចប្តឹងជំទាស់បានក្នុងអំឡុងពេល២ (ពីរ) សប្តាហ៍ ចាប់ពីថ្ងៃដែលខ្លួនបានទទួលការជូនដំណឹង ។ ហើយអំឡុងពេលនេះ មិនអាចពន្យារបានឡើយ (មាត្រា ៥៤៤) ។

ខ-ការសុំតវ៉ារបស់កូនបំណុលចំពោះការចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ៖

នៅក្នុងដីកាសម្រេចអំពីពាក្យសុំតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចរក្សាការពារ របស់កូនបំណុលករណីនេះ តុលាការត្រូវ ៖

ខ-១-ករណីតុលាការទទួលស្គាល់ពាក្យសុំតវ៉ារបស់កូនបំណុល៖

- តុលាការនឹងបង្គាប់ឲ្យកែតម្រូវ ខ្លឹមសារនៃដីកា
- អាចឲ្យកូនបំណុលដាក់ប្រាតិភោគ ឬមិនឲ្យដាក់៖
- តុលាការអាចលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ហើយបើយល់ឃើញថា ចាំបាច់ពិសេស តុលាការអាចប្រកាសថា ដីកាសម្រេចនោះមានអានុភាពអនុវត្តភ្លាមៗ
- តុលាការ ត្រូវបញ្ជូនដីកាសម្រេចរក្សាការពារទៅភាគី(មាត្រា ៥៤៣) និងទុកពេលឲ្យម្ចាស់បំណុលប្តឹងតវ៉ាចំពោះដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ក្នុងអំឡុង ពេល ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ ចាប់ពីថ្ងៃដែលបានទទួលការបញ្ជូនដីកា (មាត្រា ៥៦១) ។

ខ-២-ករណីដែលតុលាការលើកចោលពាក្យសុំតវ៉ារបស់កូនបំណុល៖

- តុលាការ ក៏ត្រូវបញ្ជូនដីកាសម្រេចរក្សាការពារទៅភាគី ផងដែរ ។

- ទុកពេលឲ្យកូនបំណុលប្តឹងតវ៉ាដោយឲ្យដាក់ប្រាតិភោគបាន ។

គ-បណ្តឹងតវ៉ារបស់តតិយជនចំពោះពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ(ម ៥៦៣)

បណ្តឹងតវ៉ារបស់តតិយជន ចំពោះដីកាសម្រេចរក្សាការពារដែលសាលាឧទ្ធរណ៍បានធ្វើ ក្នុងនាមជាតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ **ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់សាលាដំបូង ដែលមាន សមត្ថកិច្ច** លើទឹកនៃ ដែលវត្ត ត្រូវរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ឬវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទស្ថិត នៅ (មាត្រា ៥៦៣) ។

សំគាល់៖ បើបណ្តឹងតវ៉ារបស់តតិយជនចំពោះពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ដោយដីកាសម្រេចនេះ ចេញដោយសាលាឧទ្ធរណ៍ (ការចេញដីកាសម្រេចដោយសាលា ឧទ្ធរណ៍ មិនអាចទទួលបានទេ ព្រោះតុលាការនេះ មិនមានសមត្ថកិច្ចដោះស្រាយបានទេ) រីឯ ការចេញដីកាសម្រេចដោយសាលាដំបូង គឺអាចទទួលដោះស្រាយបណ្តឹងនោះ ព្រោះ សាលា ដំបូងនេះ មានសមត្ថកិច្ចដោះស្រាយ ។

គ-ការលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ(មាត្រា ៥៥៧)

១. ម្ចាស់បំណុលមិនដាក់បណ្តឹងអង្គសេចក្តី ក្រោយពីបានទទួលដីកាសម្រេចរក្សា ការពារ ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ កន្លងហួសទៅ បើមានពាក្យសុំរបស់កូនបំណុល តុលាការ លុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ។
២. បណ្តឹងអង្គសេចក្តី ត្រូវបានម្ចាស់បំណុលដកវិញ ឬត្រូវបានតុលាការទទួលធ្វើ អង្គសេចក្តីលើកចោលបណ្តឹងអង្គសេចក្តី ។
៣. ទោះបីម្ចាស់បំណុលមិនបានដាក់ពាក្យប្តឹងអង្គសេចក្តីក៏ដោយ ៖
 - a. បើមាននីតិវិធីមជ្ឈត្តកម្ម ចាប់ផ្តើមដំណើរការរហូតដល់មានសេចក្តីសម្រេច មជ្ឈត្តករ ត្រូវចាត់ទុកថាបានដាក់បណ្តឹងអង្គសេចក្តីហើយ ។ តុលាការ អនុវត្តរក្សាការពារ មិនលុបចោលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ដោយ មូលហេតុថាមិនបានដាក់ពាក្យអង្គសេចក្តីទេ ។
 - b. បើនីតិវិធីមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវបរាជ័យ ហើយបញ្ចប់ដោយគ្មានចេញសេចក្តី សម្រេចអ្វីទាំងអស់ ម្ចាស់បំណុល ត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹងអង្គសេចក្តីមិន ឲ្យហួសពី ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ គិតពីថ្ងៃនីតិវិធីមជ្ឈត្តកម្ម ត្រូវបញ្ចប់ ។ បើ ហួសរយៈពេលនេះ តុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ ត្រូវលុបចោលដីកា របស់ខ្លួន ។
៤. ដីកាសម្រេចលុបចោល ដីកាសម្រេចរក្សាការពារតាមពាក្យសុំរបស់កូនក្តីចូលជាស្ថាពរ

៥. ដោយមានការផ្លាស់ប្តូរស្ថានភាព (មាត្រា ៥៥៨)

៦. ករណីចាំបាច់នៃការរក្សាការពារ ត្រូវបានរលត់ ៖

a. ដោយការសង

b. កូនបំណុលបានដាក់ប្រាក់ភោគតាមការតម្រូវរបស់តុលាការ

២-២-ការអនុវត្តរក្សាការពារ

ការអនុវត្តរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើឯកសារចម្លងយថាភូតនៃដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ។ ប៉ុន្តែការអនុវត្តរក្សាការពារចំពោះ ឬសម្រាប់ជនក្រៅពីភាគី ដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវធ្វើឡើង ដោយផ្អែកលើឯកសារចម្លងយថាភូតនៃដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងរូបមន្តអនុវត្ត ។

ការអនុវត្តរក្សាការពារ មិនត្រូវធ្វើឡើយ បើអំឡុងពេល ២(ពីរ) សប្តាហ៍ បានកន្លងហួសចាប់ពីថ្ងៃដែលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅម្ចាស់បំណុល ។

ទោះបីនៅមុនពេលដែលដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ត្រូវបានបញ្ជូន ទៅកូនបំណុលក៏ដោយក៏ការអនុវត្តរក្សាការពារអាចធ្វើបានដែរ (មាត្រា ៥៦២) ។

សំគាល់៖ ការចាប់ផ្តើមអនុវត្តរក្សាការពារ ត្រូវមិនឲ្យហួស ពី ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ទេ ក្រោយពីការចាប់ផ្តើម ហើយការអនុវត្តអាចបន្តរហូតដល់ហួសរយៈពេល ២ សប្តាហ៍ក៏បាន ។ ដោយត្រូវការរក្សាការសំងាត់និងភាពបន្ទាន់ ការអនុវត្តរក្សាការពារមិនចាំបាច់រង់ចាំកូនបំណុលទទួលដីកាទេ ព្រោះកូនបំណុលអាចរកលេសផ្សេងៗ កុំឲ្យដីកាបញ្ចូលដល់ដែររបស់ខ្លួន ។ ចំពោះកូនបំណុលទី ៣ ក្រោយពីបានទទួលដីកាហើយ ការអនុវត្តរក្សាការពារ អាចធ្វើពេលណាក៏បានមិនចាំបាច់កំណត់ពេលវេលាទេ ។

ក-ការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន សិទ្ធិលើបំណុលដែលមានគោលបំណងសងជាប្រាក់ចំពោះចលនវត្ថុ(មាត្រា ៥៦៥ និង ៥៤៥)

ការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ចំពោះចលនវត្ថុ ត្រូវធ្វើតាមរបៀបកាន់កាប់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ដោយអាជ្ញាសាលានៃសាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទីកន្លែងដែលជាកម្មវត្ថុនោះស្ថិតនៅ ។

អាជ្ញាសាលាត្រូវផ្ញើប្រាក់ដែលបានមកពីការអនុវត្តជាបណ្តោះអាសន្ន នៅតុលាការដែលខ្លួនស្ថិតនៅ ។

បើមានការព្រួយបារម្ភ ថាចលនវត្ថុដែលការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវបានអនុវត្តនឹងចុះតំលៃយ៉ាងខ្លាំង ឬបើត្រូវការសោហ៊ុយច្រើនដើម្បីរក្សាទុកចលនវត្ថុនោះ អាជ្ញាសាលា

ត្រូវលក់ចលនវត្ថុនោះ តាមនីតិវិធីលក់នៃការអនុវត្តចំពោះចលនវត្ថុដែលបានកំណត់ នៅក្នុង ផ្នែកទី ២ ជំពូកទី ២ នៃគន្លឹះទី ៦ នៃក្រមនេះ តាមពាក្យសុំរបស់ម្ចាស់បំណុលនៃការរឹបអូសជា បណ្តោះអាសន្ន ឬកូនបំណុល ហើយផ្ញើរប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់នោះទៅតុលាការ ដែល ខ្លួនស្ថិតនៅ ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៣៨៤ (ការចាប់ផ្តើមអនុវត្តចំពោះចលនវត្ថុ) ពីមាត្រា ៣៨៥ (ការរឹបអូសចលនវត្ថុដែលកាន់កាប់ដោយកូនបំណុលនៃការអនុវត្ត) ដល់មាត្រា ៣៩២(ការហាមឃាត់មិនឲ្យរឹបអូសក្នុងករណីដែលបានប្រមាណឃើញថា គ្មានចំនួនសេសសល់) នៃ ក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះ ចលនវត្ថុ ។

ហេតុនេះហើយ ការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ចំពោះចលនវត្ថុ ត្រូវអនុវត្តដោយអាជ្ញា សាលា ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនៃការរឹបអូសជាប្រាក់ ពុំត្រូវផ្តល់ផ្ទាល់ទៅម្ចាស់បំណុល នៃការរឹបអូសទេ គឺត្រូវផ្ញើទៅតុលាការ ហើយក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនៃការរឹបអូសជាបណ្តោះ អាសន្ន ច្បាស់ជានឹងចុះថោក ឬជាវត្ថុដែលត្រូវការសោហ៊ុយដើម្បីរក្សាទុក ត្រូវធ្វើការលក់ជា បណ្តោះអាសន្ន និង ត្រូវផ្ញើប្រាក់លក់នោះទៅតុលាការ ។ ម្យ៉ាងទៀត អំពីការរឹបអូសជា បណ្តោះអាសន្នចំពោះរថយន្ត និង ទោចក្រយានយន្តដែលមានចុះបញ្ជី បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៣៨៧ (បទបញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីរថយន្ត ជាអាទិ៍ ដែលបានចុះបញ្ជី) ត្រូវយកមកអនុវត្ត ហេតុដូច្នេះ អាជ្ញាសាលាដែលបានអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យសរសេរនូវហេតុការណ៍ នៃការរឹបអូស ចូលទៅក្នុងសៀវភៅចុះបញ្ជី ហើយការរឹបអូស មានអនុភាពនៅពេលដែលបាន សរសេរហេតុនេះហើយ ។

ខ-ការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល និង សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិដទៃ ទៀតដែលមានគោលបំណងសងជាប្រាក់ (មាត្រា ៥៦៦)

ការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៤០២ (អត្ថន័យនៃការអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល និង តុលាការអនុវត្ត) នៃក្រមនេះ ត្រូវធ្វើ តាមរបៀបដែលតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារចេញដីកាសម្រេចដែលហាមឃាត់មិនឲ្យកូនបំណុល ទី ៣ សងទៅកូនបំណុល ។

ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី១ ខាង លើនេះ តុលាការដែលបានចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវមានសមត្ថកិច្ចជា តុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ ។

ក្នុងករណីដែលការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវបានអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែល មានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់ បើកូនបំណុល ទី៣ បានធ្វើប្រាក់ដែលស្មើនឹងចំនួនប្រាក់នៃ សិទ្ធិលើបំណុលនៅតុលាការ ត្រូវចាត់ទុកថា កូនបំណុលបានធ្វើប្រាក់ដែលស្មើនឹងចំនួនប្រាក់ ដែលបានកំណត់តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥៤៧ (ប្រាក់រំដោះពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន) នៃ ក្រមនេះ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះភាគីដែលលើសពីចំនួនប្រាក់ នោះ ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី១ និង កថាខណ្ឌទី ២ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការ អនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀត ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ទី ៣ ទី ៦ ទី ៧ ទី ៨ ទី ១០ និង កថាខណ្ឌទី ១១ នៃមាត្រា ៤០៣ (ដីកាសម្រេចរឹបអូស) បញ្ញត្តិពីមាត្រា៤០៤(ទំហំនៃការរឹបអូស) ដល់មាត្រា ៤០៨ (ការ ជូនដំណឹងអំពីការដកពាក្យសុំ **ជាអាទិ៍**)មាត្រា ៤១១ (ការធ្វើប្រាក់ទុកដោយកូនបំណុលទី ៣) និង មាត្រា៤១៦ (ការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀត) នៃក្រមនេះ ត្រូវ យកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះសិទ្ធិលើបំណុល ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ និង សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀត ។

គ-ការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ដែលមានគោលបំណងសងជាប្រាក់ចំពោះអចលនវត្ថុ (មាត្រា ៥៦៧)

ការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះអចលនវត្ថុ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថា ខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៤១៧ (កម្មវត្ថុ និង វិធីនៃការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះអចលនវត្ថុ)នៃក្រមនេះ ត្រូវធ្វើតាមរបៀបចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ។

ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន តុលាការដែលបានចេញដីកាសម្រេចរឹបអូស ជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវមានសមត្ថកិច្ចជាតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ ។

ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះ អាសន្ន ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៤២០ (ការផ្ទុកផ្តាក់ឲ្យចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូស **ជាអាទិ៍** វាក្យខណ្ឌទី ១ កថាខណ្ឌទី ៣នៃមាត្រា ៤២១ (អានុភាពនៃការរឹបអូស) កថាខណ្ឌទី ១ នៃ មាត្រា ៤២៤ (ដីកាសម្រេចចាប់ផ្តើមត្រួតគ្នា) មាត្រា ៤២៥ (ដីកាសម្រេចចាប់ផ្តើមត្រួតគ្នានៃ ការអនុវត្តសិទ្ធិប្រាតិភោគ និង ការអនុវត្តចំពោះអចលនវត្ថុ)មាត្រា ៤២៧ (ការលុបចោលនីតិវិ ធីនៃការលក់ដោយបង្ខំដោយសារការបាត់បង់ **ជាអាទិ៍** នៃអចលនវត្ថុ) និងមាត្រា ៤២៨ (ការផ្ទុក

ផ្អាកឲ្យលុបការចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូស) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះអចលនវត្ថុ ។

យ-ការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ដែលមានគោលបំណងសងជាប្រាក់ចំពោះនាវា (មាត្រា ៥៦៨)

ការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នចំពោះនាវា ត្រូវធ្វើតាមរបៀបចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ឬតាមរបៀបដែលបង្គាប់ឲ្យអាជ្ញាសាលាដកហូតលិខិតបញ្ជាក់សញ្ញាតិនាវាជាអាទិ៍ ហើយផ្តល់លិខិតនោះទៅ តុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ ។ របៀបទាំងនេះ អាចអនុវត្តរួមគ្នាបាន ។

ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នតាមរបៀបចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន តុលាការដែលបានចេញដីកាសម្រេចរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវមានសមត្ថកិច្ចជាតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ រីឯការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្នតាមរបៀបដែលបង្គាប់ឲ្យដកហូតលិខិតបញ្ជាក់សញ្ញាតិនាវា ជាអាទិ៍ សាលាដំបូងដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទឹកនៃឆ្នេរដែលនាវានោះស្ថិតនៅ ត្រូវមានសមត្ថកិច្ចជាតុលាការអនុវត្តរក្សាការពារ ។

ក្រឡាបញ្ជី ត្រូវផ្ទុកផ្អាកឲ្យស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ និង ទី ៣ នៃមាត្រា ៤៥៥(ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះនាវា និង របៀបអនុវត្ត) មាត្រា ៤៦៥ (ការលុបចោលនីតិវិធីលក់ដោយបង្ខំ ដោយការវិនាសបាត់បង់នាវា ជាអាទិ៍) និង មាត្រា ៤៦៦(ការផ្ទុកផ្អាកឲ្យលុបការចុះបញ្ជីអំពីការរឹបអូស) ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន តាមរបៀបចុះបញ្ជីហើយបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌ ទី៣ នៃមាត្រា ៤៥៥(ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះនាវា និង របៀបអនុវត្ត) កថាខណ្ឌទី ៧ នៃមាត្រា ៤៥៧ (ដីកាសម្រេចចាប់ផ្តើម ជាអាទិ៍ មាត្រា ៤៦០ (ការជ្រើសតាំងអ្នកថែរក្សាគ្រប់គ្រង ជាអាទិ៍) និង មាត្រា ៤៦២ (ការអនុញ្ញាតឲ្យនាវាធ្វើដំណើរ) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការអនុវត្តរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន តាមរបៀបដែលបង្គាប់ឲ្យដកហូតលិខិតបញ្ជាក់សញ្ញាតិនាវា ជាអាទិ៍ ។

ង- ការចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្ន ចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃវិវាទ

អនុវត្តដូចគ្នាចំពោះនីតិវិធីរឹបអូសជាបណ្តោះអាសន្ន ឬការអនុវត្តដោយបង្ខំ វិធីចាត់ចែងគឺ អាស្រ័យទៅលើខ្លឹមសារសម្រេចបញ្ជារបស់ដីកាសម្រេចចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្ន ។

កថាភាគទី ៣៖ សោហ៊ុយនៃការចាត់ចែងរក្សាការពារ (មាត្រា ៥៣៧)

១-ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ៖

ក្នុងករណីដែលដាក់ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ អ្នកដែលដាក់ពាក្យសុំត្រូវបង់ពន្ធចំនួន ៥.០០០(ប្រាំពាន់) រៀល ទៅតុលាការ (មាត្រា ៥៣៧ កថាខណ្ឌទី ១) ។

បើពន្ធដាក់ពាក្យសុំខាងលើនេះ មិនត្រូវបានបង់ទេ តុលាការ ត្រូវបង្គាប់ឲ្យម្ចាស់បំណុលបង់ពន្ធដាក់ពាក្យសុំក្នុងអំឡុងពេលសមរម្យ (មាត្រា ៥៣៩ និង មាត្រា ៧៨ កថាខណ្ឌទី ១) ។

បើម្ចាស់បំណុលមិនបង់ពន្ធដាក់ពាក្យសុំតាមការបង្គាប់ខាងលើនេះ ទេ តុលាការត្រូវលើកពាក្យសុំចោល ដោយដីកាសម្រេច (មាត្រា ៧៨ កថាខណ្ឌទី ២) ។

ចំពោះដីកាសម្រេចលើកចោលនូវពាក្យសុំ អាចប្តឹងជំទាស់បាន ។

ក្នុងករណីដែលដាក់ពាក្យសុំឲ្យអនុវត្តការរក្សាការពារចំពោះអាជ្ញាសាលា អ្នកដែលដាក់ពាក្យសុំត្រូវបង់ពន្ធ តាមបញ្ញត្តិដែលបានកំណត់ផ្សេង ។

សំគាល់៖ ចំពោះសោហ៊ុយសម្រាប់ការចាត់ចែងការរក្សាការពារ ជាគោលការណ៍បញ្ញត្តិស្តីពីប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ក្នុងជំពូកទី ៤ នៃគន្លឹះទី១ ត្រូវបានយកមកអនុវត្ត លើកលែងតែបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៦១ (ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ) និង កថាខណ្ឌទី ៣ និង កថាខណ្ឌទី ៤ នៃមាត្រា ៦២ (ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការក្រៅពីពន្ធ) ។ មានន័យថា ក្នុងនីតិវិធីរក្សាការពារ ការចេញដីកាសម្រេចធ្វើការចាត់ចែងរក្សាការពារ និង ការអនុវត្តការរក្សាការពារ គឺជាកិច្ចការភ្ជាប់នឹងគ្នា ហេតុដូច្នោះចំពោះសោហ៊ុយសម្រាប់នីតិវិធីចេញដីកាសម្រេចធ្វើការរក្សាការពារ ព្រមទាំងនីតិវិធីអនុវត្តការរក្សាការពារ សោហ៊ុយទាំងឡាយ ដូចជាពន្ធនៃការដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ និង ទៅអាជ្ញាសាលា ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីក្រៅពីពន្ធនៃការដាក់ពាក្យសុំ និងប្រាក់ប្រដាប់ក្តីភាគី ជាបន្ទុករបស់ភាគីម្ខាងទៀត ប្រសិនបើតុលាការទទួលស្គាល់ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ ហើយជាបន្ទុករបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំឲ្យចេញដីកាសម្រេចរក្សាការពារ នោះ ត្រូវបានច្រានចោល ។

២-ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការក្រៅពីពន្ធ៖

បន្ថែមលើពន្ធដាក់ពាក្យសុំដែលបានកំណត់ខាងលើ ម្ចាស់បំណុល ត្រូវបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការផ្សេងទៀត សម្រាប់តុលាការបញ្ជូនឯកសារ ។ ល ។ ដែលស្របតាមមាត្រា ៦២ កថាខណ្ឌទី ១ ឧទាហរណ៍ សោហ៊ុយសម្រាប់ការបញ្ជូនដីកាសម្រេច ទៅកូនបំណុល (មាត្រា ៥៤៣) ។

លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិពិសេសក្នុងគន្លឹះទី ៧ (ការរក្សាការពារ) នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីបញ្ញត្តិនៃគន្លឹះទី ១ (បទបញ្ញត្តិទូទៅ) ត្រូវបានយកទៅអនុវត្ត ចំពោះនីតិវិធីនៃការរក្សាការពារ

ដែរ ដូច្នោះ មាត្រា ៦២ ត្រូវបានអនុវត្ត ចំពោះប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតុលាការសម្រាប់ចេញដីកាសម្រេច រក្សារការពារផងដែរ ។

សោហ៊ុយក្រៅពីពន្ធដាក់ពាក្យសុំ កំណត់ដោយតុលាការអនុវត្តមានសោហ៊ុយ៖

- សោហ៊ុយសម្រាប់ធ្វើដំណើរស្នាក់នៅសំរាប់មន្ត្រីទទួលបន្ទុកអនុវត្ត
- ផ្ញើរឯកសារ ទូរស័ព្ទ ទូរសារ
- សំរាប់ជូនដំណឹងជាសាធារណៈ
- សំរាប់អ្នកបច្ចេកទេស
- ការដឹកជញ្ជូនគ្រប់គ្រង
- និងសោហ៊ុយសំរាប់ការលក់ឡាយឡុង ។ ល ។(មាត្រា ៣៧៣) ។

គួរចងចាំ	
រៀនច្បាប់ឲ្យបានស្អាតចេះពេញលេញ កុំកោងចិត្តកាចពាលឬស្សា រៀនយូរទើបចេះគិតជ្រាលជ្រៅ មិនគួររៀនចេះត្រឹមប្រមាថ	គួរខំទន្ទេញកាត់មុសា ដល់ព្រឹទ្ធាចារ្យមេបាខ្លួន ។ ទាញល្ងង់ឬខ្មៅទៅជាប្រាជ្ញ ឲ្យគេយល់ប្រាជ្ញថាជាខ្មៅ ។
គួរចងចាំ	
ជាអ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវពឹងច្បាប់ ពឹងច្បាប់នាំខ្លួនឲ្យប្រពៃ យោងច្បាប់នាំខ្លួនជាគំរូ ប្រជាបានសុខគ្រប់តំណ	កុំពឹងគេប្រាប់នាំអប្រិយ ពឹងច្បាប់ផុតភ័យទុក្ខវឹកវរ ។ គំរូល្អអស់ទាំងនគរ ម្លប់ត្រជាក់ល្អគឺម្លប់ច្បាប់ ។